flacăra

ANUL XXII — NR. 45 (961) — 3 NOIEMBRIE 1973

Biblioteca Municipiului Deva
SALA DE LECTURA

FLACĂRA LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

Grija față de om o consider mai presus de orice

Mă adresez «Flacării» cu rugămintea de a acorda atenția cuvenită unei probleme care aparent ar putea fi apreciată «de interes minor», dar care pentru mine este o problemă de viață, de muncă.

Am stat în spital aproape două luni. Cînd m-am reîntors, am rugat colegii de atelier să-mi acorde posibilitatea de a lucra în altă parte a biroului, nu lîngă fereastră, deoarece recomandările medicului îmi cereau acest lucru. Că nu am găsit înțelegerea cuvenită din partea colegilor, se mai întîmplă! Fiecare își apără, ca să zic așa, cu dinții locul. Dar aceeași indiferență am găsit-o și la organele sindicale din instituție, iar aici, îmi recunosc neputința de a înțelege! Nemaivorbind de faptul că mi s-a dat să înțeleg să-mi caut serviciu în altă parte.

Las la o parte faptul că în timpul spitalizării tovarășii din conducerea sindicatului s-au rezumat doar să-mi facă o vizită acasă — pentru a vedea dacă nu cumva chiulesc — neînvrednicindu-se să vină și pînă la spital, unde eram. Deci nu-i interesa starea sănătății mele, ci dacă chiulesc sau a fost pur și simplu o motivație că își duc la îndeplinire sarcinile sindicale, controlînd prezența sau absența mea la domiciliu?

Repet, nu aceste «mici necazuri» am vrut să le relev. Ceea ce vreau să aduc în fața opiniei publice este această situație — care este remarcată în diverse întreprinderi și instituții (e drept, tot mai puține) — și anume dezinteresul pentru grija față de om, pentru grija față de condițiile în care lucrează, pentru grija de a-i păstra întregul potențial de muncă pe care îl are omul — capitalul cel mai de preț — după cum afirma Marx.

Petruța Lipianu
București

Iubesc apele țării mele și de aceea propun

În țara rîurilor, lacurilor, a Dunării și deltei, a Mării Negre nu există un club nautic național. Ce ar trebui să fie acest club:

— un propagandist (prin contact direct) al frumuseților României;

— un propagator al odihnei active, contribuind la crearea de noi generații de oameni sănătoși, la menținerea sănătății tuturor;

— un apărător al frumuseților naturii, un apărător al mediului natural, un dușman al poluării sub toate formele;

— un organizator al vacanței pentru copii și tineret contribuind astfel la dezvoltarea aptitudinilor, a îndemînării, a imaginației, a spiritului organizatoric, prin: construcții de ambarcații, adăposturi sau refugii, organizarea de tabere, baze etc. Lista rămîne deschisă.

Problema bazei materiale o cred soluționabilă. Dacă este cazul, se mai pot discuta și pune la punct multe lucruri în sensul organizării, scopurilor și justificării necesității și existenței. Nu urmăresc nici un scop personal, în afară de acela de a vedea sute de bărci pe apele noastre, să pot opri în excursiile mele în locuri pe apă unde să fiu ca la mine acasă, să încetez de a mai fi în multe părți (eu) o curiozitate, și altele.

Vorbă multă, sărăcia omului. Iubesc apele și mi se pare anormal să fac Oltul, sau Dunărea, sau delta, de la un cap la altul și să nu întîlnesc decît turiști străini.

Florea Codreanu
București
str. Sfinții Apostoli 25

Avem și noi dreptul

Se știe că în perioada anilor 1957-1959 în țara noastră au fost multe cazuri de poliomielită. Pentru recuperarea urmărilor nefaste a acestei boli ce prevestea infirmități pe viață, prin grija acordată de statul nostru s-au înființat o serie de centre de recuperare a sechelelor postpolio, cît și a unui număr restrins de stațiuni balneoclimaterice specializate în tratarea în mod gratuit a repercusiunilor acestei boli, în centrele: Timișoara și Sibiu și în stațiunile: 1 Mai-Oradea, Gura Ocniței și Techirghiol. Dar în anii 1962-1963 s-au desființat total sau parțial și aceste centre și sanatorii.

Noi, cei cîteva sute de bolnavi postpoliomielită din întreaga țară, ne întrebăm dacă acest lucru este normal? Întrebare care rezultă din faptul că nu există boală în țara noastră fără să nu fie tratată, în afară de sechelele postpoliomielită la adulți (peste vîrsta de 16 ani) și de asemenea ne întrebăm: oare specialiștii nu știu că această boală virotică nu este de 5 ani, ci de o viață de om? Nu se știe oare că înaintarea în vîrstă are un atu în poliomielită? Iar noi ce ne facem? Rămînem schilozi pe viață?

S-a condiționat în primii ani acordarea de bilete de tratament pentru reumatologie, prin comitetele de sindicat din unități, dar ne-am ales doar cu: «mai așteaptă» și «nu avem».

Am dori constituirea în sezon a 1-2-3 serii de preferință în noul sanatoriu de la Techirghiol în condițiuni specifice de tratament.

De asemenea, nu se poate ca Ministerul Sănătății împreună cu Consiliul general al sindicatelor să ajungă la o înțelegere în ceea ce privește reînființarea acelor centre și sanatorii de recuperare a sechelelor postpoliomielită; nu se poate oare găsi o soluție de nominalizare a biletelor de tratament și pentru poliomielită cum sînt pentru reumatologie, ginecologie, cardiovasculare, nevroze, digestive etc.?

Ioan Duma
sat Cuvin nr. 122
com. Ghioroc
județul Arad

Răspunsul Ministerului Sănătății

În legătură cu scrisoarea tovarășului Ioan Duma, vă comunicăm următoarele:

Deoarece în țara noastră, de peste 10 ani, datorită vaccinărilor efectuate, nu au mai existat cazuri de poliomielită, sanatoriile: 1 Mai, Gura Ocniței și Techirghiol au fost profilate pentru alte afecțiuni ale copiilor și din acest motiv nu pot fi internați adulți în aceste unități.

În ceea ce privește tratamentul unor sechele de poliomielită la bolnavii care au suferit în copilărie de această afecțiune, el se poate efectua fie în serviciile de fizioterapie și recuperare din unitățile sanitare teritoriale, fie în cazul cînd este indicată o intervenție chirurgicală în sanatoriul postcură de ortopedie și recuperare din Eforie Sud. De asemenea, acești bolnavi pot beneficia și de tratament balnear de recuperare în unele stațiuni în cazul cînd sînt salariați sau pensionați pe caz de boală.

În prezent, Ministerul Sănătății se preocupă de dezvoltarea tratamentului de recuperare la adulții deficienți motori, urmînd să fie construite spitale profilate special pentru tratamentul acestei categorii de bolnavi.

director,
dr. Taindel Claudiu

inspector general,
dr. Dene Aurelian

Se spune că frații mei au două case, este adevărat, dar nu afectează cu nimic

Subsemnatul Olteanu Nicolae din comuna Siriu, județul Buzău, cu respect și încredere vin în fața dumneavoastră cu rugămintea să se verifice și a se desminți articolele din revista dumneavoastră «Flacăra» nr. 40 din 29 septembrie 1973 și cele din nr. 43 din 20 octombrie 1973, intitulate «Dreptatea este un act omenesc» scrise pe paginile 6-7 și respectiv 17, pentru următoarele motive. Podosu Gheorghe nu a fost calamitat, pe terenul unde este construită casa sa, și se află și la data actuală, mai există încă 20-25 locuințe care nu ridică asemenea pretenții. Dacă tovarășul Podosu a lăsat casa în «paragină» locuind la cantonul «Cașoca» și în momentul de față nu-i mai place să locuiască în această construcție nu este vina Consiliului de conducere al C.A.P. sau al meu personal.

La audiența avută, cînd tovarășul Podosu Gh. a solicitat loc de casă, i s-a explicat că dînsul nu este membru C.A.P. și potrivit prevederilor art. nr. 6 din statut nu i se poate atribui asemenea lot de construcții dar să prezinte acte de unde să rezulte că este calamitat. Refuzînd să prezinte asemenea acte a reacționat spunînd că el are pe dl. Benone Sinulescu și cu sprijinul lui ne va ști și «dracu», lucru care s-a și confirmat cu ocazia publicărilor false de mai sus. Nu știu cum se poate exagera așa cînd se spune că fiul lui Podosu Gh., pe nume Gheorghiță, cară mălai și băutură la muncitori și că doarme cu muncitorii. Să se facă anchetă la sectorul său e lucru care îl tutelează pentru a dezvălui adevărul.

Tot în primul articol se spune că frații mei au două «case». Este adevărat dar nu afectează cu nimic C.A.P., el nu este membru C.A.P. avînd proprietate personală de care în condiții legale poate dispune. Faptul că primarul îmi este naș este adevărat dar felul cum mă protejează îl veți afla dacă veți face o opinie de masă asupra relațiilor «Olteanu Nic.-Savu Ion» la oameni din Siriu.

Rezolvarea urgentă a denunțului este o problemă destul de serioasă care mă va face să cred că în momentul cînd se face uz de «dreptate ca act omenesc» să luptăm pentru aceasta cu toți și să întărim răspunderea și altora față de aceasta, de felul cum să o respecte în spirit legal.

Olteanu Nicolae
comuna Siriu

Președintele C.A.P. din comuna Siriu, Olteanu Nicolae, ne-a rugat să-i publicăm scrisoarea exact așa cum a scris-o. Ceea ce am și făcut.

Patru, într-o fostă magazie

Mă numesc Roșu D. Gheorghe, am 22 de ani, locuiesc în București, sectorul 1, str. Tudor Ștefan nr. 12, și sînt sudor la Fabrica «Eliade Intre Vii».

Cînd aveam 14 ani, tata ne-a părăsit pe mama și pe mine. Mama s-a angajat la o familie nemaiavînd locuință, iar după cîteva luni, cînd tata și-a luat altă femeie, m-a gonit și pe mine. Din munca mamei am cumpărat căsuța de la adresa de mai sus, compusă din cameră, antreu și două magazii de pămînt. De atunci eu cu mama locuim într-una din magazii, deoarece în cameră și antreu locuiește o persoană de 83 de ani — Maria Georgescu. Pînă acum a fost așa cum s-a putut, că eram numai eu cu mama, dar acuma, după ce m-am întors din armată și mi-a născut soția un copil, stăm cu toții, noi trei și mama mea în aceeași magazie de 9 metri pătrați.

Am vorbit în prealabil cu fiica Mariei Georgescu, care are apartament, să o ia pe mama d-sale, ca să ne putem muta noi în camera noastră, sau să se mute mama d-sale în camera noastră și să luăm noi antreul și camera. Nici într-un fel nu vrea să ne ajute.

Am fost la spațiul locativ și am indicat de două ori două camere care erau disponibile și puteau să fie atribuite bătrînei, dar n-am fost băgați în seamă.

Gheorghe Roșu
București

Din partea Municipiului București Consiliul popular al sectorului 1

Urmare adresei dumneavoastră nr. 1831/1973 referitoare la scrisoarea numitului Roșu Gheorghe din București, str. Tudor Ștefan nr. 12 — sectorul 1, vă facem cunoscut următoarele:

Din verificările efectuate s-a constatat că Roșu Gheorghe, împreună cu soția, un copil nou-născut și mamă, ocupă la adresa de mai sus, drept locuință, fosta magazie amenajată în cameră de locuit. Antreul și dormitorul sînt ocupate cu forme legale de Georgescu Maria, în vîrstă de 83 ani, pensionară. Cu privire la cele sesizate de petiționar în scrisoare că serviciul spațiu locativ al sectorului 1 nu a repartizat chiriașei sale Georgescu Maria locuința din str. Tudor Ștefan nr. 56, vă informăm că nu a fost posibil, deoarece spațiul în cauză a fost repartizat, cu respectarea dreptului de opțiune, conform art. 7 din legea 10/1968, unei pensionare care locuia tot într-o proprietate particulară.

Cererea petiționarului se află în evidența serviciului de spațiu locativ al sectorului 1, pentru a fi soluționată conform art. 64 din legea 5/73 sau din cota de apartamente ce va fi repartizată Consiliului popular al sectorului 1 pentru pensionari, avînd în vedere că Georgescu Maria, chiriașa sa, este pensionară.

vicepreședinte,
Vasile Iovan

șef serviciu,
Dumitru Gionca

Să răspundă pentru actele săvîrșite

Subsemnații Ceteanu Petru, Munteanu Margareta, Cozac Ioan, Costea Nicolae, Andruș Ioan și Cizmaș Oliviu, membri ai Cooperativei meșteșugărești «Retezatul» din Hațeg, județul Hunedoara, lucrători în cadrul secției foto a acestei cooperative vă aducem la cunoștință unele fapte nedemne săvîrșite de șeful secției foto — Ristea Mircea — care au fost constatate, la data de 27 iunie 1973, de o comisie de anchetă care a întreprins cercetările în urma referatului înaintat de noi conducerii cooperativei «Retezatul»-Hațeg.

După cum reiese din procesul verbal, Ristea Mircea a fost găsit cu 1 300 lei plus de casă, sumă care pînă la urmă a recunoscut că reprezintă lucrări neînregistrate.

În afară de aceasta s-a constatat că, folosind o metodă foarte ingenioasă, și-a creat, numai în cursul unui interval de timp foarte scurt, un plus de materiale peste 1 300 coli fotografice, pe care bineînțeles, că urma să le folosească în scopuri personale.

Metoda folosită era următoarea: la comenzile mari, în special de la școlile din raza Țării Hațegului deconta, de exemplu, în loc de 100 fotografii tip reportaj a 4 lei bucata, 200 fotografii amatori 2 lei bucata, astfel că își crea dreptul, deși totalul valorii rămînea același (în cazul acesta 400 lei) de a avea materiale pentru dublul fotografiilor (adică deconta material pentru 200 de fotografii în loc de 100 cît era de fapt). De asemenea s-au mai constatat și alte fapte nedemne săvîrșite de acest cooperator.

Față de aceste stări de lucruri, dînsul a fost schimbat din funcția de șef de secție, urmînd ca să lucreze aici ca simplu cooperator.

Nu s-au luat alte măsuri, deși s-au făcut cercetări și a rezultat cu prisosință că este vinovat. După cîte știm noi, un element care comite abateri grave, indiferent cine ar fi el, trebuie să răspundă penal de ele, astfel în zadar vom mai vorbi de etică și echitate.

Petru Ceteanu
Margareta Munteanu
Ioan Cozac
Nicolae Costea
Ioan Andrus
Oliviu Cizmas
Hațeg

Cu sprijinul Comitetului Județean Hunedoara al P.C.R., Comitetul orășenesc Hațeg al P.C.R. ne răspunde:

Cercetînd cele relatate de către lucrătorii din cadrul secției foto a Cooperativei meșteșugărești «Retezatul» Hațeg, am constatat: În mare parte cele semnalate cu privire la activitatea lui Ristea Mircea — șeful secției foto — sînt adevărate, fapt ce a determinat cercetarea acestuia de către organul de miliție din localitate.

Pînă la terminarea dosarului de anchetă și trimiterea lui Ristea Mircea în judecată — Biroul orășenesc de partid Hațeg a hotărît scoaterea lui din conducerea secției foto a Cooperativei meșteșugărești «Retezatul» și transferarea lui la Cooperativa meșteșugărească «Hațeganca» — secția Firme.

Cele de mai sus au fost discutate cu toți cei 6 semnatari ai scrisorii adresate dumneavoastră de către secretarul Comitetului orășenesc de partid Hațeg, aducîndu-li-se la cunoștință că Ristea Mircea va fi deferit organelor de justiție care vor hotărî în speță.

Scrisoarea a fost rezolvată de Zamora Nicolae — secretar al Comitetului orășenesc de partid Hațeg, urmînd ca după pronunțarea sentinței de către Tribunalul din Hunedoara să vă informăm.

secretar
Nicolae Zamora

Oprirea alocației pentru copii este legală?

Subsemnatul Circiumărescu Lucian, domiciliat în București, str. Sf. Niceta nr. 24, sectorul 2, salariat la Întreprinderea de fabricație și montaj ascensoare-București din șos. Giulești nr. 8, sectorul 8, vă scriu următoarele: copilul meu Circiumărescu Dan-Ilie în vîrstă de 10 ani, este înscris la școala ajutătoare nr. 3 din sectorul 1, din Splaiul Unirii nr. 111, unde urmează cursurile din anul 1970.

La începutul anului 1971 direcția școlii a dat la copii, în cadrul pomului de iarnă, îmbrăcăminte și efecte corporale.

Părinții copiilor au întrebat chiar de atunci dacă se plătește această îmbrăcăminte primită. Direcția școlii a răspuns că lucrurile acestea sînt plătite dintr-un fond special.

În luna aprilie 1973, fără a fi anunțat, au fost trimise la întreprindere adrese pentru reținerea alocației pentru copii, pentru acoperirea cheltuielilor făcute pentru aceste lucruri primite de copii în anul 1971. Menționez că această oprire pe alocație este cerută începînd cu data de 1 septembrie 1970 pînă în prezent.

De asemenea menționez că pentru întreținerea copilului în școală, comisia tutelară a sectorului 2 m-a impus la plata sumei de 100 lei lunar în funcție de salariul pe care îl am, ce reprezintă contribuția mea către școală. Plata acestei sume am făcut-o lunar prin secția financiară a sectorului 2, în baza unei chitanțe la rolul respectiv al clădirii.

Pentru anul școlar 1973-1974 am fost înștiințat oficial printr-o somație de plată de la secția financiară a sectorului 2, să achit suma de 1 100 lei «contribuție minori». De asemenea alocația de stat mi se oprește în continuare.

Față de cele arătate aș vrea să știu dacă oprirea alocației de stat pentru copii este legală și dacă este legală de ce nu a fost reținută începînd cu anul 1970-1971.

Lucian Circiumărescu
București

Un răspuns de la Direcția județeană de poștă și telecomunicații-Dolj

Urmare scrisorii semnate de Emil Gheorghiță din Craiova, apărute în nr. 39 al revistei, vă facem cunoscut următoarele:

În urma unor lucrări de construcții executate pe Calea București din Craiova, cablul telefonic care alimenta blocurile C-7 și C-8 a fost afectat, fiind necesare lucrări de întindere ale unui nou cablu telefonic.

Întrucît s-a prevăzut ca lucrarea să se execute în timp de 3 luni, s-a trecut la suspendarea celor 60 abonați telefonici existenți în aceste blocuri pe o perioadă de 3 luni, continuîndu-se încasarea abonamentului telefonic în acest timp, conform reglementărilor în vigoare, urmînd ca după restabilire să se acorde scădere la 50% din valoarea abonamentului.

Datorită unor infiltrații și altor greutăți neprevăzute, lucrarea nu s-a putut executa în termenul stabilit, astfel că s-a trecut la desființarea abonaților în cauză cu scăderea integrală a abonamentului de la data suspendării — 1 mai 1973.

La data de 5 octombrie a.c. terminîndu-se lucrarea, abonații în cauză au fost reinstalați, iar sumele încasate în perioada de nefuncționare au fost trecute pe credit în facturile respective.

director
ing. Dumitru Predescu

Vă anunțăm, stimați cititori, că revista «FLACĂRA», redactorii și colaboratorii ei nu iau în considerație scrisorile anonime. Pentru a face față tuturor solicitărilor și pentru a da curs unui număr cît mai mare de scrisori, vă

Trei iezi — din care unu cucuiet. (Gh. Iancu)

Între cer și Olt. (Emanuel Tânjală)

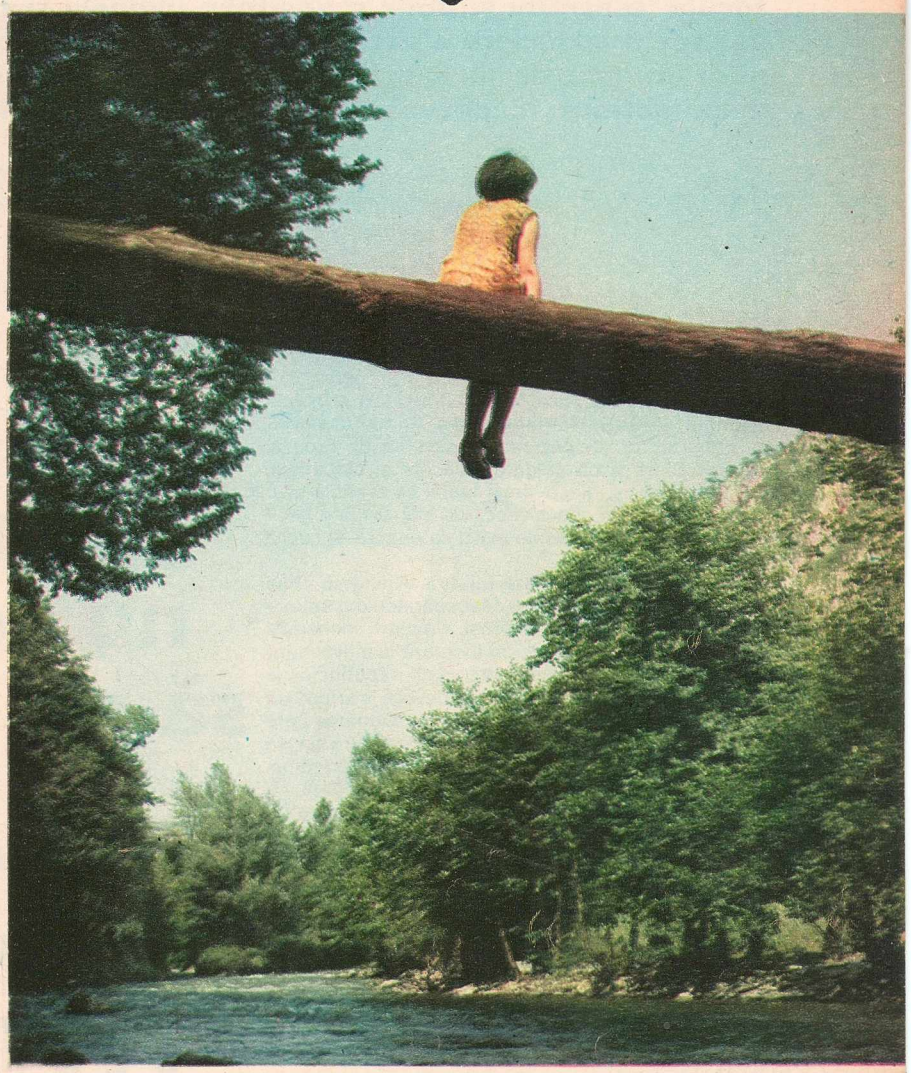

Toamnă cu soare. Șomează umbrelele. (Gh. Vințilă)

Cînd arta culinară e artă... (Octavian Stăcescu)

«Acordarea acestor înalte decorații șantierului, precum și conducătorilor centralei și unor muncitori, ingineri și tehnicieni, constituie de fapt o apreciere a activității întregului colectiv, a tuturor oamenilor muncii de la Șantierele navale-Galați, a rezultatelor pe care le-au obținut în dezvoltarea construcției navale»...

Din Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU rostită la marea adunare populară de la Galați cu ocazia a 80 de ani de la înființarea Șantierelor navale

«pînă la urmă am reușit, pentru că nu se putea să nu reușesc»

Urc. Urc cu opinteli scara prinsă pe șoldul viitorului vapor. Vreau să ajung sus, pe puntea etalon a cargoului în lucru, acolo unde mi s-a spus că s-ar putea să-l găsesc pe Gheorghiță Nicu Macovei, maistru principal al atelierului de asamblat-montaj din Șantierul naval-Galați, constructor distins recent cu titlul de Erou al Muncii Socialiste și cu medalia «Secera și ciocanul», și nu știu despre «subiect» decît faptul că arată la vreo 50 de ani și că are pe cap o cască de altă culoare decît ceilalți, dar nu mi-aduc aminte exact ce nuanță. O cască de maistru.

E o zi cu vînt, o după-amiază tulbure. Ajung cu chiu, cu vai pe puntea suspendată și descopăr acolo o animație surprinzătoare: sudori, lăcătuși, tîmplari, meseriași de tot felul și de toate vîrstele. Se lucrează la cîțiva metri deasupra Dunării, și fluviul se zvîrcolește neputincios la picioarele uriașei schelării care va deveni, curînd, un carbonier respectat pe toate mările lumii. Dunărea pare supărată pe destinul ei de apă curgătoare și vrea să evadeze din matcă, și pentru o clipă mă cuprinde teama, căci șalandul Gorgova, ancorat alături, seamănă cu un biet țînțar, afumat, pe lîngă colosul pe care mă aflu.

— Tovarășul Gheorghiță Nicu Macovei? — fac o încercare, și omul se uită mirat, îmi cîntărește hainele de stradă cu vădită neîncredere, apoi zîmbește cu o blîndețe ce nu se potrivește în nici un fel locului acesta de muncă încordată și aspră. Nu se potrivește și pace, chiar dacă pînă la sfîrșitul programului n-au mai rămas decît cinci minute și primele țigări au început să se aprindă pe furiș.

— Eu sînt Macovei. Macovei Nicu. Așa mă știe lumea, că pe aci nu prea se folosesc două nume de botez. Doar că nași-mea a fost o femeie fudulă. Moașă.

Îi spun pentru ce am venit și sînt martor la o a doua mirare, sinceră, nejucată. Adică de ce să scrieți la revistă despre mine, începe, eu nu-s mai breaz decît ceilalți... Dar dacă tot ați urcat pînă aici, atunci n-ar strica să vă notați ceva despre munca noastră, înțelegeți, construcția unui vas nu e treaba unui singur om, e treaba unui colectiv, și colectivul nostru e harnic, despre asta puteți scrie, și despre altele. Uitați-vă acolo jos, în dreapta, vedeți, au început lucrările unui nou bazin de armare și n-o să treacă multă apă pe Dunăre și o să facem noi și un doc uscat, unul de ispravă, cum ne stă bine, că nu ne mai încăpem.

Sună sirena. Ziua de muncă s-a sfîrșit și Nicu Macovei se apucă să-și zorească oamenii. Măi, băieți, mai duceți-vă și pe la casele voastre, și tu, mă Augustine, ia și șterge porcăria aia de pe mașină! Mă uit nedumerit să văd ce porcărie poate fi scrisă aici, la 30 de metri deasupra Dunării, și Augustin șterge cu mîneca «mă, care ai găsit două chei de lacăt, lasă-le la poartă», dar Nicu Macovei promite, cui promite, aerului, Dunării, mie, nu știu, că o să-l afle pe pezevenghi și-o să-l ardă. Doar Augustin nu-l crede, lasă, meștere, că n-ai matale inima aia, că te cunosc!

— Aveți multe probleme cu tineretul? — îl întreb, încercînd să prind un fir.

— Nu. Eu conduc vreo 450 de oameni, din care peste 300 sînt tineri veniți din toată țara. Băieți muncitori, de nădejde, unii nici n-au făcut armata și au și ajuns șefi de echipă.

— Tovarășe Macovei, pentru că tot vorbim despre tinerețe, ce-ar fi să mi-o povestiți pe-a dumneavoastră?

Mă întreabă dacă trebuie, e chiar musai, zice, da, da, chiar așa, îi răspund, și omul se urnește agale, ca înaintea unui drum lung:

— M-am născut în '27, la Măstăcani, lîngă Galați. Am îndeplinit șapte clase și am luat-o din loc, la meserie, că părinții o duceau prost. Eram șase copii, era război, așa că n-aveam timp de pierdut. Am venit la Galați și am intrat în șantier, ca ucenic, la 14 ani. Meserie am învățat greu, cu bătăi, cu frig, cu șobolani, că așa era pe-atunci. Și de pe vremea aia a rămas vorba că meseria nu se învață, ci se fură. A rămas așa, nu știu de ce, de florile mărului, că n-ar fi trebuit să rămînă. E o vorbă proastă, care nu se mai potrivește. Azi, meseria de constructor de nave se învață, nu se fură, și ucenicii au de toate, ba chiar au prea multe, și uneori îmi vine să cred că greșim că nu le spunem mai pe șleau cum era la patron, cum nu ne săturam niciodată, cum ne lua naiba de frig.

Începe să plouă. Ne retragem sub un cozoroc metalic și îmi explică, răbdător, ce va deveni carcasa asta. Un carbonier, tovarășe, de 18 000 de tone, pe care îl vom livra Indiei, al doilea dintr-o comandă de șase bucăți, spune, și simt că omul din fața mea posedă un alt etalon al măsurilor, bucata de care vorbește e lungă de vreo 120 de metri, dar vocea continuă imperturbabilă:

— Prima navă de acest tip am lansat-o acum o lună, în cinstea tovarășului Ceaușescu, care ne-a onorat cu prezența cînd am sărbătorit 80 de ani de la înființarea șantierului. A fost mare bucurie aici, și tovarășul Ceaușescu ne-a spus unele cuvinte de laudă și a și decorat pe unii dintre noi.

Aș vrea să aflu de ce spune *pe unii dintre noi* și nu spune, direct, m-a decorat și pe mine, aș vrea să fac treaba asta, dar o amîn, căci maistrul mi-e dator cu o continuare. Se întoarce însă spre tinerețe anevoie, de parcă s-ar înhăma la o căruță plină cu pietre de moară.

— După ucenicie am devenit nituitor, apoi am lucrat în planificare, un timp am fost șef de echipă și-acum sînt ce știți că sînt... Pe cînd eram nituitor, m-am însurat. Atunci mi-am zis că e mare rușine să rămîn fără carte. Mi-am zis, Nicule, dacă s-a schimbat lumea, trebuie să te schimbi și tu, și așa am făcut liceul, la seral, după care am terminat și școala de maiștri.

— Și n-a fost greu?!

Întinde mîna să se lămurească dacă mai plouă. Nu, a stat. Mă invită să coborîm de pe navă. Nu-și mai aduce aminte exact, dar crede că n-a fost ușor. Ziua nituia cu pistolul pneumatic, la normă, iar seara trebuia să se concentreze asupra lecțiilor. Cu toate mai mergea, recunoaște, doar cu geometria nu. Asta a fost. Tot atunci am intrat în partid, în '55, îmi mărturisește, și asta m-a obligat mai tare, am tras pe rupte, și la șantier, și la școală, și pînă la urmă am reușit, pentru că nu se putea să nu reușesc. Era musai, și luate, una peste alta, cred că nu m-am făcut de rușine.

Coborîm scările cu băgare de seamă și Nicu Macovei se miră, se miră cu toată ființa pentru a nu știu cîta oară, cum adică, gîndește cu voce tare, de ce am devenit membru de partid, auzi și la dumneata întrebare, dacă mă întrebi de ce-am devenit comunist, e ca și cum m-ai întreba de ce respir.

Jos, pe platforma șantierului, sîntem aproape singuri la această oră a inserării. Socotesc că trebuie să fie trecut de cinci, și ne prelingem pe sub o macara uriașă, de 40 de tone, încremenită în malul fluviului, asemenea unui mastodont halucinant venit să se adape în timpuri primordiale. Nicu Macovei îmi povestește cît de fericită a fost ziua aceea cînd șantierul a lansat prima navă maritimă:

— Mi-aduc aminte că-mi venea să mă arunc în apă și să înot în urma vaporului. Ce a fost după aceea? M-am obișnuit, și cred că am participat la vreo cincizeci de lansări pînă acum.

Îl întreb ce simte în clipa cînd o navă, la care a lucrat zile în șir sau poate luni, se duce și dusă e, îi pun o întrebare despre nostalgie, și omul acesta foarte serios recepționează întrebarea la modul foarte serios.

— Vezi, dumneata, eu am meseria asta de constructor de nave înrădăcinată în mine, dar n-aș zice că-mi pare rău cînd pleacă un vapor. Din clipa cînd a coborît la apă, îl uit, mă gîndesc la următorul, mă frămînt ce să fac ca treaba să meargă bine, fără greutăți. Doar mai tîrziu, cînd văd o navă de-a noastră trecînd pe Dunăre, parcă mi se ridică un nod în gît.

— Vorbeati despre greutăti. Ce greutăti?

Se uită la mine de parc-aș fi picat de pe planeta Marte, vocea i se îngroașe, trădînd o neascunsă supărare, greutăți, probleme, probleme de zi cu zi, ce-ar fi oare viața noastră fără probleme, mă întreabă sau se întreabă. Își scoate cascheta și se șterge de sudoare. Se uită la ceas și-mi spune că nu-i nevoie să-mi cer scuze, nu pleacă niciodată mai devreme de pe șantier. Parcă după încetarea lucrului văd totul mai bine, zice, lucrez și la cîte o inovație, desigur, am făcut cîteva, dar nu singur. Doamne ferește să scrieți așa ceva, am realizat vreo 3-4, dar în colectiv. Am adus economii de aproape 400 000 de lei, revine, și pronunță patru-sute-de-mii-de-lei, cu glas egal, ca și cum ar vorbi despre un pol sau despre o sută, și senzația aceea ciudată cu o altă ierarhizare a valorilor persistă.

— Meștere, aș vrea să-mi spuneți cum a fost în ziua în care ați primit «Secera și ciocanul».

— În prima clipă nu mi-a venit să cred. De fapt, n-am știut decît cu o zi înainte, cînd mi s-a spus că o să stau la prezidiu, și eu am zis că de ce, și-atunci mi s-a explicat că am să fiu printre decorați. Am întrebat de ce să fiu decorat tocmai eu, ce, sînt mai breaz ca alții, și mi-au răspuns că da, dar nu cred, mai sînt aici în șantier o puzderie de oameni destoinici și pricepuți. Uite, Angheliu sau Papuc, apăi ăștia au crescut ca și mine, odată cu șantierul, și numărăm toți vreo 100 de ani petrecuți aici... M-am dus acasă și nevastă-mea a început să plîngă, dar am potolit-o repede, că i-am spus că nu e sigur.

După o clipă de gîndire, reia:

— A doua zi, cînd tovarășul Ceaușescu mi-a strîns mîna, mi-am dat seama că-i adevărat, dar nu decorarea m-a bucurat atît, cît faptul c-am stat alături de șeful statului și l-am ascultat cu atenție, și mi-am zis încă o dată, eu, Nicu Macovei, fiu de țărani lipiți pămîntului, mi-am zis atît cît mă duce pe mine capul că nu există în lume conducător ca al nostru, că vorbea despre șantier cu atîta pricepere și înțelepciune, de parcă dînsul ar munci aici de cînd lumea, și nu noi! Știa o sumedenie de lucruri mai bine decît mine și ne-a luminat în multe privințe, ne-am luat angajamentul că vom lansa de-aici, în curînd, prima navă românească de 40 000 de tone, și eu nu-mi aduc aminte, în ăștia 32 de ani, ca navaliștii din Galați să fi făcut vreo promisiune și să n-o fi respectat.

S-a înserat de-a binelea. Nu se vede nimic. Nici măcar Dunărea nu se mai distinge, doar se simte, i se aude glasul mînios și răgușit. Sînt gata de plecare și Nicu Macovei îmi vorbește despre cei patru copii ai lui, despre apartamentul din Țiglina, ăla mare s-a făcut inginer chimist, mi se destăinuie, dar al doilea e aici, în șantier, ca electrician. Tare aș vrea să rămînă, cînd oi ieși eu la pensie, să muncească măcar un Macovei în șantierul ăsta.

— Meștere, te plimbi des cu navele pe care le construiești?

Vorbă tăioasă, dar deghizată prost, de circumstanță:

— Nu m-am plimbat niciodată cu vaporul. Nu-mi place. Mie îmi place doar să le construiesc.

Ovidiu NEGOIȚĂ

● ● ● *Azi, meseria de constructor de nave se învață, nu se fură*

● ● ● *Mi-am zis, Nicule, dacă s-a schimbat lumea, trebuie să te schimbi și tu*

● ● ● *Dacă mă întrebi de ce-am devenit comunist, e ca și cum m-ai întreba de ce respir*

● ● ● *În curînd vom lansa de aici prima navă românească de 40 000 de tone.*

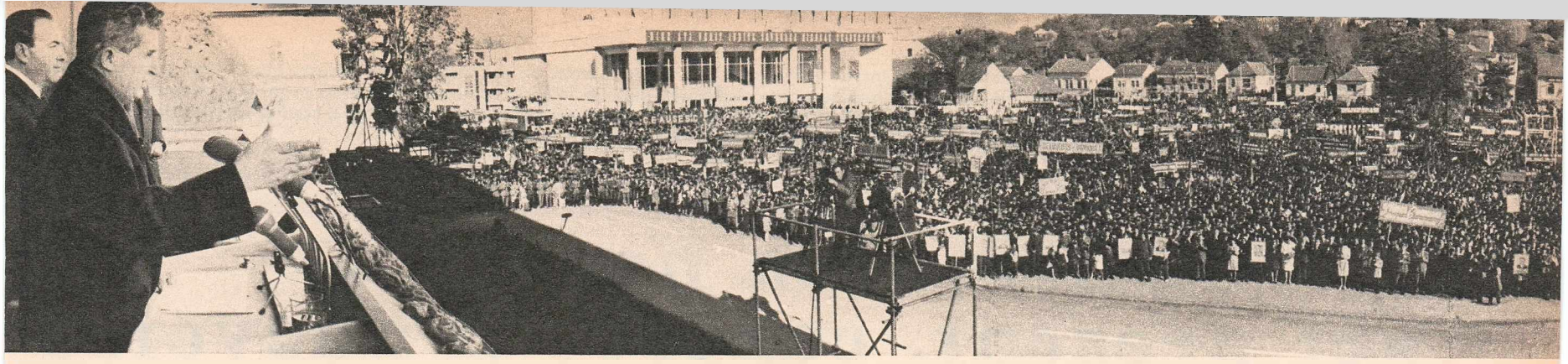

Marea adunare populară din Zalău.

VIZITA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚELE SĂLAJ ȘI CLUJ

«Forța principală a construirii socialismului și comunismului este omul!»

La începutul acestei săptămîni locuitorii județelor Sălaj și Cluj au avut din nou marea cinste și bucurie de a-l avea în mijlocul lor pe conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Convorbirile purtate de către secretarul general al partidului nostru cu făuritorii bunurilor materiale, cu oameni de știință și cultură, cu activiști de partid și de stat au imprimat vizitei un pronunțat caracter de lucru. Amplul dialog dintre partid și popor, prețioasele îndrumări și indicații date de către conducătorul partidului și statului nostru au deschis noi orizonturi în activitatea colectivelor de muncă, constituind, deopotrivă, un puternic imbold în activitatea curentă și de perspectivă a întregului nostru popor.

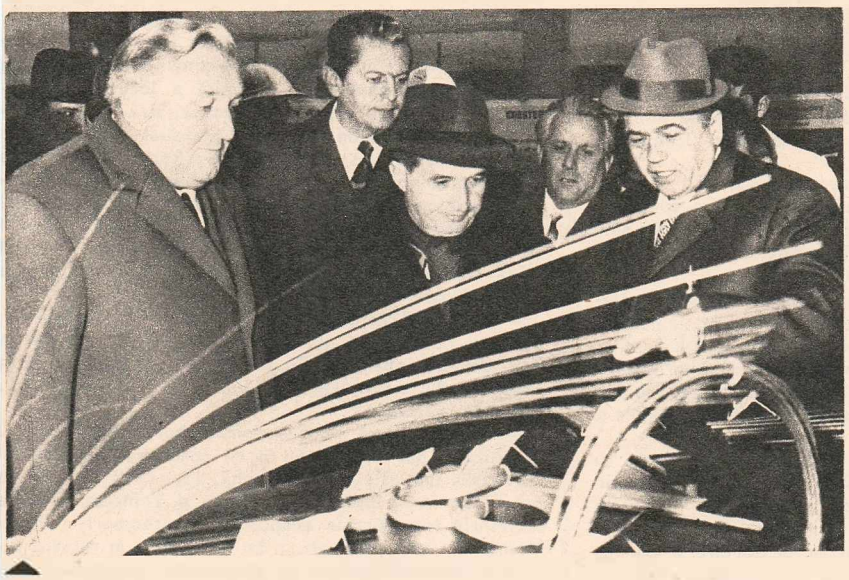

Se vizitează marea întreprindere «Industria sîrmei» din Cîmpia Turzii.

În mijlocul făuritorilor de bunuri materiale de la întreprinderea de cazane mici și arzătoare din noua zonă industrială a Clujului.

Pretutindeni, oamenii muncii și-au exprimat marea lor bucurie de a-l avea din nou în mijlocul lor pe secretarul general al partidului nostru.

Întîmpinat după datina străbună de către locuitorii județului Sălaj.

«În socialism lupta între vechi și nou are, de asemenea, un rol important și constituie o forță motrice a dezvoltării societății. Această luptă se poate desfășura însă fie în mod stihinic, fie în mod organizat și conștient. Pentru a dirija în mod corespunzător acest proces dialectic, este necesar să se sesizeze la timp noul și să se acționeze împotriva vechiului în așa fel încît să nu se ajungă la ciocniri».

(Din Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la Plenara C.C. al P.C.R. din 3-5 noiembrie 1971

afirmarea noului — act prezent, concret și anevoios

vă rog foarte mult, tovarășă prim-secretar, apăsați pe butonul inovațiilor

Gheorghe Jercan, maistru la C.I.L.-Pipera, mai are șase ani pînă la pensie și în curînd se va muta în casă nouă. Cea veche se demolează. Cînd se întoarce pe scaun să vadă cine ne deranjează, încăperea se clatină. Era să ajungă inginer, cînd s-au înființat școlile de ingineri, dar ministrul de atunci i-a spus să-și vadă de treabă și el s-a conformat. Principiul roților de tren l-a captivat pînă într-atît încît multe din cele peste patruzeci de inovații și invenții se bazează pe el. Cînd e obligat să fie sincer recunoaște că nu prea se pricepe la teorie, fiindcă n-are școală. Spune: Eu, unul, nu știu să explic la alții ce-mi trece prin cap. Spun fie prea puțin, fie verzi și uscate. Pentru fiecare mecanism nou fac un prototip în miniatură. Înainte îl migălesc de zeci de ori. Folosesc ce găsesc: cartofi, jucării, bețe de chibrit. Nu fac nimic altceva. Încerc pe orice, oriunde și tot timpul. În final prezint o jucărie care reproduce la milimetru ca să zic așa, deși uneori merge pînă la microni, mașinăria mare. Oamenii o văd, o cercetează, se conving fără ca eu să am nevoie să vorbesc prea mult. Uneori, anumite piese le comand. Plătesc din buzunar. N-am prezentat niciodată o propunere care să fie executată de altcineva decît de mine. E drept că ideile mele nu merg mai departe de industria forestieră. Am văzut oameni care spărgeau mese fiindcă nu executaseră bine găurile. Preferau să le dea rebut. Eu am făcut o inovație, o mașină care se mișcă în orice plan, muncitorul apasă pe un buton etc. De atunci nu s-a mai rebutat nici o masă. La nasturi la fel. Costau enorm: 2,50 lei. Cu mașina făcută de mine un nasture costă numai 36 de bani. Am făcut ca ușile la vopsit să fie ridicate mecanic, joagărele să nu se mai încălzească și așa pînă la patruzeci; nu pot sta nici o clipă. Chiar dacă stau îmi umblă mîinile: potrivesc, încerc, urmăresc mișcarea și compunerea obiectelor din jur. Nu pot spune că oamenii sînt fericiți cînd vin eu și le spun că la noua mașină din import poate fi schimbat sistemul de acționare astfel ca tăietura să nu mai fie de 4 mm, ci numai de 2 mm. Știți cum e: să ne mai consultăm, vă mai gîndiți dumneavoastră, ne mai gîndim și noi. Dar cînd vii cu jucăria și o pui pe masă e altceva. Se bucură, fiindcă sîntem, oameni, iar oamenii sînt făcuți așa că nu rezistă cînd le place un lucru. E nevoie de curaj, și nu numai din partea celui care are ideea. Curajul trebuie împletit însă cu puțină cunoștință. Nu e greu de sărit; mai trebuie să știi și să cazi. E drept, unora le vine mai ușor, iar altora mai greu. Învățăm.

Cu o idee filozofică e mai ușor. Ai înțeles-o, ți-a plăcut, îți aparține. E a ta. Îți dai viața convins că niciodată n-ai gîndit altfel. Pentru o idee privind recuperarea rumegușului, care nu le aparține, oamenii se încaieră mai greu decît dacă ar trebui să susțină sau dimpotrivă să conteste caracterul trecător al vieții pe pămînt. Gheorghe Jercan nu crede în rea-voință. Doar în dezinteres: dezinteresul celui neimplicat. Noutatea tehnică nu e validată de posteritate, ci de contemporani. Ea este un act prezent, concret și practic și trebuie stimulată atît la cei în stare de a o crea cît, și uneori mai ales, la cei în măsură s-o apere și să o susțină. De aceea, la prima întrevedere cu primul-secretar al sectorului, Lina Ciobanu, îi va spune: Vă rog foarte mult, tovarășă prim-secretar, apăsați pe butonul invențiilor și inovațiilor. Numai ele ajută la problema planului. Cînd fiecare om în țara noastră va fi folosit după cît îl taie capul, îi vom întrece și pe nemți și pe toți. Oamenii nu sînt încurajați îndeajuns. Eu știu mai bine, fiindcă trăiesc printre ei. E atît de complicat și de încîlcit deseori sistemul aprobării unei inovații încît oamenii se lipsesc. Dacă se plătesc milioane pentru idei din afară, de ce creatorii noștri tehnici să fie amînați și insuficient plătiți? Cînd alții fără nici un efort cîștigă de zeci de ori mai mult la loto sau pronosport? Sînt mulți oameni care ca și mine ar fi realizat patruzeci de inovații și invenții. Vă dați seama cît s-a pierdut? Dumneavoastră ne reprezentați pe noi. Vă rog foarte mult, tovarășă prim-secretar, apăsați pe butonul inovațiilor. Așa o să-i spun. O inovație atrage după sine o altă inovație. Cînd se vede. După ce a zăcut ani de zile prin dosare, chiar dacă revine, găsește alți oameni.

Nicolae CRISTACHE

dincolo de gloria și paragina unei idei, există vidra și voineasa

«Deci mii de oameni s-au suit în munți. Deci, un nou șantier. Mai precis, un nou grup de șantiere. Iar bараci, iar viață dificilă, iar privațiuni....

Nu! De data asta, nu! Totul se datorează unei idei simple dar excelente.

Investițiile pentru baracamente s-au mărit cu 20%-30%, s-a profitat de faptul că în munți există deja un constructor de elită și, în loc de o colonie care urma să se desființeze la sfîrșitul lucrărilor, s-a înălțat, și procesul continuă, o adevărată stațiune montană formată din vile și construcții social-edilitare, toate desenate, proiectate, după ultima cerință a bunului-gust modern.

În aceste vile — de-a dreptul elegante — azi locuiesc constructori.

Iar cînd miile de oameni își vor isprăvi lucrul și vor pleca, în urma lor va rămîne țării, ne va rămîne nouă, o stațiune ultramodernă într-o regiune de o frumusețe sălbatică superlativă».

Cam așa am scris într-un reportaj din '71. Recent, acum o lună, am fost din nou la Lotru și am constatat cu stupoare — am văzut cu ochii mei — că lucrurile sînt la fel, că nu s-a mai făcut aproape nimic. Ba chiar am avut senzația lăsării lor în paragină.

— La minister mi s-a spus că dumneavoastră, tovarășe inginer *Victor Sabovici* — fiind șeful proiectului complexului construcțiilor hidroenergetice de pe Lotru și al stațiunilor Voineasa și Vidra — sînteți cel mai în măsură să-mi spuneți istoria cam amară a acestei idei a înlocuirii pe anumite șantiere a barăcilor cu viață scurtă, cu edificii folosibile și după plecarea șantierului.

— Ideea are două premise. Prima: pe șantierele cu termene lungi de lucru și aflate în zone de munte, unde umiditatea e mare, construcțiile de lemn nu pot rezista. A doua: trebuie folosit timpul în care există o organizare de șantier — fabrica de ciment, stația de sortare și așa mai departe — și există și un interes din partea constructorilor.

— *Voineasa* poate fi folosită ca loc de odihnă pentru copii și pentru tratamente postastenice, fiindcă-i vorba — la cota 650! — de o zonă de brad, ceea ce-i un lucru neobișnuit; bradul crește la cote mai mari, dar la aceste cote tocmai altitudinea le e dăunătoare bolnavilor. *Vidra* n-a fost gîndită ca o stațiune de locuit, cum e Sinaia, de pildă, ori chiar Voineasa, ci ca o stațiune de sport. O stațiune la nivelul superior al celor din Franța, Austria ori Spania, o stațiune care poate găzdui o competiție olimpică, o stațiune în care vara lacul oferă posibilitatea practicării sporturilor de apă, dar mai ales o stațiune de iarnă, pentru că acolo 7-8 luni pe an temperatura este negativă și pentru că acolo configurația terenului permite să se facă pîrtii lungi. S-a mai prevăzut și construirea unor moteluri pentru turiștii care ar fi vrut să stea mai retrași; nu s-a făcut decît cel de la Patrimanu și acum unii vor să-l impute constructorilor.

— O precizare, vă rog! Cui aparține proiectul lucrărilor, inclusiv al celor, să le spunem așa, de esență turistică; cine l-a făcut deci? Și cine a investit bani pentru realizarea lui?

— Proiectul e făcut în întregime de noi, cei din I.S.P.H.; iar lucrările s-au făcut numai din banii alocați Ministerului Energiei Electrice. Se pune deci doar problema finisării acestor construcții și a dotării lor. Or, aici e aici, pentru că Ministerul Turismului mereu a tot ezitat să cupleze.

— Și acum, într-o mare măsură, nu-i cumva prea tîrziu? Avantajele ideii de la care am pornit nu cumva sînt ratate?

— Fără îndoială. La Vidra, de exemplu, constructorii și-au terminat barajul și acum vor pleca. Dacă lucrările de ordin turistic ar fi fost pornite în paralel cu cele hidrotehnice, ele ar fi fost acum și gata, și realizate cu mult mai ieftin. Acum va fi nevoie de alți constructori duși în munți, de alte unelte și agregate, și de o altă organizare materială de șantier, pentru că aceea a constructorilor hidroenergeticieni e de-acum sub apele lacului. E adevărat că Ministerul Turismului a avut, în ezitările sale de a contribui la investițiile de la Vidra, și o justificare: spre această viitoare stațiune sportivo-turistică nu există un drum modern. Și în această privință vina trece asupra Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor care, în ciuda H.C.M. care prevedea modernizarea drumului Voineasa-Obîrșii-Petroșani, n-a făcut lucrul acesta. Iar urmările au fost multiplu păgubitoare: parcul auto al constructorilor s-a hîrbuit; lucrările de întreținere a drumului forestier au costat enorm; și, ceea ce e mai grav, nu există încă un drum de acces sigur și rapid spre o lucrare de anvergura barajului înalt de peste 100 de metri de la Vidra, un drum spre o lucrare care de-acum înainte pretinde o întreținere continuă, un drum spre o lucrare care, teoretic cel puțin, poate necesita la un moment dat o intervenție imediată. Eu unul spun că modernizarea drumului acesta putea fi făcută doar cu banii care s-au pierdut prin viteza redusă de transport cu care au fost nevoite să circule vehiculele constructorilor.

— Și totuși, dincolo de motivul deocamdată întemeiat al inexistenței unui drum modern spre Vidra, de ce nu cuplează Ministerul Turismului?

— Cei de acolo au fost cînd entuziaști, cînd pesimiști. Tovarășul ministru Cosma, personal, a subscris la idee, dar unii tovarăși din minister mai puțin. Se tem că nu vor putea face rentabile cele două stațiuni. Și aceasta pentru că se gîndesc la finisaje de lux și se gîndesc exclusiv la turismul dinafară, uitînd că există și un turism intern. Problema costului finisărilor e în funcție, la urma urmei, de pretențiile dumnealor. Iar cheltuielile, socotim noi, se pot etapiza. Adevărul e că le revine o sarcină pentru care nu-s pregătiți și-n care nici nu cred. Unii și-au făcut păreri negative dar nici măcar n-au venit pe șantier să se convingă de adevăratele posibilități de exploatare turistică a locurilor și stațiunilor. Documentația privind capacitatea finală a stațiunilor, termenele de execuție a lucrărilor — care, repet, sînt mai ales de finisare — precum și toate celelalte date privind preluarea de către Ministerul Turismului și trecerea la exploatarea turistică a stațiunilor, trebuia trimisă spre aprobare la C.S.P. din ianuarie '72, dar a fost trimisă abia acum și — trimisă — fără pic de entuziasm; vreau să spun, fără o documentare completă și fără o susținere convingătoare.

— Deci s-a făcut un lucru doar pentru că era planificat. De fapt, ce s-ar mai putea întreprinde acum, imediat și într-adevăr cu eficiență? Cu alte cuvinte, ce s-ar mai putea recupera din avantajele unei idei care n-a fost de tot înțeleasă la timp?

— Încă vreun an de zile constructorul, împreună cu organizarea lui de șantier și cu toate posibilitățile lui materiale, mai este acolo, în zonă; apoi va rămîne tot pe Lotru dar se va îndepărta de Vidra și Voineasa. Trebuie terminate construcțiile, adăpostite de intemperii, finisate. Voineasa a fost concepută ca în '74 să intre în rețeaua turistică; deocamdată o mai țin constructorii ocupată, însă e nu plătesc nici un fel de chirie și deci într-un fel nu-i rentabilă. Pe de altă parte, se mai face o greșeală. Fiindcă regiunea e, într-adevăr, deosebit de frumoasă, se aduc turiști străini acolo, de la Sibiu zilnic vin cam cîte două autocare — dar stațiunea nefiind terminată, turiștii nu găsesc acolo nici măcar un chioșc de răcoritoare și nici măcar instalații sanitare; încît sînt siliți să se poarte, cum să vă spun...

— ...ca în sînul naturii.

— Lucrul este grav pentru că o stațiune care pînă la urmă va fi într-adevăr modernă și dotată modern, deocamdată este compromisă. Motelul de tranzit și casa de oaspeți ar trebui terminate și date în folosința turismului cît mai urgent. Noi am promovat o idee rentabilă, ideea a fost însușită de către forurile conducătoare ale țării, dar cînd s-o realizăm iată că au existat terți care n-au colaborat. Prost e că ideea se poate pierde, dacă nu cumva s-a și pierdut, și pentru celelalte locuri unde facem hidrocentrale.

— Și totuși, independent de toate — de entuziasm și prudențe, de ofensive și șovăieli, de optimism și scepticism, de colaborări fericite și de contacte care scîrțîie, de fluxuri și refluxuri — există Vidra și Voineasa. Există două chipuri concrete ale unei idei noi. Există o victorie. Și dacă am ajuns la esența procesului, orice vorbă în plus ar fi de prisos.

Nelu IONESCU

inventatorul este dator să lupte

Cam pe vremea asta, dar cu trei ani în urmă, revista «Flacăra» a publicat o anchetă consacrată activității productive din Întreprinderea de materiale de construcții «Cesarom». O uzină nouă, modernă, și care debutase sub bune auspicii în cadrul producției naționale de ceramică, ajunsese, în ultimii ani, coada cozilor, împovărată de datori

către beneficiari, strangulată de rebuturi și compromisă prin proasta calitate a produselor executate. Vinovați pentru această stare de lucruri — au ținut să-mi declare numeroși salariați ai întreprinderii — se făceau, în primul rînd, fostul director și fostul inginer-șef. Mi s-a vorbit pe îndelete și cu sufletul la gură despre proasta organizare a muncii, despre nepricepere, decizii pripite și hotărîri arbitrare și mai cu seamă despre faptul că cei doi reprezentanți ai conducerii nu acordaseră nici un sprijin ideilor generoase, oamenilor însuflețiți de dragoste și pasiune pentru meseria aleasă, inginerilor și tehnicienilor porniți, să împrospăteze activitatea uzinei prin invenții și inovații, prin procedee tehnologice originale. Argument suprem: numeroși ceramiști de valoare părăsiseră uzina.

M-am întors la redacție cu o mapă încărcată vîrf cu declarații și cu zeci de metri de bandă magnetică, de-a lungul căreia numeroși vorbitori își vărsaseră cu năduf gîndurile, indignarea și cereau răspicat intervenția forurilor în drept. Ancheta a apărut. Cei vizați, dar în primul rînd fostul director al întreprinderii s-a dovedit atît de uluit și speriat de eventualele consecințe încît a hotărît să-mi incrimineze rîndurile în fața instanței de judecată. Am fost acuzat de calomnie. Procesul a avut loc la Judecătoria sectorului I și, în recurs, la Tribunalul Capitalei. Rezultat final: reclamantul a trebuit să suporte dezamăgirea nereușitei iar pîrîtul, alias subsemnatul, și-a văzut mai departe de treburile sale.

De atunci au trecut, așadar, trei ani. N-am mai aflat pe unde lucrează și cum o duce cu viața fostul director de la «Cesarom». Dacă între timp s-a acoperit de merite și glorii meritate, îi trimit de la distanță cele mai calde felicitări. Gîndurile mi s-au întors însă,în acest sfîrșit de toamnă cenușie, la numeroșii ingineri ceramiști care, părăsind la acea dată uzina, porniseră să-și caute un loc sub soare în alte întreprinderi sau instituții. Am pornit pe urmele lor și am avut marea bucurie de a-i găsi — cum se zice — bine și sănătoși. Inginerul chimist Emil Barna lucrează la Centrala materialelor de construcții și a devenit între timp coautor (împreună cu foștii săi colegi Vladimir Fodoreanu și Tamara Alexenco) la o rețetă de glazură pe bază de silicat de zirconiu, aplicată cu succes la Cluj, București și Ploiești, și datorită căreia se obțin economii anuale de circa 4 500 000 lei. Rudolf Szladek, alt ceramist de valoare, a devenit cercetător la Institutul de cercetări și proiectări pentru materiale de construcție din Capitală și este și el unul dintre realizatorii obiectelor sanitare din porțelan de complexitate ridicată.

Am stat mai mult de vorbă cu Vladimir Fodoreanu, în prezent cercetător la I.C.P.M.C.

— Ne-am cunoscut acum trei ani în condiții cam vitrege pentru cariera dumneavoastră.

— Ce-a fost a trecut și bine c-a trecut. Principalul e că bunele mele intenții de atunci n-au rămas la stadiul de proiect, ci au ajuns să se înfăptuiască la scara realității. Am găsit oameni inimoși și am primit tot sprijinul necesar pentru a verifica procedeul «de sinteză rapidă a porțelanului», care la ora actuală a primit brevetul de invenție. În prezent, am marea satisfacție de a-mi experimenta metoda chiar în halele de producție de la «Cesarom».

— Consider util să-i informez pe cititorii noștri că aplicarea la scară industrială a invenției dumneavoastră — care reclamă investiții minime — poate dubla producția unei întreprinderi.

— Vom vedea la sfîrșit...

— Un ilustru reprezentant al meseriei pe care o practicați, Bernard Palissy, creatorul glazurii monolite, și-a sfîrșit zilele în Bastilia, acuzat de vrăjitorie. Friedrich Böttger, realizatorul ceramicii de Meissen, și-a încheiat zilele sărac lipit pămîntului, prigonit și neînțeles de maimarii potentați ai vremii. Dar toate acestea s-au petrecut cu vremuri în urmă,cînd inventatorii erau nevoiți să îndure privațiuni enorme, blamul și nerecunoștința contemporanilor, să apară în fața ignoranței publice drept șarlatani, vînduți necuratului sau, pur și simplu, oameni inutili. Dar astăzi? Astăzi cînd știința și tehnica se bucură de respect și considerație unanimă, cum e posibil ca un cercetător să îndure neîncrederea și nerecunoștința?

— Ignoranța și neștiința n-au dispărut cu totul. Dar marile piedici, cele mai crude și otrăvite sînt: invidia, calomnia și lăcomia de bani. Apoi,creatorii de orice natură sînt oameni dificili și nu rareori mai greu de înțeles. *Sufletul omului nu se măsoară cu rigla de calcul.* Inventatorul este dator să lupte și astăzi. Conflictul dintre justiție și injustiție, dintre adevăr și minciună nu s-a încheiat.

Liviu TIMBUS

doi ani pentru un lucru recunoscut drept bun și necesar

În urmă cu doi ani de zile am asistat la o ședință organizată de Centrul de calcul-București la Întreprinderea de aprovizionare din construcții. Se încerca explicarea avantajelor aplicării sistemului informațional la întreprinderea mai sus-menționată, adică obținerea unei mai mari operativități în complicatele operații de aprovizionare a șantierelor de construcții ale Capitalei.

S-au înșirat planșele cu săgeți, cu cifre și litere, iar o tovarășă cu un bețișor explica cum și ce trebuie codificat, care e ordinea și care e rezultatul.

Dar, în fața rigorii logice, puțini au fost cei care și-au deschis sufletul și înțelegerea. Un tovarăș zîmbea ironic, superior, protestînd prin cuvinte de duh la această intervenție robotică.

Pe atunci, directorul Centrului de calcul (acum Centrul de informatică și organizare, CINOR), inginerul Dinu Anastasiu mărturisea: «Chiar dacă una din aceste întreprinderi de construcții din Capitală devine beneficiarul nostru, chiar dacă noi îi calculăm organizarea științifică, de multe ori inginerul sau maistrul, cel care trebuie să citească fișele și graficele noastre, renunță la a mai face această operație. De ce? Nu este obișnuit, i se pare foarte complicat. Și decît să-și bată capul cu citirea a noi semne, preferă să muncească după sistemul tradițional al «las-c-om-vedea-noi». Dealtfel, chiar dacă o întreprindere ar aplica acest sistem ar fi oarecum inutil, lucrurile nu pot să meargă bine, decît dacă la nivel de centrală se va face o programare pentru toate întreprinderile și pentru toate etapele».

*

Peste doi ani de zile deci pe șantierul nr. 3 din Drumul Taberei, al Întreprinderii de construcții și montaje nr. 5, inginerul șef de lot, Ion Roman, descoperea acest adevăr, din viața sa de zi cu zi, de pe șantier.

— Termenul inițial, pe care noi îl știam la început cînd am făcut graficele de lucru, nu mai corespunde. Blocul ăsta avea predarea la 20 octombrie și la începutul lui septembrie s-a zis: «blocul se predă la 30 septembrie». În această situație chiar dacă erau calculate operațiile și acordurile globale pe echipe, ele nu mai pot fi aplicate.

— Și oamenii cum sînt plătiți?

— Normatorii aplică acordul global pe baze pur empirice. Se dă o scară întreagă la o echipă, chiar dacă se știe dinainte că ea nu poate face față. Dacă echipa produce 30 000 lei pe lună, ea nu poate acoperi tot într-o lună, o lucrare, la care valoarea manoperei este de 100 000 lei. Dar pentru că trebuie să predăm totuși la termenele acestea care vin peste noapte, concentrăm forțe suplimentare, renunțăm la acordul global încheiat pe alte blocuri, aducem muncitori peste muncitori, peste alte acorduri globale stabilite — și deci noțiunea de acord global nu mai e valabilă.

— Există posibilitatea ca să calculați științific dar să și respectați acest calcul al acordului global?

— Cred că asta nu se poate decît dacă s-ar porni cu convingere la aplicarea sistemului de programare, lansare și urmărire a producției. Cred că ar trebui să luăm exemplu de la Trustul de construcții-montaj din Bacău care a trecut și de faza asta incipientă — au ajuns ca programarea, lansarea, urmărirea și raportarea s-o facă cu ajutorul calculatorului. La noi nu se mai face nici măcar, cum era acum doi ani de zile, o programare manuală.

— Se obțin rezultate mai bune lucrînd în sistemul de astăzi, vorbesc din punct de vedere al cetățeanului care așteaptă apartamentul?

— Se predau blocurile mai repede. Însă consumul de energie umană și nervoasă este colosal.

— S-ar putea obține aceleași rezultate pe baze științifice?

— Aceleași, dar calitatea lucrărilor ar fi net superioară calității pe care noi o putem realiza cu o concentrare de forțe, pe care noi nu o mai putem urmări.

— După predare, cît timp se mai lucrează la remedieri?

— Lucrările ar trebui să iasă în forma finită la nivelul pretențiilor locatarilor. Dar datorită ritmului acesta, calitatea este mult inferioară și astfel rezultă foarte multe remedieri care trebuie făcute după așa-zisa terminare a lucrărilor și raportare a blocului.

— Din 50 de apartamente, să zicem, la cîte ar trebui făcute remedieri?

— La toate. Este imposibil să nu existe remedieri de făcut în fiecare apartament.

— Ce se cîștigă aparent la darea mai repede în folosință, se pierde la remedieri?

— Asta pot s-o spună numai cei care centralizează datele. Apoi lipsa programării se resimte și în aprovizionare. Dacă eu nu am pe centrală și apoi pe întreprindere și apoi pe șantier, și apoi pe punctul de lucru, la fiecare bloc în parte o programare din care să-mi rezulte un volum de lucrări bine calculate de la începutul anului, de la începutul semestrului, de la începutul trimestrului, sau la începutul fiecărei luni — termenele astea schimbîndu-se, sigur, nici în aprovizionarea materialelor nu poate să existe o linie dreaptă. Și s-ar putea calcula științific, la nivelul Centralei de construcții-montaj, cîte apartamente putem face cu forța de muncă de care dispunem.

*

Tot peste doi ani, tovarășul Dumitru Dumitru, secretarul comitetului de partid de la I.C.M.-5, îmi spune:

— Față de anii trecuți, situația este alta. Și aceasta datorită intervențiilor Comitetului municipal de partid și în mod deosebit a tovarășului secretar Matei, care a chemat la ordine pe fiecare să-și facă datoria. Astfel, în afara problemelor mari, care nu stăteau în putința noastră spre a fi rezolvate — avem acum eliberate amplasamentele, finanțările deschise, documentațiile necesare — a intrat și în probleme mărunte. De pildă, a repartizat activiști de partid, cadre cu munci de răspundere pe fiecare obiectiv, ca să vadă toate necazurile pe care le are constructorul și să ajute operativ în rezolvarea unor probleme.

— Mai are rost să vorbim despre necesitatea unei mai bune organizări?

— O mai bună organizare a procesului de producție ar ajuta la reducerea efortului fizic pe care trebuie să-l depună oamenii pentru a îndeplini planul la 15 decembrie. Avem încă lipsă de unele categorii de muncitori, dar probabil cu o mai bună organizare i-am putea folosi mai bine pe cei care-i avem.

*

De la aceeași întreprindere l-am solicitat și pe tovarășul Petre Stan, contabil-șef.

— Cum se aplică acordul global?

— Se aplică, dar modul de lucru produce perturbări în sistemul de plată, pentru că la un moment dat trebuind să respectăm graficul de predare sîntem obligați ca la un obiectiv să băgăm echipe peste echipe.

— Ar putea rezolva introducerea unor metode științifice aceste dificultăți?

— În primul rînd ar trebui o refundamentare științifică a normelor. Nu s-a ținut seama în plata muncii de faptul că introducerea unor tehnologii noi ușurează considerabil munca, productivitatea crescînd pînă la 150%, se cîștigă mult și repede, iar dacă muncitorul își face suma respectivă în mai puțin de 8 ore, de ce ar mai lucra el după asta? Nu este o cointeresare **corectă.** S-a ajuns astfel ca un maistru să cîștige mai puțin decît un șef de echipă, iar autoritatea, trebuie s-o spunem, se impune și astfel. Dar dacă nu se reglementează problema normelor la nivelul centralei, noi nu îndrăznim să umblăm la ele, ca să nu ne plece muncitorii.

*

În martie 1973 între Centrala de construcții-montaj București, în calitate de beneficiar și între Centrul de informatică și organizare, în calitate de executant, se încheia contractul cu nr. 1072 pentru realizarea sistemului de informatică și planificare în construcții (SIPLAC).

Am da dovadă de o imensă candoare dacă am considera că odată depășită etapa tatonărilor pentru impunerea noului acesta, cu toate subsistemele lui, ar rezolva problemele aprovizionării, acordului global, termenelor de predare, de la șantier pînă la centrală.

— Va fi un instrument perfecționat de informare și de decizie, spune inginer analist-sisteme Ecaterina-Rica Ciurel, și va putea fi folosit, sperăm noi, din anul viitor.

— Dar vor putea inginerii și tehnicienii din producție să utilizeze sistemul pentru că se știe că această operație presupune un minimum de cunoștințe de specialitate.

— Atîta timp cît acest sistem a fost ordonat și acceptat de Centrala de construcții-montaj, și verificat etapă cu etapă pentru a corespunde cerințelor realității, noi sperăm să fie eficient. E adevărat că oamenii cunosc încă puține lucruri despre informatică, dar cu mai multă instruire, care se poate face și din mers, se vor putea pune la punct pentru a exploata acest sistem, atît de necesar.

Dacă a fost și este necesar, sistemul de planificare pe baze informatice s-a impus, a devenit o realitate. Chiar dacă au trebuit doi ani ca oamenii să înțeleagă că economiile nu se fac prin reducerea lucrărilor de concepție («4 luni a zăcut într-un birou, unul din subsistemele în problema transporturilor, pentru ca oamenii să se gîndească bine, să vadă pe ce dau banii», povestește inginerul Anastasiu).

Dar cu victoria configurării SIPLAC-ului se deschide de-abia un nou început de drum. Pentru că acest sistem trebuie nu numai să existe, dar trebuie să fie și folosit. Folosit altfel decît telefonul, decît dosarele sau cererile, iar aceasta presupune și necesită un mai mare efort de concepție, de înțelegere. Care de-abia de acum încolo urmează a fi făcut.

Rodica POP

ambiția profesorului ioan mănăilă

Ioan Mănăilă nu se întreba dacă este sau nu un om statornic. A venit în urmă cu 11 ani în acest sat Pădureni, apoi a început să predea istoria României și alte istorii. A venit în Pădureni, și a rămas. De 11 ani este directorul școlii din sat, a condus-o cum a putut, a văzut atîția alți dascăli venind și plecînd din Pădureni, dar el a rămas. S-a ambiționat să facă o

școală bună, s-a ambiționat să atragă copiii spre învățătură și, încet-încet, a reușit. Poate că era mai greu cu 11 ani în urmă, dar carte tot se făcea. Era mai greu și să umbli pe ulițe cînd ploua, copiii pășeau pe catalige prin imensele noroaie; pădurenii dădeau în fiecare toamnă ploioasă acest trist spectacol de mers acrobatic. S-a obișnuit Mănăilă cu toate.

După 11 ani de «directorat» orice om se poate mîndri cu vechimea lui, dar Ioan Mănăilă nu o face. Și-a amintit însă de acești ani, și de vechime, de cîteva săptămîni, cînd cuvîntul său de cinste a fost pus la grea încercare. Iata necazul lui Mănăilă: satul Pădureni aparține de comuna Triteni, o comună ceva mai răsărită, nu departe de Cîmpia Turzii. Aflat cam pe granița dintre Cluj și Mureș, el a fost administrat odinioară de fosta regiune Mureș, după care a trecut la județul Cluj. «Centrul» nu i-a prea copleșit cu atențiile pe pădureni, dar oamenii au răbdare și așteaptă să se mai îmbunătățească unele lucruri și în satul lor. Acum, de vreo cîteva luni, așteaptă fapte și inițiative concrete din partea noii conduceri a Consiliului popular Triteni. Așteaptă, bunăoară, să-și vadă ulițele pietruite căci, dacă nu se mai umblă pe catalige, cizmele de cauciuc abia răzbat deasupra noroaielor. Ioan Mănăilă speră și el să obțină cîteva îmbunătățiri absolut necesare pentru localul școlii. Niște scaune pentru grădiniță, care să înlocuiască actualele bănci ce au fost scoase la reformă cu ani în urmă, o sală pentru material didactic, o instalație sanitară (e vorba de cea mai simplă instalație sanitară care se află îndeobște pe lîngă fiecare casă!). Apoi, copiii cresc, spațiul de școlarizare este insuficient, iar peste un an, doi, va fi absolut imposibil să se generalizeze învățămîntul de 10 clase în aceste condiții. Iată, așadar, față în față niște oameni vechi și o conducere nouă, plus probleme de rezolvat. Conducerea nouă a aflat cîteva din aceste doleanțe, dar a tot amînat lucrurile, pînă cînd a pierdut termenul limită de obținere a fondurilor necesare. Așa că cel puțin încă un an tovarășul primar Ceclan Mihail va da din umeri (a pagubă, dar și a nepăsare). Ca să-i arate însă directorului de școală că există, conducerea consiliului a făcut altceva. A intervenit «energic» în problema angajării unei femei de serviciu la școală, dispunînd angajarea Victoriei Sencovici, cînd deja exista Maria Burciu pe acest post. Maria Burciu este o femeie săracă, locuiește într-un soi de bucătărie de vară, are și un copil. Este însă foarte harnică. În cele trei luni de vară a pus scoala la punct, după introducerea instalației electrice și după ultima zugrăveală. Impresionat de hărnicia ei («pînă și frunzele le adună din curte cu «mîna»), directorul Mănăilă a propus consiliului popular, de acord cu celelalte cadre didactice, angajarea pe locul rămas vacant. După ce în septembrie școala strălucea de curățenie, se hotărăște în octombrie angajarea celeilalte femei, fără ca directorul școlii să fie consultat și fără să se ceară avizul directorului coordonator ce răspunde din partea inspectoratului de învățămînt cu asemenea probleme, anume profesorul Rogoz Traian din Triteni. Ioan Mănăilă refuză să concedieze femeia de serviciu care muncise, după ce ea figurează deja de patru luni pe statele de plată, refuză pentru că altfel i-ar crăpa obrazul de rușine. «Dacă așteptam eu pînă în octombrie angajarea unei femei de serviciu, și acum ar fi fost în clase mormane de moloz», spune Mănăilă. Chestiunea apare mai clară dacă faci constatarea că Victoria Sencovici, acum în urmă propusă de consiliu, este mătușa președintelui C.A.P. și soră cu soția secretarului organizației de bază de la C.A.P. Toate aceste persoane nu au practic nici o legătură cu școala, dar nu e greu să ne imaginăm în ce fel au fost regizate lucrurile. Problema Mariei Burciu a luat acum proporții, oricine merge acolo află de ea. Trebuie să recunoaștem că tovarășii Ceclan Mihail și Naghiu Maria, secretara consiliului, au știut să dea o rezolvare într-adevăr «competentă» acestei chestiuni. L-am întrebat pe tovarășul primar cum vede domnia-sa rezolvarea acestui caz și mi-a răspuns cu o contraîntrebare.

«De ce se ambiționează atîta directorul școlii?»

Chiar, de ce s-o fi ambiționînd Ioan Mănăilă să nu arunce un om afară din slujbă, de ce s-o fi ambiționînd să-și țină cuvîntul? De ce se încăpățînează să mai creadă în ideea că după 11 ani de muncă, muncă de răspundere, ar putea să aibă o cît de mică inițiativă în școala pe care o conduce? Cum o să trăiască el în continuare la Pădureni cu aceleași idei «învechite» despre omenie și corectitudine? Iată o altă întrebare la care știu însă răspunsul. Ioan Mănăilă va trăi cinstit ca întotdeauna, chiar dacă îi mai sînt încă rezervate cîteva nopți de insomnie pînă la rezolvarea prezentului caz, chiar dacă indignarea îl va face încă să tremure de furie, așa cum se întîmpla luni, 22 octombrie 1973.

Dinu FLĂMÂND

între a vrea și a nu te-ndura

Răspundere totală. Iată o împerechere de cuvinte care nu-ți dă frisoane. Cel puțin, nu în circumstante obișnuite.

«Am început cu podurile de cale ferată. La recepție, încărcătura maximă cu un convoi de locomotive. Și proiectantul stătea sub pod împreună cu cîțiva executanți. Podul făcea o săgeată, se încovoia, simțeai cum îți bate inima în cerul gurii... Mai tîrziu am evoluat; recepția are loc «în prezența» proiectantului și-a celorlalți...».

Evocările inginerului Alexandru Nourescu, directorul Institutului de studii și proiectări hidrotehnice, au aerul unei paranteze neutre. Din care paranteză începe să se încarneze, parcă, un mit. Și cele două vorbe obișnuite — răspundere totală — se încarcă de fiori, veniți nu se știe de unde.

«...Apoi au urmat barajele. Și apa este cel mai necruțător control de calitate. Apa nu scapă nici un amănunt, fiindcă nu are chef să se oprească nicăieri...»

După acest preambul despre adevăruri simple și veșnice, directorul I.S.P.H.-ului s-a gîndit, o vreme, în tăcere. Pe care dintre căutătorii noului să mi-i prezinte?

«Noi, aici în institut, alcătuim un fel de orchestră. Sînt unele instrumente mai stridente, altele mai armonioase. Cît despre vioară... Ei bine, vioara poate fi pusă în valoare, cîteodată, chiar de toba mare». Tovarășul Nourescu se hotăra greu. În cele din urmă alegerea s-a oprit, între alții, asupra unui cercetător.

La numai cîteva minute după ce l-am cunoscut pe inginerul constructor Ion Toma am resimțit un fel de nerăbdare: la ce instrument o fi cîntînd? Directorul îl recomandase pe următorul temei: un om cu preocupări de cercetare, în sine, care vede construcțiile în viitor. Dacă-și muncește mintea pentru descoperirea noului înseamnă că nu l-au ocolit piedicile, n-a fost scutit de luptă. Chiar nu-i nimic de povestit? După toate aparențele, nu. Cînd nu mai e nici o nădejde, inginerul Toma se hotărăște, brusc:

— Dacă vrei să faci cercetare, bine. Dacă nu vrei, nimeni nu te obligă.

— Cum vine asta?

— Cercetarea este o capcană în care intri de bunăvoie. Odată intrat, nu-ți mai vine să ieși. Păcat că timpul fuge. Sînt bătrîn (n.n. — are 40 de ani (?!). M-ați întrebat de lupte, de împotriviri. Poți să te lupți cu tine însuți. E mai dramatic decît dacă intervin obstacole exterioare. Dar după ce se așază certitudinea, dramatismul dispare...

Pe vremea cînd se construia hidrocentrala de pe Argeș s-a constatat că, la noi în țară, nu există modele structurale de baraje. Cineva a propus să se facă încercări în Italia. Costa prea scump. S-a renunțat la ideea aceea. În schimb, de-atunci, de pe vremea Argeșului, inginerul Ion Toma s-a apucat de-o treabă care era socotită temerară. Să încerci, în condiții de laborator, pornind de la zero, trăinicia barajelor, să le garantezi proiectanților, prin argumente scrise și semnate, că pot lansa în construcție coloși de beton! Și asta știut fiind că apa este cel mai nemilos controlor!

După ani de cazană (de toate felurile), astăzi laboratorul de modele are standuri de încercare ca lumea.

Modelele structurale, machetele s-au născut și s-au hrănit din viața, din anii inginerului Ion Toma. E ca o legătură de sînge. Și totuși este pe cale de a renunța la ele. Este ca și cum ar fi renunțat. Cînd s-a săvîrșit desprinderea a fost momentul acela de luptă, pe dinăuntru.

— Și nu vă pare rău?

— Îmi pare. Dar majoritatea machetelor vor fi înlocuite de calcul. E o lege de la care nu poți să te sustragi.

Aparatele de măsură ale cercetătorilor de la I.S.P.H. au fost prezente și pînă acum pe teren.

Dar activitatea de laborator se va extinde substanțial, în exploatare. Măsurătorile vibrațiilor din baraje sau poduri capătă alte dimensiuni. E nevoie de coeficienți, care nu se obțin din machete. Dacă-i dai materie primă, dacă-i oferi premise adevărate, calculatorul e cel mai devotat colaborator. Un lucru nou? Iată unul dintr-o serie fără limite: prezența lacurilor de acumulare provoacă microseisme care determină schimbări și în structura barajelor. Ce fel? După ce vor fi atent măsurate, fișa de carton va da un răspuns fără echivoc.

Cercetătorul Ion Toma se gîndește de-acum peste 30 de ani, la viața viitoare a construcțiilor. De aceea i se pare că e bătrîn. N-am deslușit limpede, nici pînă la sfîrșit, din ce instrument cîntă în «orchestra» I.S.P.H.-ului. Dar surdina este o întoarcere în afară a unei riguroase concentrări asupra melodiei pe care și-a ales-o. Și căreia îi rămîne credincios.

Viorica CIORBAGIU

«unii au rîs, au făcut bancuri, apoi n-au mai rîs deloc, ba chiar m-au felicitat!»

Păr încărunțit, ochelari de vedere pe care-i scoate atunci cînd stă de vorbă cu cineva, dintr-un fel de cochetărie, cred, mișcări mai mult lente. O siluetă robustă, mîini mari, puternice. Cele notate mai sus par mai mult elementele constitutive ale unui portret-robot, și-mi dau seama că pînă la un punct așa și este. Am văzut la poarta «Vulcanului», la ora ieșirii din schimb, zeci de asemenea siluete, de asemenea figuri comune, cum cu superficialitate ne-am obișnuit să spunem, lăsînd să se înțeleagă că nici viața interioară a unor astfel de oameni nu cuprinde nimic deosebit. Un muncitor de pe acum în vîrstă, și atît. Numai ci Ion Andreescu, lăcătuș-mecanic, dincolo de datele comune chiar convenționale, ale fizicului său, este un personaj și pentru a-ți da seama de aceasta este suficient să vez felul în care lumea îl salută, modul respectuos — un respect datorat calității intime a acestui om și nu vreune funcții administrative pe care, dealtfel, n-a deținut-o niciodată — în care unul sau altul i se adresează.

— Sînteți în uzină?...

— ...De 21 de ani. Și de atunci lucrez în același atelier de reparații mașini grele.

— Știți că sînteți un personaj? Că atunci cînd am vrut să cunosc pe cineva care realmente a făcut și face treabă care se bate să se facă treabă, aici, la «Vulcan», primul nume rostit nu de unul, ci de doi-trei-patru factori de răspundere, a fost cel al dumneavoastră?

— Se poate. Adică nu mă miră prea tare. Acum, să nu credeți că sînt lipsit de modestie, am 52 de ani, treburile astea cu popularitatea nu m-au prea interesat niciodată. Dar dacă dumneavoastră spuneți că sînt foarte cunoscut în uzină, apoi asta se datorează probabil unor motive foarte întemeiate.

— Adică!

— Dom'ne, pe mine meseria m-a prins ca pe puțini alții. O visam și noaptea. Ca lăcătuș-mecanic trebuia să cunosc la perfecție utilajele ce urmau să fie întreținute or reparate. De unde ideea perfecționării unora dintre ele. Așa am ajuns să realizez o serie de utilaje care la timpul lor nu numai că au ușurat munca, dar i-au sporit și eficiența. Sînt în prezent autorul a peste 30 de inovații.

— Și cu mașina de îndoit țevi cum a fost?

— Acum patru-cinci ani ne-au sosit niște mașini de îndoit țevi din import. Pentru executarea unei comenzi foarte importante de cazane de un tip cu totul deosebit. Comandă tot pentru export. Numai că mașinilor importate le lipsea un dispozitiv. Pînă cînd să fie achiziționat și montat la acesta, trebuia să se aștepte. Atunci ce mi-am zis? Să fac eu un asemenea dispozitiv!

— Care a fost reacția celor din secție?

— Unii au rîs de mine. «Cum, nea Ioane, faci matale ce-au făcut nemții cu greu, care, nemți, știe toată lumea se nasc cu șurubul în mînă?!» M-a durut neîncrederea lor. Ca să lucrez în liniște, m-am mutat în alt atelier. Am lucrat la mașină vreun an și ceva. În această perioadă n-am mai știut ce-i aia casă, masă. Nevastă-mea, săraca, nu știa ce s-o mai creadă. Plecam în zori, soseam noaptea, mă închideam în bucătărie să mai analizez vreun detaliu. Nu-mi găseam timp nici să schimb o garnitură la robinet.

— Și?

— Și, uite așa, încet-încet, mașina a început să se înfiripe. Ăi de făceau glume pe socoteala mea, cum că mi-a intrat în cap că sînt inventator, au rărit-o cu bancurile și într-o zi am putut să-l anunț pe director că mașina este gata, să vin lumea s-o cerceteze, dacă-i glumă ori nu.

— Ce s-a întîmplat mai departe cu dispozitivul inventat de dumneavoastră?

— A fost omologat ca invenție. După unele calcule, cu ajutorul său se realizează economii de circa 3 000 000 lei valută.

— Pe viitor, ce vă propuneți să faceți?

Pauză. Privire atentă, iscoditoare, acum îmi dau seama că dacă totuși ceva frapează în înfățișarea lui Ion Andreescu este privirea vie, percutantă, cîntărind, analizînd parcă totul într-o secundă.

— Secret!

— Chiar așa, secret?

— Dom'ne, de mine au mai zis unii că sînt cam așa... (gest semnificativ), și au făcut tot ce-au putut să mă descurajeze. Numai că la mine nu ține! La mine acasă, eu îi am pe etajeră, la capul patului, și pe Newton, și pe Pascal și pe Lomonosov și știu ce au pătimit pînă și-au impus ideile. Așa și cu mine. Greutățile nu mă sperie. Lucrez la o idee a mea în privința recuperării energiei. O chestie senzațională. Atît. Foarte vag, știu. Dar dacă aș da detalii unii specialiști m-ar considera nu tocmai... Iar eu cred în ideea mea. Și pentru ea voi trăi de aici încolo. Chit că nu voi avea viață liniștită. Cînd o fi ceva, vă anunț!

Mihai HETCO

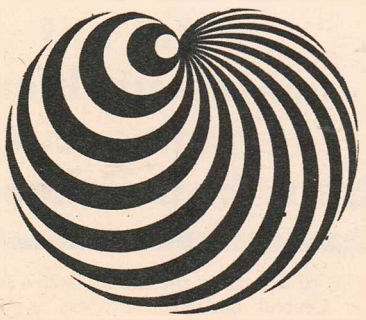

poluarea folclorului (XXXII)

după patruzeci de ani...

Avea 14 ani. Doi ochi mari și o vioară... Așa mi-l amintesc cînd a venit, cu patruzeci de ani înainte, la București. Sosise tocmai de la Capu Cîmpului pentru a înregistra, la Arhiva de folclor a societății compozitorilor români, doinele și jocurile bucovinene învățate de la «ai lui», pe care le cînta cu atîta pricepere și dăruire încît aveai impresia că ai de-a face cu un artist în toată puterea cuvîntului.

«Ai lui» erau muzicanți vestiți, iubiții plaiurilor sucevene.

După peste patru decenii mă reîntîlnesc cu ALEXANDRU BIDIREL. Copilul înzestrat de odinioară, astăzi prețuitul viorist bucovinean, a venit din nou la București, tot pentru a-și înregistra doinele și jocurile la «Electrecord».

Cîntecele lui sînt cele învățate cîndva de la urmașii celor de la care și *Ciprian Porumbescu* le-a deprins în primă tinerețe.

Alexandru Bidirel îmi povestește multe în vreme ce se pregătește să imprime «*doina la mireasă*», «*hora lui Vindireu*», «*doina bucovineană*», cîntată de tatăl său, «*hora lui Părzînă*», multe cîntece și jocuri bătrînești învățate de la tatăl său și de la alți rămași pînă astăzi neuitați. Căci *Alexandru Bidirel* este din neamul renumitului trompetist IONICĂ BIDIREL alături de care Ciprian Porumbescu a cîntat, în același taraf, cu renumitul viorist *Părzînă*. Acestea se petreceau la *Stupca*, locul copilăriei marelui compozitor. Dar Bidirel este și nepotul celebrului *Vindireu*, socotit odinioară «*lăutarul Sucevei*», de la care, pare-se, Ciprian a cules și a notat primele melodii populare. Pe cînd VINDIREU conducea cel mai bun taraf din oraș, Ciprian Porumbescu urma liceul. De la el Ciprian a învățat să mînuiască cu virtuozitate vioara și tot el, îmi spune Bidirel, i-a transmis dragostea pentru muzica populară, căci pe VINDIREU Ciprian Porumbescu l-a ținut la mare cinste. De multe ori Ciprian a cîntat în taraful acestuia, mai cu seamă cînd era angajat la așa-zisele «Serenade», la care se cînta și muzică populară. Îmi mai spune Bidirel cum tînărul Ciprian, la hramul mănăstirii Putna fiind, într-un moment de mare însuflețire, a pus mîna pe vioara lui Vindireu și a început să cînte cu foc în fruntea tarafului de 30 de muzicanți. Alexandru a aflat de la ai săi întîmplările acestea pe care le povestește cu întemeiată mîndrie. Stau emoționat și îi sorb vorbele... Am norocul să trăiesc minunate pagini de istorie. Lîngă mine se află vestitul *Alexandru BIDIREL*, ajuns azi la rîndul lui «lăutarul Bucovinei», cel pe care o lume întreagă îl prețuiește, îl venerează. Pentru arcușu-i măiestru. Pentru perlele neîntrecute cu care își împodobește doinele. Pentru gingășia cu care cîntă străvechile jocuri. Pentru respectul și dragostea nețărmurită față de cîntecele lui, ale familiei sale, ale satului cu care îmi spune cineva — «a ținut legătură nezdruncinată». Această nezdruncinată legătură o menține prin pasiunea cu care a păstrat moștenirea primită încă din fragedă copilărie de la înaintași.

Cum oare să nu fiu bucuros cînd văd că întreaga-i comoară de cîntece va fi săpată pe valorosul disc, neștearsă mărturie a faptei unui artist ce își îndeplinește cu cinste menirea?

Repertoriul bogat și foarte variat conferă discului lui ALEXANDRU BIDIREL valoare de adevărat document folcloric.

Hari BRAUNER

MIRON RADU PARASCHIVESCU – AMINTIRI DIN COPILĂRIE (XV)

pomii pot fi ca oamenii și copiii...

Și de-abia acuma văd că n-am scris mai nimic despre adevăratul paradis al copilăriei mele, care era, a fost și va rămîne pentru totdeauna livada Mamei-Leana, «grădina» cum ziceam noi cu toții, mai modești și nepretențioși. Deși grădina putea fi, cu tot spațiul ei restrîns, numită livadă. Căci creșteau în ea, în nici jumătate de hectar, sau un pogon cum se măsoară locul pe la noi, tot felul de fructe și flori mirositoare, de la liliac pînă la soc și salcîm. Dar nu atîta florile de liliac, soc și salcîm ne interesau pe noi, cît cireșile, nucile și merele, aceste prime și ultime fructe ale pămîntului care marchează prin coacerea lor începutul și sfîrșitul verii.

Cireșii erau, în grădina Mamei-Leana, mult mai buni și mai puțin înalți decît cei dintr-a Domnului Costică Dima, așa că o cădere dintr-înșii n-avea nici o importanță, afară doar dacă te-ai fi dus de-a berbeleacul pînă-n gard, căci grădina era un mare tăpșan triunghiular ale cărui două laturi principale se scoborau în pantă, una pînă-n Văleanca, alta pînă-n strada Mihai Bravul. Dar pe părțile-n pantă, destul de abruptă pentru niște copii ca noi, nu mai creșteau pomi cu fructe atrăgătoare, ci doar salcîmi și iarbă pentru vacă, deși țin minte că, îndată după strînsul porumbului, din care un lan se întindea drept în fața casei, aflată pe latura ce-ar fi putut închipui baza acelui triunghi, îndată după strînsul porumbului, așadar, soseau în curte la Mama-Leana niște căruțe încărcate cu fîn mirositor, pînă sus în vîrf, și care erau descărcate astfel de-a dreptul în podul grajdului, larg și primitor: era hrana, *nutrețul*, cum îi spunea Mama-Leana, pentru vaca ei pe toată iarna, fiindcă iarba din părțile-n vîlcea ieșea prea puțină și destul de plină de bălării, ca bozii și cucută.

Dar să revin în grădină, adevăratul nostru loc de întrecere și reculegere pioasă în același timp. Căci dacă ne jucam din toată inima-n bătătura din fața casei, în grădină intram, în schimb, cu smerenia hoțului în casa pe care și-a pus în gînd s-o prade. Căci după cireșile de mai și iunie, veneau vișinele în iulie, cînd ne-ntorceam negri și uzi ca niște «ghiavoli», cum ne certa Mama-Leana, ca sa ne cațaram în ramurile vișinilor cu care ne umflam burta pînă nu mai puteam.

Între cireșe și vișine existau încă atîtea lucruri bune și la-ndemînă, tufișurile de coacăze cu micii lor ciorchini de sînge, ca niște giuvaeruri rubinii, cele de zmeură în care nici nu mai băgam de seamă înțepăturile, și cîteva brazde de căpșuni pentru al căror consum plăteam în natură, cu cea mai nesuferită dintre muncile agricole; plivitul, nu numai al căpșunilor, dar și al porumbului care ne răsplătea și el, e drept, cu știuleți fierți dar mai ales copți pe jăratic, așa cum ne plăceau îndeosebi. Veneau apoi merele dulci și perele văratice pe care le mîncam, și pe unele și pe altele. mai mult verzi, platind și aici în schimb cu plivitul buchetelor de salată verde sau al cuiburilor de ridichi și cartofi.

La toate aceste treburi eram învățat nu numai de Mama-Leana, dar și de dom' Petrică Petrescu, cel care, împreună cu Ioan Ștefănescu, era slujbaș de cîtva timp la Serviciul de agronomie al plășii Teleajen, aflat într-o clădire frumoasă și solidă, ce se poate vedea pînă azi, pe strada Mare, puțin mai spre miazănoapte, exact atîta cît să nu stea-n fața casei noastre. Cei doi funcționari semănau între ei mai puțin decît soarele cu luna. Pe cînd Dom' Petrică era voios, rumen și plin de haz, celălalt, Ștefănescu, era posac, sanchiu, slab și scofîlcit, cocîrjat și acru la vedere, că de auzit nu știu să-l fi auzit mai mult de două ori spunînd bună ziua, că se și închideau în odaia lor pe care-o închiriaseră în «casa mică», adică în partea din fund a casei, de cînd Mama-Leana, odată cu ieșirea din iarnă și cu primirea tristei vești a văduviei sale, se retrăsese cu Nicu și Ștefan în bucătăria de lîngă grajd.

Apoi, din cînd în cînd, rar și fulgerător, mai apărea și tata. Atunci era bucurie mare, — nu mai mare totuși decît atunci cînd îl vedeam pe Dom' Petrică, în carîmbii lui de piele neagră și lustruită peste ghetele lui cu bombeuri maro și pantaloni bufanți, rămași, după toate probabilitățile, din militărie.

Toti, dar mai cu seamă el, ne învățau — mai bine spus ne dadeau tonul — pentru plivitul semănăturilor din grădină — și tot el, Dom' Petrică, duhul bun al acelor ani, ne sălta de subțiori urcîndu-ne în pomi și scutindu-ne astfel de osteneala cățărării ca maimuțele și pisicile.

...și pisicile!... lată că am spus vorba pe care ezitam atîta să o rostesc. Fiindcă ea reprezintă unul din întîiile mele acte de cruzime conștientă și deliberată.

Cel dintîi fusese atunci cînd mi-am construit împreună cu Nicu (și cu tata? și cu Dom' Petrică? nu mai știu și nu vreau să mi-i asociez la această ispravă!) un leagăn din frînghia de rufe sub creanga orizontală a unuia din cei doi mari meri crețești de lîngă puț. De-a lungul frînghiei agățată-n U pusesem o șipcă sau o scîndurică, exact atît cît să nu ne taie sfoara. Și ne dădeam plini de mulțumire-n leagănul nostru improvizat. Bineînțeles, eu mă dădeam mai mult decît Nicu care era ținut să vadă și de treburi mai serioase ale gospodăriei: să dea apă vacii, să-i schimbe sarea, să-i dea fîn și chiar s-o păzească la păscut în rarele dăți cînd o scoteau prin fundul grădinii. Atunci, neavînd cu cine-l împărți, căci Fănică era prea mic pentru asemenea distracție, mă dădeam cît puteam în leagănul de frînghie agățat de craca mărului cel crețesc, și cu atîta pasiune, încît, încet-încet, ochiurile cu care frînghia era legată de cracă se frecau și se adînceau în coaja încă umedă și moale a pomului. Ceea ce Mama-Leana observînd într-o zi, mi-a spus cu un ton ce nu-l pot uita pînă astăzi, în care mustrarea era preschimbată într-o-ntrebare rostită parcă-ntr-o doară, cu glasul ei tărăgănat și dulce: «Tu nu crezi, Lucică băiete, că și pe pomul ăsta-l doare ca și pe tine cînd îi rozi atîta craca și i-o smucești și i-o rupi cu frînghia aia?»

Atunci am aflat pentru-ntîia oară că pomii pot fi ca oamenii și copiii, ființe simțitoare și vii, deși dovada vieții pomului o aveam în însuși sporul frunzelor și-al fructelor lui. M-am simțit cam umilit și sigur culpabil de pe urma întrebării zvîrlite de Mama-Leana și de atunci mărul cel crețesc a fost tot mai rar frecventat de noi pentru leagănul agățat de creanga lui, care nici nu știu ce-o fi devenit. L-o fi dezlegat cineva, sau i-o fi putrezit singură frînghia, bătută de ploi și de soare?

Dar asta nu fusese decît o primă cruzime, copilărească și ea, și cu totul întîmplătoare mai ales că, dacă fusese cruzime, o făcusem fără nici cea mai mică bănuială că poate fi socotită astfel. Nu știam, pur și simplu, că pe pomul mare și vînjos îl poate durea ca și pe mine craca sugrumată de-o frînghie.

Atunci, pentru întîia dată ca-n «Metamorfozele» ovidiene am avut viziunea antropomorfă a arborelui și a chinului său, căci ramura de care-mi legasem leagănul mi se părea un braț de-al lui întins pînă aproape deasupra fîntînii.

Adevărata, marea, deliberata, conștienta și — fără nici un fel de glumă — «științifica» noastră (și mai ales a mea) cruzime a fost alta.

REFLEXE

de **A. MIHAILOPOL**

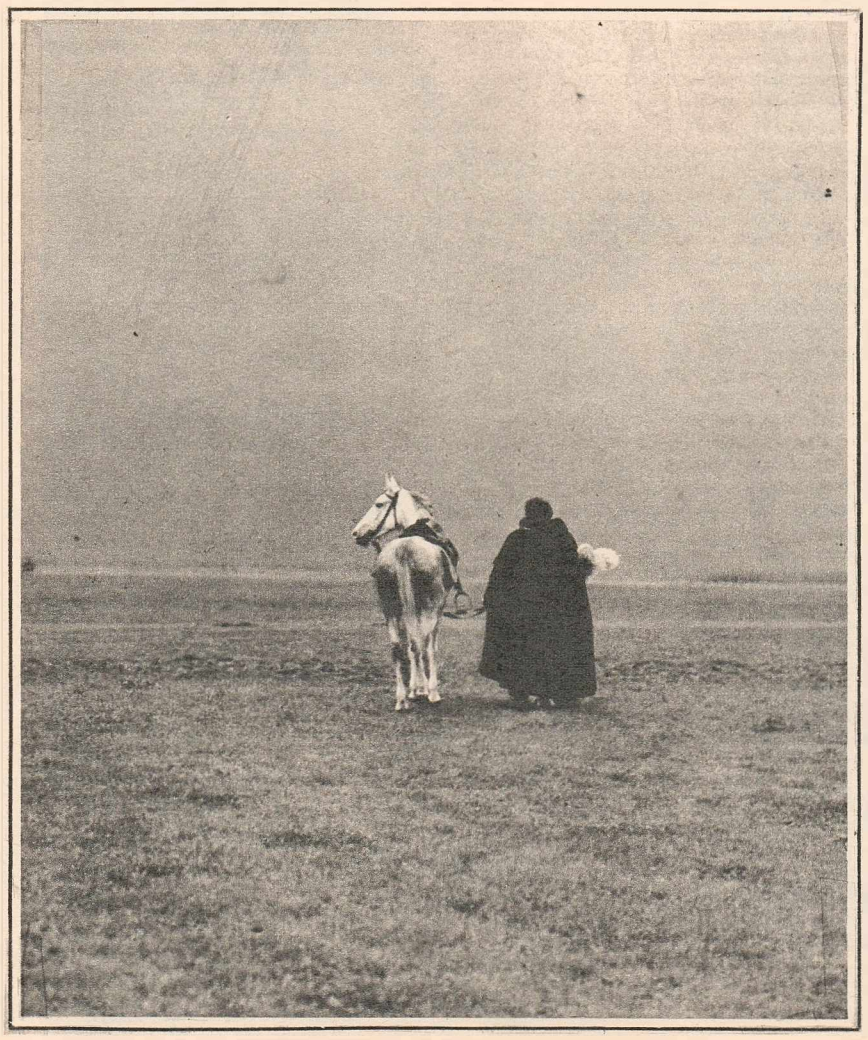

CIVILIZAȚIA OCHIULUI

Constituire

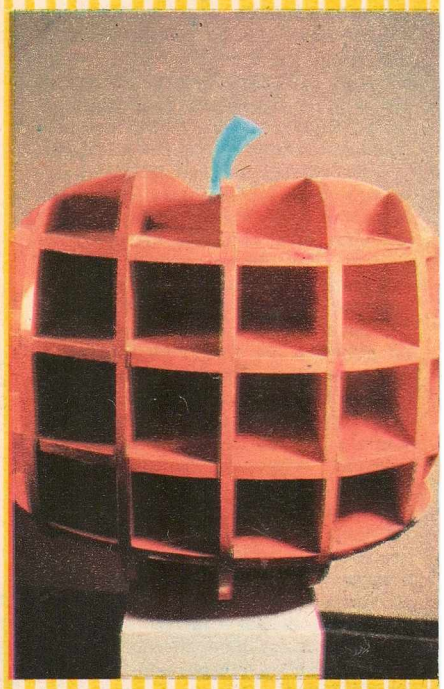

Obiectivare

Ipostaze

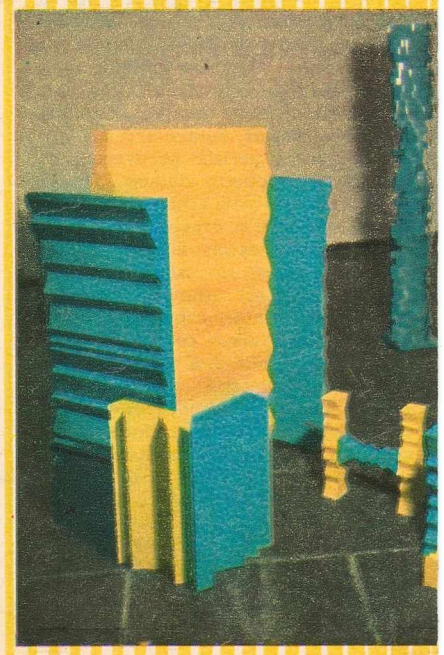

posibilul fără bariere

— Barbu Nițescu, ați expus acum cîtva timp două serii de lucrări: obiecte spațiale, și lucrări grafice cu aluzii figurative. Care serie de lucrări vi s-a părut că a interesat mai mult publicul?

— Publicul nu este omogen nici în preferințe, nici în aprecieri. Dar stînd în sala de expoziții, mereu în contact cu oamenii, am constatat că «Genul proxim» a atras cel mai mult. E o lucrare cu profiluri umane plasate pe o formă elipsoidală. Mi se cereau explicații și mi se propuneau semnificații la care nici nu m-aș fi gîndit.

— N-ar trebui să vi se pară surprinzător.

— Sigur. Ceea ce am observat este faptul că mulți încercau să înțeleagă lucrarea pornind nu de la întreg, ci de la o parte, adică de la un profil. Dar sensul simbolic rezidă în întreg, în mulțimea profilurilor; luate una cîte una ele n-au o semnificație. La fel ca în geometrie, unde cercul este locul geometric al punctelor din plan egal depărtate de un punct fix. Or, nu poți analiza un cerc dacă te oprești numai la un singur punct.

— Sînteți pictor și văd că pe nesimțite am intrat în imperiile geometriei. Dar sînt tentat să nu văd nimic neliniștitor în acest transfer. Mai neobișnuită mi se pare preocuparea dumneavoastră pentru obiectele spațiale. Credeți că lumea modernă impune uneori pictorului să-și părăsească șevaletul și să opteze pentru alte modalități ale creației?

— Părerea mea este că sînt rare azi cazurile cînd pictorul rămîne credincios doar șevaletului. El este supus unei duble necesități. Prima este aceea care-i cere să se realizeze ca artist complet și în acest caz el este interesat să cunoască și să utilizeze diverse tehnici de creație și modalități de reprezentare. A doua necesitate derivă chiar din starea artei în lumea noastră cînd ea tinde să devină cît mai socială.

— Aș vrea să fiți mai explicit.

— Nu cred că pictorul trebuie să producă numai lucrări care să stea în camerele colecționarilor. O operă ar trebui să fie la îndemîna tuturor. Mă gîndesc uneori la calcanurile caselor. Decorarea lor ar duce nu numai la realizarea unei lucrări plăcute din punct de vedere optic, dar și la o igienă a orașului. Așa cum se întrețin spațiile verzi sau florile de pe marginea trotuarelor, tot așa ar trebui să întreținem aspectul vizual al aglomerărilor urbane. Uneori mă gîndesc ce transformări extraordinare s-ar putea realiza dacă, de exemplu, locurile de agrement nu ar mai fi amenajate din punctul de vedere al arhitecților peisagiști, ci al artiștilor plastici.

— Ne propuneți un posibil fără bariere, ceea ce este, de fapt, în spiritul epocii noastre. Dar să revenim la obiectele create de dumneavoastră.

— În acest stadiu ele sînt machete, dar gîndite pentru a fi realizate din materiale definite (plastic, fier etc.) și la o altă scară. Deocamdată sînt construcții din lemn placate cu plastic. Le-am imaginat totdeauna plasate într-un spațiu deschis, verde, dar la dimensiuni monumentale, avînd nu numai un rol pur decorativ, ci mai ales unul funcțional. Ele sînt concepute pe principiul modulelor și oferă infinite posibilități de combinare. Îmi imaginez adeseori un parc sau un spațiu liber care să fie populat de aceste obiecte devenite construcții. Și chiar dacă formele sînt neobișnuite, cred că oamenii s-ar simți fericiți să le populeze.

Cornel BOZBICI

Genul proxim

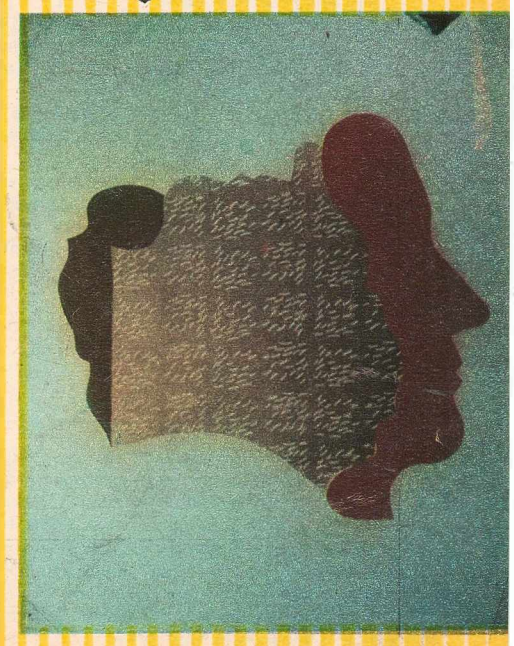

extemporal flacăra (I)

1. *Cînd a început și cît a durat războiul de 100 de ani?*
2. *În ce an a avut loc răscoala lui Horia, Cloșca și Crișan? Care sînt păturile și clasele sociale care n-au participat la ea?*
3. *Unde este înmormîntat poetul Mihai Eminescu?*
4. *Cui aparține pictura «Cina cea de taină» și unde se află ea în prezent?*
5. *Care este dovada nepieritoare a prieteniei ce i-a legat pe Nicolae Grigorescu și Ștefan Luchian?*
6. *Ce înseamnă «logic»? Dar «necesar»? Dar «fortuit»? Dar «lucrativ»?*
7. *Care sînt afluenții Oltului?*
8. *In ce localitate apare (sau a apărut) revista «Tomis», de cîte ori pe an și cine îi este redactor-șef?*
9. *Ce înseamnă cuvîntul «folk»?*
10. *Știți cumva care au fost primele cuvinte rostite de Columb cînd a descoperit America?*

RĂSPUND
ELEVII
DIN ANUL III C
LICEUL ECONOMIC
NR. 3
BUCUREȘTI

Trifan Mariana

1) A început în jurul anului 1450 între Franța și Anglia, cunoscut sub numele de «războiul celor 2 roze».

2) Răscoala lui Horia, Cloșca și Crișan a avut loc în anul 1784.

La această răscoală n-au participat micii meseriași și feudalii

3) Poetul Mihai Eminescu este înmormîntat la cimitirul Bellu din București.

4) Pictura «Cina cea de taină» aparține marelui pictor Michelangelo și se află la Paris, în Franța.

Este o pictură foarte reușită, pe care am avut ocazia s-o admir la Muzeul artelor din București.

5) Nu cunosc. Îmi place și ador pictura, însă nu am avut ocazia să studiez amănunțit istoria artelor.

6) Logica este o parte a rațiunii, a gîndirii omenești.

Necesar este ceva util, ceva de care ai neapărat nevoie (de care nu te poți lipsi).

Fortuit = ceva fortat.

Lucrativ = ceva care poate fi prelucrat.

7) Afluenții Oltului sînt: Rîul Doamnei.

8) Revista «Tomis» apare în orașul Constanța, lunar.

9) Cuvîntul folk își are originea de la cuvîntul englezesc «volks», care înseamnă popor.

10) Mărturisesc sincer că pînă în prezent nu mi s-a mai pus o asemenea întrebare și ca atare nici nu m-am gîndit la ea.

În tot cazul Columb a rostit în momentul cînd a descoperit America cuvîntul «pămînt».

Popa Anca Maria

1) A durat 100 de ani. Au participat Anglia și Franța și mai este cunoscut și sub denumirea de «războiul celor 2 roze». Cred că a început în jurul anului 1450. N-a fost un război propriu-zis care să dureze 100 ani — a fost întrerupt — ci au avut loc o serie de conflicte foarte puternice.

2) Răscoala condusă de Horia, Cloșca și Crișan a început în anul 1719.

3) Mihai Eminescu este înmormîntat la cimitirul Bellu din București, alături de George Coșbuc și alți scriitori.

4) Pictura «Cina cea de taină» aparține pictorului Rembrandt.

5) ...

6) Logic=un răspuns dat ca rezultat al gîndirii la o temă dată. Un răspuns spontan care să nu necesite o pregătire prealabilă. Necesar = noțiune care definește un fapt psihologic, independent de voința umană. Ex. este necesar să mîncăm pentru a avea metabolism, pentru a gîndi și în consecință pentru a trăi.

Lucrativ = experimental.

7) Afluenții Oltului: Olțețul, Vedea, Sadu, Lotru.

8) Revista «Tomis» a apărut la Constanța. Apare lunar. Nu-mi încarc memoria cu astfel de nume.

9) Folk = numele unui gen muzical, muzică folk, foarte popular printre tineret. Nu pot da o definiție termenului pentru că n-am studiat fenomenul folk.

10) Noua Indie.

Părere personală

Dacă ne-am încărca memoria cu astfel de noțiuni pe care le consider în parte abstracte ar însemna să devenim niște personalități zilnice la curent cu tot ce se întîmplă dar nu am avea în acest fel timp să ne profilăm într-un anumit domeniu.

Consider că societatea în care trăim are nevoie nu de astfel de cunoștințe, ci de oameni pregătiți, care să răspundă perfect la toate întrebările dintr-un singur domeniu.

Ce să-i facem, știința a evoluat într-atît încît ne e, cred eu, imposibil să devenim sacerdoți precum a reușit să o facă Pitagora sau Tales la vremea lor.

Cred că e mai bine să trăim în secolul XX cu astfel de noțiuni incomplete din punct de vedere general, decît să ne reîntoarcem la secolele XI î.e.n. pentru a căpăta titlul de «doctor onorifians» în toate științele.

Ion Georgeta

1) Știu că acest război a avut loc între Franța și Anglia între sec. XV și XVI.

2) Răscoala lui Horia, Cloșca și Crișan — 1784; nu a participat nobilimea și o parte din intelectualitate.

3) Mihai Eminescu este înmormîntat la cimitirul Bellu.

4) «Cina cea de taină»— Michelangelo și se află în Italia (Florența).

5) Prietenia dintre Grigorescu și Luchian este reprezentată printr-un tablou, dar nu știu numele tabloului.

6) Logic = a gîndi cu ușurință.

Necesar = impunerea unor anumite reguli.

Fortuit, nu am auzit de această expresie.

Lucrativ, nu am auzit de această expresie

7) Afluenții Oltului — Olțețul, Cibinul, Jiul Gilortul, Topolog.

8) Revista «Tomis»a apărut la Constanța dar nu știu cine este redactorul șef.

9) Cuvîntul folk. Acest cuvînt l-am auzit întrebuințat în muzica ușoară.

10) Primele cuvinte care au fost rostite de Columb cînd a descoperit America «Pămînt, pămînt».

Vîlnoiu Dumitru

1) A început în anul 1450.

2) Răscoala condusă de Horia, Cloșca și Crișan a început în anul 1784

3) Poetul Mihai Eminescu este înmormîntat la cimitirul Bellu.

4)«Cina cea de taină» aparține lui Rembrandt,

5) Pictura.

6) Logic — ceva care se deduce.

Necesar — un lucru este necesar cînd ai nevoie de el.

7) Olțețul.

8) Apare în Constanța.

9) Folk — inspirație din folclor.

10) . . . . . .

Titu Victoria

1) Referitor la războiul de 100 de ani știu că a avut loc în Franța «războiul celor două roze» (sec. 16) dar nu știu data.

2) Răscoala lui Horia, Cloșca și Crișan a avut loc în jurul anului 1848, data exactă nu o mai rețin. La această răscoală nu a participat, bineînțeles, moșierimea.

3) Cel mai mare poet al neamului nostru, Mihai Eminescu, este înmormîntat la cimitirul Bellu.

4) «Cina cea de taină»aparține pictorului Michelangelo și se află în Italia.

5) Nu știu care este ——— celor doi pictori deoarece nu-mi place pictura.

6) Logic = ceva de la sine înțeles, gîndit.

Necesar = ceva de primă importanță, indispensabil.

Fortuit = nu știu ce înseamnă.

Lucrativ —

7) Afluenții Oltului: Cibinul, Olțețul, Gilortul, Jiul.

8) Revista «Tomis» a apărut la Constanța probabil lunar, redactorul șef din păcate nu-l cunosc.

9) Cuvîntul folk derivă de la cuvîntul folclor acest cuvînt l-am auzit în general la muzica ușoară «folk».

10) Primele cuvinte pe care Columb le-a rostit cînd a descoperit America au fost: «Pămînt, pămînt». «Evrika».

Dragomir Luminița

1) Cînd a început și cît a durat războiul de 100 de ani.

Am auzit de acest război dar nu-mi aduc aminte perioada desfășurării.

2) În ce an a avut loc răscoala lui Horia, Cloșca și Crișan, care sînt păturile și clasele sociale care nu au participat.

Nu știu, în jur de 1700 și ceva.

3) Unde este înmormîntat poetul Mihai Eminescu. La Bellu (București).

4) Nu știu.

5) Nu știu. Fiind amîndoi pictori probabil că între ei au luat naștere relații destul de intime.

6) Ce înseamnă logic?

Logic: = ceva dedus

Necesar: ceva ce trebuie făcut pentru îndeplinirea unui scop. Sau a unui obiectiv.

Fortuit = Sinceră să fiu n-am auzit pînă în acest moment de această noțiune.

Lucrativ = probabil ceva ce se poate lucra (prin derivare de la acest cuvînt poate a luat naștere și cuvîntul lucrativ)

7) Afluenții Oltului: Lotrul, Sebeșul etc. Nu sînt în posibilitatea de a-i enumera pe toti din lipsă de cunoștințe.

8) Nu știu. N-am citit-o niciodată, citesc mai mult ziarele și revista «Lumea».

9) Folk — muzică inspirată (sau mai bine spus pusă pe versuri populare).

Derivație a cuvîntului folclor. O definiție savantă nu știu.

10) Columb a descoperit America în 1492 dar ce-a spus... îmi pare rău, dar nu știu.

Răspunzîndu-vă aproape la fiecare întrebare cu acel nu știu mi-am dat seama de cunoștințele mele care sînt la pămînt.

Tîlciu Virgil

1) . . . . . .

2) . . . . . .

N-au participat

— nobilimea (au luptat împotriva răscoalelor)

— mica pătură a meseriașilor

Cred că în jurul anului 1725 sau 1750

3) La Bellu.

4) Nu știu și nici nu am auzit niciodat de așa ceva. Liceul economic are așa cum arată și numele profil economic și nu plasti sau ceva în acest gen!

5) Nu știu. De ce? Nu am luat niciodat contact cu așa ceva sau să-mi inspire interesul.

6) Logic = ceva rațional, ceva norma

Necesar = ceva aproape indispensabil, ne apărat.

Fortuit = obligat, neavînd altă soluți

Lucrativ = ?

Părerea mea despre acest test?

7) Cred că este bun venit dar întrebăril par totuși hazardate (de ex. despre artă mai precis pictură).

8) De ce nu au fost întrebări mai apropiat nouă (de ex. literatura română, fizică sa chiar matematică).

9) În fond arată (testul) nivelul nostru de cunoaștere a unor probleme generale

Cred că acest cuvînt vine de la folclor, prin urmare popular în cazul muzicii, o melodi inspirată din folclor.

10) . . . . . .

poșta candidă

Continua să sosească, fără întrerupere, tot mai multe scrisori pe marginea celor două «cazuri» dezbătute în această pagină, Petrescu și Filip. Trei dintre corespondentele noastre, Anca-Daniela COSTACHE, de la Liceul «Aurel Vlaicu» din București, Silvia CONSTANTINESCU, din Constanța, și Doralina CONSTANTINESCU, de la Liceul cu predare a limbii spaniole din București, îmi trimit cuvinte frumoase și vibrante, dar — din păcate — fără observații noi referitoare la cele două teme, întoarse și pe-o parte și pe cealaltă de scrisorile anterioare. Ceva în plus apare la A.D.C. care este convinsă că — în timp ce sărută fetele — «băieții se gîndesc la ultimul tip de Alfa Romeo sau la locul pe care stă Dinamo în clasament». N-aș vrea să dezgrop din nou securea de război, așa că nu-i mai întreb pe băieți ce părere au?! Ar fi însă trist ca în locul unei dezbateri deschise și utile pe marginea problemelor generației voastre, schimbul de scrisori — publicate sau nu — să se transforme într-o bătălie tipografică dintre băieți și fete. Ar fi trist și — raportat la problemele tineretului nostru — neadevărat.

UNUI GRUP DE ELEVI din anul III-A, Liceul economic-Craiova. Deși rîndurile voastre — pe care le numiți, cu simțul măsurii, compunere — m-au emoționat, emoția s-datorat îndeobște temei. Din păcate, nivelu artistic al amintirilor care vă leagă de fostu diriginte, ieșit recent la pensie, nu face com poziția voastră publicabilă. Ca să mă explic iată o mostră: «Degeaba alții ne vorbesc Crezînd că ne simțim mai bine/ Dar inimil noastre sînt/ Cuprinse de o mare mihnire» Uneori este mult mai sănătos să fii mihn și să nu faci versuri.

ION PETRESCU, anul IV-F, Liceul «Io Maiorescu»–Giurgiu. Multă bătaie de ca îmi dai, Ioane! De data asta, problema p care o ridici — aceea a proporției dintr creațiile literare ale elevilor și cele ale pro fesorilor lor, în cadrul revistelor școlare — pare să fie reală. Am răsfoit și eu de curîn o asemenea publicație, și am rămas surprin de puținătatea semnăturilor datorate elevilo Pînă nu-mi scrii nimic concret, nu știu ins despre ce este vorba și nu te pot ajuta. Re vino.

TUTUROR corespondenților acestei pagin care ne-au expediat rînduri de prietenie sa felicitări pentru inițiativa revistei, le mu țumim sincer pentru frumoasele aprecier

REC

giate din calea fasciștilor.

Stau de vorbă cu Poca Gligor, moț din Vidolm, manevrant la «Prefabricate»-Turda, care se întoarce de la lucru acasă. Face aproape zilnic naveta Vidolm-Turda. Discutăm, ca oamenii, despre viață. Are 37 de ani, trei copii — Lenuța (11 ani), Valeria (8 ani), și Dănuț-Sorin (5 ani) — între care îl iubește mai mult pe băiat, «nu că-i ficior, da-i mai blînd, pe cînd fetele-s mai blăstămate». Ca tot omul, are și bucurii și necazuri. Necazuri cu vaca și cu mistreții. Pe vacă a dat 4 600 de lei la tîrg la Triscău, dar acum un an s-a îmbolnăvit și de atunci dă lapte slab. Cu mistreții-i o poveste lungă. «Prin locurile astea se cheamă că e zonă de refugiu pentru ei. Adică nu-i 'pușcă nimeni. Și ei coboară în ciurde, de distrug și porumbul, și cartofii, și fînațurile. Îi fain, nu zic nu, că apărăm mistreți, da eu zic să apărăm și oamenii! Trebuie găsită o cale potrivită».

...Mihai Viteazu... Cornești... Moldovenești... Buru...

Acum 29 de ani, aici, pe lîngă Buru, Mocănița noastră a fost surprinsă de o avangardă germană, un grup de motorizate. Somat să oprească, mecanicul de tren — un om al cărui chip copilul care eram atunci avea să-l păstreze viu o viață — și-a băgat propriul băiețel în cărbuni, să-l ferească de gloanțe, și a accelerat. O ploaie de cartușe s-a abătut asupra Mocăniței, dar am scăpat ca prin minune.

Mă întorc pe același drum de altădată și-mi confrunt amintirile cu ce văd, cu ce simt, cu ce aud. Săgetînd întunericul, farurile unei mașini rîd, parcă, de Mocănița noastră, care gîfîie din greu cu cei 20-25 kilometri la oră ai săi. Acum trei decenii, ținînd minte, pe seama «vitezei» trenului mocănesc circula o snoavă plină de haz. Cică Ion din tren îi strigă lui badea Vasile care merge pe jos, în aceeași direcție cu trenul:

— Nu te urci, bade, în Mocănița?

— Nu, că azi mă grăbesc, merg la tîrg!

Snoava este perfect actuală și azi, ca și Mocănița, ca și viteza ei.

...Ora 11 noaptea. Reîntîlnirea cu Baia de Arieș mă lasă mut de uimire. O știam o adunătură de case pricăjite, azvîrlite pe malul rîului și pe coastele munților, și găsesc o ghirlandă de lumini care înfruntă noaptea din zeci de blocuri apărute pe malul Arieșului. Am sentimentul că am poposit în altă lume.

Unul dintre primii oameni cu care vorbesc în Baia de Arieș este directorul întreprinderii miniere, Ion Giura. Vîrsta, 49 de ani, dintre care 22 petrecuți în minerit. Tip de om masiv, cu o conformație de boxer de categorie grea, directorul Giura îți dă o senzație de forță și de siguranță și prin felul în care vorbește, ca și prin ceea ce vorbește.

— Avem destule probleme. Unu: dezvoltarea producției; doi: introducerea metodelor de mare productivitate; trei: procurarea unor utilaje moderne (freze, concasoare, perforatoare pentru găuri lungi); patru: îmbunătățirea fluxului tehnologic; cinci: prelucrarea cenuselor de la Uzinele metalurgice-Zărnești. Toate aceste probleme se află în plin proces de rezolvare și astăzi, și mîine, permanent. Înaintea tuturor, problema minerilor. A oamenilor! Au condiții de lucru mult mai bune ca înainte. 6 ore în șut, foraj umed, umectarea minereului în toate fazele de lucru, perdele de ceață, apă minerală în sectoarele cu temperatură înaltă, zilele trecute am adus de la București și o instalație de sifon care va intra foarte curînd în funcțiune în mină. Toate aceste măsuri se reflectă perfect, într-un raport cauză-efect, în curba descrescîndă a indicilor de morbiditate. O problemă în suspensie: am propus — la diferite comisii — și propunem în continuare să le asigurăm minerilor o masă la intrarea în șut. Efectele ar fi garantate. Bine hrăniți — și bine dispuși — cînd intră în mină, oamenii ar și produce mai mult.

— Chiar și pentru un nespecialist, ideea dumneavoastră pare întemeiată.

— Eu sînt sigur că punerea ei în practică ar însemna un pas înainte pe drumul nostru.

...Mă aflu în cabinetul medical al minei, unde văd negru pe alb, în registrele și însemnările doctoriței Doina Trif, cum evoluează curba indicilor de morbiditate în ce privește principalii dușmani, silicoza și fibroza pulmonară cu nodulație. În 1970 s-au înregistrat 90 de certificate de concediu medical și de pensionare, însumînd 4 403 zile; în 1971 — 66 de certificate și 2 939 zile de concediu; în 1972 — 23 de certificate și 605 zile de concediu; în 1973 — pînă acum — 12 certificate. Iată, așadar, cît de pronunțată este curba descendentă a indicilor de morbiditate, o confirmare a vorbelor frumoase pe care mi le-a spus directorul Giura la capitolul *minerii și îmbunătățirea condițiilor de lucru*.

Iau, împreună cu Elena Ghera, colega-mi fotoreporteră, și cu tovarășul Sabin Andreșel, inspector la pază și pompieri, dejunul la cantina întreprinderii miniere. Toate sînt bune pînă în clipa cînd ni se pune pe masă coșul cu pîine. Negru — coșul, neagră — pîinea. Și dacă ar fi numai culoarea. Gustul e chiar... mai negru decît culoarea. Mă uit, întrebător, la tovarășul Andreșel.

— Așa e la noi pîinea neagră. Îi adevărat că avem și pîine albă, avem și semialbă. Asta însă, a neagră, e tare rea. Le-am tot spus la ședință că nu-i drept să dai minerului o asemenea pîine. Unii s-or supărat. Un tovarăș de la sindicat-județ o zis: «Tovarășe, asta-i problemă de stat, nu o putem discuta noi». Eu am fost chiar scos, pe chestia pîinii, din echipa de control obștesc! Dar apoi am fost reales din nou. Pîinea însă a rămas la fel de proastă.

De la dejun, la brutărie. Vasile Bunea, brutarul șef, dă din colț în colț. Ba că-i slabă făina primită de la moara din Alba («Și n-am ce-i face, deși toți îmi bagă de jină»), ba că se întrerupe curentul (dar curentul se întrerupe și la coptul pîinilor semialbe și albe, care-s de calitate bună).

Reiau în cabinetul primarului comunei, Ilie Bar, tema pîinii negre.

— Pîinea nu-i atît de rea ca să nu o poată mînca oamenii — spune tovarășul primar.

Exprimare — după opinia noastră — greșită și gîndire fundamental greșită! Astăzi, cînd lupta pentru o pîine cît mai bună este o cauză a statului nostru, cînd însuși tovarășul Nicolae Ceaușescu se preocupă de calitatea pîinii pe care o mănîncă oamenii muncii în orice colț al țării, a afirma, de pe o poziție cu anumite răspunderi, că «pîinea nu-i atît de rea ca să nu o poată mînca oamenii» ni se pare, aproape, o voce venită din alt univers.

Îl întreb pe primar:

— Dumneavoastră ați mîncat pîinea neagră de la cantină?

— Nu, eu mănînc pîine semialbă acasă.

— De ce nu prea se găsește totuși, așa cum e, pîine neagră în magazine?

— Știți, o cumpără oamenii și o dau la porci.

— Păi, parcă spuneați ceva de calitatea pîinii...

E greu să r ai ascult explicațiile.

În vizită la grădinița din Baia de Arieș. Cucerit de verva lui Sorin Crîșmaru — 3 ani (— Mai ai frățiori? — Da, pe Mircea, pe mămica și pe tăticu'), încerc un sentiment care adună surpriză, emoție și mîndrie la ora de franceză a puilor de moți. La numai două săptămîni de la începerea cursului, Dănuț, Mirela, Săndel, Daniela et comp. pronunță perfect: «Qu'est ce que c'est?», «C'est l'ourson», «C'est le chaperon rouge», «C'est la poupée».

Unde ești tu, Horia, să-ți vezi urmașii?

...Urmașii care la ora de istorie a anului III, oră condusă de directorul liceului, Dumitru Lupașcu, vorbesc emoționant de marea odisee a moților. Întîlnesc priviri de adolescenți înflăcărate, ca și vorbele cîntecului acela învățat în popor, pe care elevii îl recită cu smerenie: «Cît a fost Horia împărat/ Nobilii n-au mai mîncat/ Nici la masă n-au mai stat».

— Care a fost crezul lui Horia? — întreabă profesorul.

— Mor pentru popor!

Vorbele sfinte, înălțătoare, ale lui Horia, «împăratul poporului», rodesc fericit în mintea și sufletul urmașilor săi peste veacuri.

...Mă aflu împreună cu inginerul șef Cornel Nicoară în mina de aur și metale neferoase de la Baia, la aproximativ 2 000 de metri de suprafața solului. Tip de om aparent taciturn, concentrat în el, inginerul Nicoară mă poartă dezinvolt, în pofida celor 100 de kilograme ale sale, de la un nivel la altul, de la un front de lucru la altul. Controlează armăturile, mai ciocănește în stîncă atunci cînd se aude un zgomot abia perceptibil sau se rostogolește un fir de pietriș, mormăie surd, în barbă. Cele cîteva cuvinte pe care mi le «strecoară» spun cam același lucru. «Asta e mina. Nu e spectacol. E luptă grea între om și munte».

Cînd eram gata convins că acest om — rupt parcă și el, odată cu minereul, din munte — a înghețat de tot în mutenia lui, aud următorul apel:

— Nu-i spuneți, tovarășe ziarist (ca și alți confrați de-ai dumneavoastră), la colivia asta, a noastră, lift. Sună fals. Iar minerii or să spună că ați făcut reportajul sus, în birouri. Spuneți-i *colivie*, așa îi zicem noi, așa-i zic minerii din tată-n fiu, așa e a noastră. Liftul e la blocuri, nu la mine.

Încurajat de puntea întinsă, în sfîrșit, între noi, odată ajunși sus, la sol, și intrați sub dușurile realmente binefăcătoare («să știți că toți minerii noștri au la dispoziție dușuri, cu apă caldă la orice oră»), îi pun inginerului Nicoară cîteva întrebări de la om la om.

— Sînteți mulțumit de viața dumneavoastră?

— Mulțumit. Mina este de 18 ani viața mea. Și va rămîne pînă la capăt.

— Spuneți «de 18 ani», ce vîrstă aveți?

— 36. Lucrez în mină înainte de a avea 18 ani, iar la facultate am mers direct din subteran...

Exploatare minieră cunoscută încă de pe vremea romanilor, Baia de Arieș a crescut de-a lungul timpurilor multe legende adevărate, cu trei personaje principale: *aurul*, *stăpînii aurului* și *robii aurului*. Dintre aceștia din urmă, un erou de-a dreptul fantastic a fost, se spune, vestitul Costinaș. «Gozar», căutător de aur în Arieș, de unde strîngea cu «șaitrocul» său cîte un cornuleț din acest metal prețios, Costinaș a ajuns în legendă prin originala sa revoltă față de stăpînii locurilor.

Se spune că odată, după ce a avut norocul să găsească o vînă de aur, a inițiat o adevărată procesiune în nasul nobililor. A angajat trei trăsuri. În prima trăsură călătorea pălăria lui, în a doua, el cu sticlele de vin în jur, iar în a treia, un taraf, care-i zicea cîntece de of și aoleu din popor. Nobilii au strîmbat din nas, au vrut să-l prindă, dar robii aurului, pentru care Costinaș era într-un fel un simbol al nesupunerii lor, al sfidării stăpînilor, l-au apărat.

În vizită la spitalul comunal. Directoarea lui, Viorela Culea, îmi prezintă ultima «realizare» a spitalului: 4 moațe mici — născute în ultimele două zile — pe nume Rusu Mihaela, Barbu Camelia, Dora Florentina și Rentea Simona. La aflarea sexului progeniturilor lor, trei tata-moți s-au încruntat, în vreme ce unul, Rusu Ioan, tatăl Mihaelei, e numai zîmbet. Are deja un băiat, «fata a venit la țanc, să fie pereche». Nu-și ascunde nici altă cauză a bucuriei, pe care nici pe departe n-aș fi bănuit-o. Acum cîteva săptămîni era aproape un semiinfirm, avea dureri groaznice la coloana vertebrală, în zona cervicală. De atunci a fost de patru ori la Cluj, la doctorul Văgăunescu, care l-a «tratat după metoda Boic sau Boici, nu știu exact cum îl cheamă pe medicul acela vestit de la Timișoara, și acum mă simt de parcă m-aș fi născut din nou, zău așa».

Sînt gata să plec de la spital pe «fond de zîmbet», dar iată că directoarea Culea mă oprește cu un «stop» neașteptat. Noua clădire a spitalului — funcționînd deocamdată cu un singur etaj — este neîncălzită dintr-un motiv de domeniul glumelor scoțiene. «Să așteptăm mai întîi trei zile cu temperatură sub + 10 grade și apoi dăm drumul la căldură». Raționamentul poate concura în orice mare competiție a absurdului! Înainte de plecare, directoarea spitalului mă mai pune în temă cu alt necaz al locuitorilor Băii de Arieș. «Apa de băut, apa de la robinet, e mai mult nepotabilă decît potabilă. E galbenă, e impură, ce mai încolo și încoace, e rea, domnule!»

Mă plimb prin comuna-oraș, comună prin statutul ei, oraș prin alura, prin eleganța blocurilor care se înmulțesc de la lună la lună, și ajung în piața de lîngă podul peste Arieș. Dau de un cochet complex alimentar, curat, cu vitrine frumoase. Intru în diferitele sale raioane. Frumos pe din afară, complexul e mai puțin frumos pe dinăuntru. Adică unele din articolele alimentare de larg consum sînt în cantități nesatisfăcătoare sau nu sînt deloc. La mezeluri, o jumătate de salam, agățată, stingher, într-un cui. Rafturi pline de cutii cu biscuiți. Doar cu biscuiți. Cineva îmi spune faptul absurd că două săptămîni nu s-a găsit sare în Baia de Arieș și că a fost nevoit să meargă pînă la Turda s-o cumpere!

Ultimele ceasuri în așteptarea cursei de Cluj. Pînă să plec din Baia de Arieș mai am ocazia să văd chipurile unora dintre minerii schimbului I, care tocmai au ieșit din șut. Sînt îmbarcați în autobuze speciale puse de întreprindere la dispoziție (ce măsură omenească și înțeleaptă!) pentru a-i duce acasă, la Cîmpeni, sau mai sus de Cîmpeni. Unii dintre ei îmi fac semn prietenos cu mîna. Oamenii aceștia care taie stînca și care sînt tăiați, parcă, din stîncă își vor realiza planul producției anuale pe data de 10 decembrie. «Cincinalul? Cu siguranță în 4 ani și jumătate! — spunea directorul Giura. Asta-i cuvîntul nostru, și noi, minerii, avem un singur cuvînt!»

Urmașii lui Horia, la ei acasă. Multe s-au schimbat în viața lor. Viață care merită să fie mereu mai bună. Da, moții noștri, pe care-i stimăm și-i iubim, merită din plin să se bucure de toate împlinirile vieții țării noastre socialiste.

Marius POPESCU

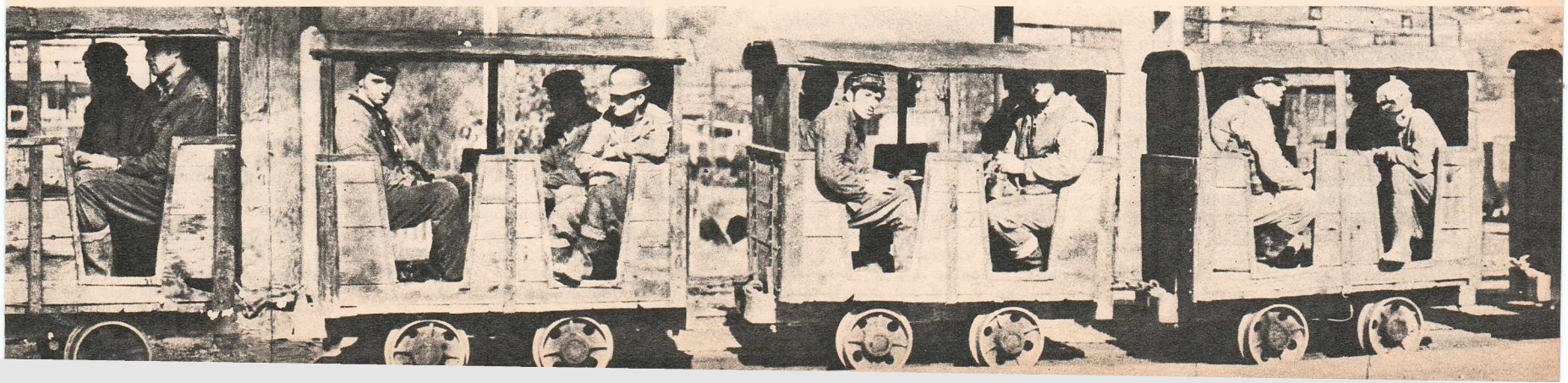

vremea nunților

nu cred c-a apus faima nunților moțești

Ajung la Cîmpeni, în inima Apusenilor, și produc oarecare derută cînd spun că vreau să văd o nuntă. «Nu mai e așa ca pe timpuri» — mi se răspunde cu aer de scuză de parcă interlocutorul meu ar fi vinovat de asta. Sînt îndemnată să vorbesc cu profesorul Ionescu din Certege care a dizertat o apreciată lucrare de stat cu «Obiceiuri de nuntă din Apuseni», mi se face apoi legătura cu profesori din Sălciua, unde s-ar afla perla nunților mocănești, care o păstrează neîntinată, dar trecînd-o din real în spectacol, din «uz» în «muzeu», reproducînd-o autentic pe scenă la reputate serbări folclorice. Azi, acum, acolo la Sălciua, oamenii nu mai fac nunți «întocmai la fel». Am admirație pentru acești culegători și păstrători de comori, dar mă încăpățînez să-mi afirm dorința de a merge inopinat la o nuntă moțească, în anul 1973. Și s-a ales Bistra. Întîmplător Bistra fiindcă acolo, în duminica vizitei noastre, sus, într-un sat cocoțat peste crestele Vîrșilor mici, se află nuntă. Și cum uneori întîmplările pot fi fericite, Bistra a fost o astfel de întîmplare. Este o piatră de hotar: se zice că de la ea mai sus, pe valea Arieșului, sînt moții (țopii, adică țapinarii), iar în avalul «rîului de aur» s-au așezat mocanii; după ocupațiile lor, și fiecare cu obiceiurile lor (și totuși, amestecîndu-se)... Dar Bistra își zice, cu un fel de mîndrie aparte, că e moață.

Sîmbătă seara spre duminica nunții, pînă tîrziu, cînd Luceafărul s-a scufundat între creste: noapte de basm. Bătrînul, și nu prea bătrînul, Avram Bucea, care pînă anul trecut a fost 20 de ani primar în comună (acum e vice), îmi povestește, cu un har rar și cu o ținere de minte dumnezeiască, nunta moțească de pe cele 35 de sate ale Bistrei, cățărate între masivele Trascăului și Gilăului, de o parte și de alta a Arieșului, urmînd văile afluenților lui și unda verde a brazilor. Începe cu îndăluitul (începutul) nunții, o ia tacticos pe «capitole» — cum spune dînsul — și o face cînd pe vifelul (vornicul) cel bătrîn, cînd pe vifelul cel tînăr, cînd pe flăcăii care chiuie strigături, grave ori hazlii, cînd corul de fete ce cîntă cîntecul miresei (o, acest cîntec la fel de răscolitor și de-nespus-de-frumos în orice variantă, din orice parte a țării!) zicîndu-mi zeci și zeci de versuri pe dinafară (unde nu mai ținea minte improviza cu o naturalețe întîlnită doar la marii rapsozi)... desfășura în fața mea un spectacol mărețe cu reguli și convenții pe care nuntașii le știu dinainte și le acceptă ca orice spectator convențiile teatrului, intuind și păstrînd simbolurile, crezînd în ele.

— Așa au fost obiceiurile. Acum nu se mai păstrează la fel. Se păstrează dar alt fel.

— Trăiți aici, cunoașteți oamenii, de ce credeți că nu se mai păstrează la fel? De ce credeți că nu se mai pot păstra la fel?

— Păi, nu se mai pot păstra, că doară oamenii noștri n-au încremenit pe munții iști.

Sînt invitată să mă gîndesc că emigrarea moțului de altădată care pleca «să lucre prin țară, care pe-unde găsea», și se-ntorcea toamna tîrziu, și-a cam schimbat parametrii. Bistra are acum 7 000 de locuitori, are 11 școli, dintre care 3 generale de 10 ani cu 65 de cadre didactice, cu 1 300 de elevi, cu internat pentru elevi, are 3 grădinițe de copii, are cinematograf, circumscripție medicală, farmacie, brutărie, supermagazin cu autoservire, televizoare, radiouri, sînt electrificate majoritatea satelor... Foarte puțini bistreni, doar cei mai vîrstnici mai sînt țărani: 400-500 sînt mineri pe la Roșia Montană, la Baia de Arieș (deci la ei acasă în Apuseni), alți 500-600 sînt muncitori forestieri. Iar moațele, moațele trec și ele, în număr tot mai mare, granițele casei, o pornesc spre industrie, spre ocupații sociale. Moțul-muncitor care își face casa încă în vîrf de munte, în satul lui natal, este un fenomen social, este o epocă, este o categorie pe care sociologia va trebui s-o descifreze. Iar copiii bistrenilor de azi migrează și ei, migrează spre orașe mari, spre poli industriali, spre viața urbană, statornicindu-se. Un adevăr ce intră-n strigături:

«Unghe dracu-s ficiorii
Că la Bistra-s numa tri
Unghe dracu-s fechele
Că la nuntă-s babele».

De la aceste dimensiuni, mă roagă același baci-primar Avram Bucea, de-aici de pe acest versant al psihologiei moțului de azi, să văd nunta de-acum. El n-o vede schimbată, decît «corectată» și «evoluată». L-am ascultat și n-am mai avut nostalgii.

Cine se căsătorea cu cine?

Rodica Ursu, muncitoare calificată, crează la Cîmpeni, cu Teodor Negru, co tabil și student la fără frecvență la Fac tatea de economie agrară. Cu părinți c comune vecine. Deci, la fel, și totuși alt fel, ca și-altădată, moții coboară (s urcă) toamnele spre satele lor să se-nsoarc

Atunci, de ce s-ar fi prefăcut în țăra

Și cine erau nuntașii?

Majoritatea moți — mineri, prieteni, de, pămînteni ai socrului miresei: Ur Todor și el un moț miner pensionar. T diția a fost cinstită cu onoare, dar a elin nat ceea ce timpul și starea lucrurilor tra forma frumusețea în caricatură, firesc într-o făcătură. Marele Bun-simț și Mare timp cizelase frumos. Dacă moțul își înce nunțile strigînd: «Asta-i nuntă, nu-i mi ciună» pot s-o confirm. Și cred, ca și fost primar al Bistrei, că faima nunților moțe n-a apus încă.

Cici IORDACH

răpirea din stănești

Veți fi gustînd sau nu romantismul, îl v fi considerînd *nouvelle vague* sau desu sadea, nu știu, dar la Stănești lucrurile s-au petrecut: romantic. Sau poate nu tot romantic, ci amestecat și cu altce numai că asta nu e treaba reporterului. a înregistrat faptele *tale-quale*, le-a pus un loc și vi le înfățișează sub tema: nu ciobănească la Stănești — Argeș.

Stănești este unul din cele șase sate ca

cătuiesc comuna Corbi din județul Argeș, te risipite prin văile și pe dealurile dintre împulung și Curtea de Argeș. Oamenii se onsideră însă musceleni. Comună de ciobani pomicultori, mai ales ciobani și mai ales eri. Oieri de faimă, de vin delegați de prin deșele Ardealului, Dobrogei, Banatului -i angajeze la stînile ceapeurilor și iaseuri- r de prin acele părți.

Un flăcău din Stănești, Niculae Costache, a rîvnit la gloria aceasta a oierilor și s-a cut șofer. Șofer la Vinalcool din Pitești. De lolescent încă, lui Niculae îi plăcea de ăria Gheorghe, fata frumușică a unui ospodar așezat din sat. Nici Măriei nu-i a indiferent Niculae, flăcăul înalt și drept bradul. Părinții Măriei chibzuiau însă crurile după niște pravili mai vechi, adică ipă legile vremurilor cînd oamenii de la ră se stratificau după avere iar încuscrire tre chiaburi și sărăntoci nu se prea pome- a. Niculae, ce e drept avere n-avea, nici ri, nici pruni, nici oi, că nici autocamionul care muncea nu era al lui, ci al Vinalcoolu- i. Așa că părinții Măriei n-au fost «de ord» — cum se spune la oraș — să i-o dea Măria lui Niculae, declanșînd drama. Dra- a nu trebuie nici ea prea dramatizată, ndcă Niculae, după ce a mai încercat o tă să-și convingă viitorii socri și n-a reușit, a mai așteptat să i-o dea ei pe Măria, ci și-a at-o singur. Mai ales că Măria, avînd 19 i împliniți, se cheamă că și prevederile onstituției republicii au fost respectate, ăria putînd hotărî singură dacă și cînd și cine să se însoțească pe viață. Și după ce culae a răpit-o pe Măria și și-a adus-o asă, adică la cîteva curți mai încolo, direc- rul școlii, tovarășul Ungureanu, fiu al ului și respectat de toți, i-a împăcat pe ligeranți iar nunta s-a făcut duminica ecută (de fapt a început de sîmbătă și s-a rminat luni), după dichisul nunților de obani argeșeni.

«Dichisul» ăsta trebuie și el privit și eles în lumina realităților sociale ale satu- de azi. Asfaltul, automobilul, televizorul, efonul (cu manivelă pînă la Pitești și cu ee de la Pitești în colo) lfetul, magazinul iversal și alte atîtea lucruri înrîuresc ța satului în toate sectoarele iar nunta, omen specific al relațiilor sociale, nu tea să rămînă sub aspectul tradițional r al nunților ciobanilor daci — să spunem. păstrat însă, în fel și chip, *esența* căsăto- i rurale, fenomen profund de întrajuto- e umană — de omenie, cum spun țăranii. cuința mirilor, bunăoară, este construită ajutorul nemijlocit al neamurilor, vecini- , prietenilor; relațiile miri-nuni sînt relații întrajutorare reciprocă, de obligații pe tă viața. Ce să mai spunem de ospățul nuntă, uneori de proporții gigantice, d aproape tot satul mănîncă și bea și pe altă parte îi ajută pe tinerii căsătoriți cu uri utile și bani? La nunta lui Niculae Măriei au fost poftite aproape 400 de ilii. Au fost sacrificate — ca la nunțile nnești — o vacă și un porc gras. O întrea- brigadă de gospodine au dat ajutor la pre- area ospățului, desăvîrșind 3500 de sarma- fripturi, tocănița ciobănească, ciorba de eți, prăjituri, cozonaci. De băutură ce să vorbim, acasă la țuica de Pitești și la vinul Ștefănești? S-au respectat, mai mult sau puțin și alte datini strămoșești de nuntă: eleșul, un fel de logodnă sărbătorită bătă seara la Căminul cultural, cu joc iutari pentru tineret (sîrba, hora, Ca la aza și — uneori — dirladada). S-a respec- și instituția nunilor și a vorniceilor, circu- intensă a ploștilor cu țuică și altele.

– Ilie, ți-a plăcut nunta ciobănească de oi?

– Da, mi-a plăcut. E cu totul altfel decît oi în Somalia. Fiindcă Ilie e un student alez care învață la noi medicina veteri- , e coleg de cămin și prieten cu un văr mirelui și a fost și el poftit la nuntă. Îl amă de fapt Keilye, dar colegii i-au ânizat și prescurtat numele întru mai e pronunțare.

i nu uităm, la nuntă s-a băut, peste rație, păhărel sau două sau chiar mai multe, tru neașteptatul plocon de pe stadionul August unde — chiar în ziua nunții — șenii i-au aranjat pe cei de la Steaua cu).

E. DASCĂLU

în cămara zînelor

Primarul Vasile Boldea își mîngîie ceafa cu latul palmei: «Apăi, mirii îs cam bătrîni».

Parcă ne-ar fi udat cu apă rece. Adică nuntă oșănească la bătrînețe? Pentru asta am tăiat noi țara de-a curmezișul? Nu prea mai avem chef de nimic, întrebarea-i de formă: «Cît de bătrîni?» «Mireasa are 22 de ani și mirele merge pe 29» — răspunde primarul. Dialogul acesta a avut loc în dimineața zilei de 27 octombrie 1973. Ziua de cununie a lui Ionici Iacob și a Irincăi Benea, mai sus-numiți.

În bătătura casei mirelui se taie un berbec negru. Ultimul din cei patru, care încep să fiarbă în oale mari de tuci, deasupra focului așternut pe pămînt. Din casă iese prin ferestre și uși tînguitul egal și subțire al ceterei. La steagul nunții legat cu panglici și flori și verdeață se mai adaugă un clopoțel. Un stegaș îl încearcă pe lemnul pragului și din buchetul de culori se scutură o cascadă voioasă de sunete. Pălinca umblă în sticle de-un kil. Sîntem îmbiați s-o încercăm fiindcă îi un pic mai acră ca laptele. Acră nu-i, dar pe gîtlej coboară un foc și nu mai trebuie explicat de ce-i zice «șepte trăznete». Socăcițele își văd de oale și de colaci, în vreme ce soacra mare plînge mai către o căpiță de fîn. Că vezi, ne spune printre suspine, feciorul a furat-o pe fată de-acum trei luni și ea, mama lui, n-a știut nimic.

Urcăm spre casa miresei. Pe costișele cu otavă de-a treia, printre merii culeși ne-ntîlnim cu bărbați și femei îmbrăcați în cioareci, în sugne și cojoace. (E soare, dar noaptea dă brumă și îngheț.) Înaintăm de parc-am sta locului într-o tipsie pe vatra cuptorului. Dom' birău ne arată c-un bețigaș de jur împrejur: Cetățeaua Mare, Cetățeaua Mică, Afineț, Ceslășel, Goronete, Holmu Mare, Grohotiș, Geamăna... îs tot Munții Oașului, sigur, numai că aici, la ei, e altă poveste. Cu peste 700 de ani mai înainte au venit tătarii cu topoarele-n mîini să vadă pînă-n care margine trăiesc oamenii din Oaș. Cînd au ajuns pe locul ăsta închis de munți și dealuri și după ce au văzut minunile de fete i-au zis locului «Cămara zînelor». De aici numele comunei, care a devenit Cămîrzana. Primarul Vasile Boldea zice că-ți trebuie o zi întreagă să umbli prin tot satul.

Am trecut de multe fînețe, am intrat prin multe grădini și după un podeț îngust, ajungem la casa miresei. Ceterașii cîntă în surdină. Dinaintea casei, mireasa-i gata, cu cunună oșănească pe creștet. Părul negru și lung a fost împletit, ca o sculptură mărunță de meștera Cuță a Homii. Două nopți a dormit mireasa cu fruntea-n jos.

Stăm de povești cu cîțiva nuntași mici și mari. Ne interesăm ce fel de fată-i mireasa și de ce-o fi plîngînd soacra mare. Irinca? Deșteaptă, serioasă și pricepută. A-nvățat de la tatăl ei, șapte ani de-acasă, cum se coase și se brodează hainele oșănești, oricînd poate lucra chiar la Mondiala din Satu Mare. Viitoarea soacră plînge că fata-i săracă. Săracă? Bulgăr de aur! O face om din fecior că toți din familia Ionici au tras de bani care-ncotro, degeaba-s bogați și au mere multe. Irinca e a treia fată care se mărită, dintre cele patru fete ale lui Vasile Benea. Socrul mic, un bărbat înalt, cu ochi albaștri, de-o stăpînită trumusețe, ne dă oarecare deslușiri: «Au fost destule vorbe-n sat. Iacob a furat fata. Dar cînd n-o furi, nu iese nuntă. Că dacă-ncepi cu pețitul intră alții pe fir și se pornesc dezbinări».

Soarele stă să asfințească. De goană, obrajii stegașilor nu se văd, numai ciucurii steagului de nuntă sar, neastîmpărat, prin aerul arămiu. Mireasa-i ascunsă în casă. Stegașii o găsesc. Au venit s-o ia. Cer să fie neamurile toate de față. Mura, sora cea mică, singură de-acum la părinți, are fața subțire ca petala de trandafir și e aprinsă ca jarul. Aprinsă de lacrimi. Trebuie să zică «bolciugul» de rămas bun, în locul miresei. Irinca i l-a scris pe hîrtie, ca să nu se-ncurce mezina. Mura citește și tot se-ncurcă și tot se-neacă de plîns. Și odaia întreagă hohotește. «...Mîndru-i steagu arză-l focu/ Nu știu cum ți-o fi norocu/ Tri și patru au noroc/ Celelalte ard în foc./ Rămas bun mamă și tată/ Și fă bine și mă iartă...»

Stegașii sînt neînduplecați. O strigă-n cor pe socăciță că: «Ori paie să ne culcăm/ Ori drumul să ne ducem». Și cetera zvîcnește în tropotitul oșenilor, în țipiturile lor de cîntec. Alaiul miresei pornește la vale să-ntîlnească alaiul mirelui. Sîmbătă a fost o nuntă și duminică altă nuntă, aceeași. Fripturi și fierturi și cocături la casa miresei și altele la fel, în casa mirelui. N-am stat pînă la capăt pentru că luni dimineața, la ceasul cînd s-au așternut pe hîrtie aceste rînduri în București, nunta din Cămîrzana încă nu s-a sfîrșit. Am urmat vorba datinei oșănești: «...la un struț de busuioc/ La mulți ani și bun noroc». Să-i ajungă pe miri ultima noastră urare, de la distanță.

ceardaș plus tangou

Nagy Nicolae are 22 de ani și e șofer la S.M.A. Cehu-Silvaniei. Meszaroș Elisabeta are 18 ani și este de profesie cooperatoare agricolă. De fapt, la ora aceasta fata este nevastă și numele ei de familie a devenit tot Nagy, prin cununia săvîrșită acum o săptămînă. Aflăm că ea și proaspătul ei soț «vorbesc laolaltă» de mulți ani, stînd la numai vreo cinci case unul de celălalt, în comuna Bogdand, județul Satu Mare

Bogdan înțelege toată lumea, dar adaosul acelui «d» este, probabil, neînțeles de nimeni, cum a fost și pentru noi. Fratele miresei, profesorul Pișta Meszaroș s-a gîndit și el mult ce-o fi însemnînd acea literă de la sfîrșit. Căutînd în documente și-n cunoștințele proprii a tras concluzia că d-ul fiind semn al genetivului în limba maghiară, Bogdand înseamnă «a lui Bogdan». Adică, pămînturile voievodului se întindeau pînă aici. Și fiind vorba despre istorie, tînărul profesor ne încredințează un secret al familiei Meszaroș: «Mi-a povestit bunica — uitați-vă, aceea în negru de lîngă stîlpul coridorului — ce i-a spus bunica ei. Într-o noapte a tras la casa lor un drumeț. A plecat a doua zi dimineața către Corund, însă a lăsat sub pernă un bilețel, pe care era scris: «Pe aici a trecut Kossuth». Și după opt zile s-a făcut revoluția. Kossuth era prieten cu Bălcescu știți, nu-i așa?».

Așadar, duminica trecută, la căminul cultural din comuna Bogdand a fost nuntă mare. Începînd cu ziua de joi un vőfély (citiți — chemător) din partea mirelui și unul din partea miresei, ambii purtînd în mînă cîte-o năframă roșie cu picățele albe, au colindat pe la porțile invitaților din sat spunîndu-și poezia, care se încheie invariabil cu «...și să ne dați cîteva mii de ouă». Cîteva mii nu capătă într-un singur loc, dar se adună joia și sutele se-nmulțesc vinerea cînd fiecare familie încuviințează că primește invitația printr-o legătură cu făină în care stau îngropate, la vedere, patru ouă. Răspunsul invitației se confirmă și prin darul unei găini, din partea fiecărei familii. Drept care, la nunta Nagy-Meszaroș au fost mii de țîmpi (copane) și atîta carne albă din piept de găină încît parcă tot izvorau de undeva și nu se mai gătau. Ca să nu mai socotim cei doi porci de aproape 100 kg unul, care s-au transformat în 400 de fripturi, 2 000 de sarmale etcetera. Coșărcile cu pișcota, cornulețe, cozonacii cu nucă și mac cîntăriseră peste 120 de kile. Și toate se puteau uda, fără milă, cu 120 de litri de pălincă, circa 500 litri de vin și, la nevoie, cu 400 sticle de borviz. (Borviz în ungurește înseamnă apă pentru vin. Dar nu-i obligatoriu...) Băutura nu se consumă în Bogdand cu paharele, toată lumea bea din uiagă să nu iasă vorbe gazdelor că dau de băut cu porția. Ar fi rușine!

Ei, dar dacă băutul este «de voie» felurile de mîncare nu se înghit altfel, decît după ce sînt cîntate. Cei doi vőfély nu-și termină rolul odată cu chematul la nuntă. După începerea ospățului preced alaiul socăcițelor nu numai cu prezența, ci și cu vorba. Au de zis nenumărate strofe (cu rimă împerecheată) înainte de zupă, de carne, pentru carne, după carne. Un ceremonial complicat în care se amestecă hazul, cu fantezia de mai multe feluri. Din cauză de spațiu și timp, iată doar o mostră pe care am tradus-o în proză: «...Venim în fugă din Persia, ne urmează convoiul de cămile, aici i-am prins pe hoții de carne, dar ne-am bătut degeaba cu ei pentru că fripturile dv. stau agățate în pomi. V-am adus în schimb scheletul unui vițel, oile dintr-o turmă beată, găinile furate din trei sate vecine...» Rîsul se întețește după fiecare vers și pofta de mîncare nu scade, ci se întețește și ea.

După masa de amiază, nuntașii joacă și dansează ceardaș și tangou. Sînt îmbrăcați ca la oraș, «fiindcă așa-i acum fazonul». Din portul tradițional maghiar al Bogdandului a rămas doar un singur costum bărbătesc — ne spune secretarul Consiliului popular — care costum a fost vîndut acum o lună la Casa creației populare din Satu Mare. Nevasta secretarului vine cu o contrazicere netă, știe mie în sută că Szabo Iuliana are și ea un costum femeiesc pe care îl păstrează ca să se îngroape cu el. Pînă la urmă ne uităm la o fotografie de-acum 40 de ani ca să ne lămurim asupra portului cu poale plisate de cînepă și zadie colorată. Dacă altu-i «fazonul» astăzi, ce să-i faci!

Viorica CIORBAGIU

nunta, cu ocazia botezului

Cu ocazia botezului copilului lor, sîmbătă, 27, duminică, 28, și luni, 29 octombrie, în satul Gîrcea, comuna Coșoveni, județul Dolj, a avut loc și nunta lui Marian Simion și a Marinelei Dumitrescu. Sigur, de marți, 30 octombrie noua familie va fi condusă de tînărul electrician Marian Simion, dar pînă atunci, nunta și botezul s-au desfășurat sub conducerea socrului mic, Constantin Dumitrescu, care este și socru mare, întrucît ginerele n-are tată. Așadar, în mod firesc majoritatea datelor despre nuntă i le-am solicitat lui Constantin Dumitrescu: «Nunta o fac așa cum a fost nunta mea, că am un singur copil. Nu o fac pe interes. Nu. Omul vine, dă un singur dar, ce-o vrea el, dar mănîncă de trei ori: sîmbătă, duminică și luni. Și or să fie toate obiceiurile. Călușul la poartă, jucat așa cum vreau eu, că eu țin nunta, geamparalele cu țuică fiartă, iar luni dimineața nu trece nimeni prin fața porții fără să bea o ceașcă de țuică fiartă».

Sub șopronul amenajat în curte pot petrece — ușor — 300 de persoane, dar azi, sîmbătă, nu se vor strînge mai mult de 150, adică mai mult rude. Pe o masă conviețuiau pașnic un magnetofon, un picup și o stație de amplificare închiriată (18 wați) de la Craiova. Asta nu-i împiedica pe cei 5 instrumentiști angajați să cînte liniștiți și să nu-și facă probleme în legătură cu rolul ce le va reveni și cu celelalte două zile ale nunții. De fapt, nimeni nu-și făcea nici o grijă. Doar socrul mare îmi spunea oarecum neliniștit: «Știți, luni dimineața, rudele astea ale mele, m-or prinde, m-or bărbieri cu toporișca și m-or sui pe mine și pe nevastă-mea pe cîte un măgar și ne-or plimba prin sat». Presupunînd că luni, Costică Dumitrescu o să fie destul de obosit și s-ar putea să cadă de pe măgar, i-am împărtășit teama mea. Cum îi stă bine unui socru mare, Costică Dumitrescu mi-a spus liniștit: Dacă oi pica, sînt bun picat. Nu mor eu din asta. Dacă oi muri, sînt bun murit. Mi-am lăsat copilul aranjat, cu nunta cum știu eu că se cuvine și cu un botez pe cinste pentru ăl mic.

Dorin TUDORAN

la noi, banul pus jos, e ban pus...

Peste Valea Largă din nordul Năsăudului bîjbîie amurgul de sîmbătă. Domol, picurat dinspre vîrfurile Rodnei. Oamenii din «George Coșbuc», satul natal al poetului, se pregătesc de nuntă, și unde se ține, întrebăm,

vremea nunților

Stegarii desprind cununa de sub streașina căminului cultural

d-apăi unde, la cămin, și cînd începe, bade, îl scormonesc, eu nu mi-s bade, eu mi-s flăcău, se burzuluiește, și nunta o început de la prînz.

Trecem podul de lemn de peste Sălăuța și nimerim repede căminul cultural, orientați după muzică și după bătut de picioare, zgîlțîit nu glumă, ca la cutremur.

Care e mirele, care e mireasa, ne adresăm unui bătrîn, mirele e ăla de colo, Aurel Cosmi, de lucrează la Dej, dar mireasa nu e, la noi, mirii se văd în ziua nunții abia la Sfat. Și petrecerea a început așa devreme, întreb, dar omul se trage speriat de lîngă mine, iată că iese mirele de după masă, află despre ce-i vorba și ne invită:

— Apăi să stați cu noi la închinare, să beți un pahar cu țuică și dacă vreți să ardeți și-un joc.

Mirele e la cămin de la prînz. A venit cu lăutarii — fac o paranteză, dar ce lăutari, nea Ionică Țîncă are o Zarază de-ți fug urechile cu ea pînă la Năsăud, să mor, e a-ntîia pentru Electrecord, se laudă vioristul — a venit cu lăutarii și cu o farfurie adîncă, în care fiecare flăcău sau fiecare fată, el nu zice fată, ci droașcă, pune cîte 10-15 lei, cît îi lasă inima și chimirul, pentru care primește un pahar de țuică, unul singur, dintr-o sticlă împodobită cu fundă, și dreptul de a juca. De băut, tinerii din Coșbuc nu prea beau, dar de jucat, joacă de mama focului, cu tragere de inimă și cu o pasiune care trebuie să coboare, socotesc, din multe generații. Mă uit la ei, la hainele lor de basm, la picioarele lor care zvîcnesc la atingerea dușumelei, și îmi vine să rîd la gîndul că după vreo două ore de astfel de închinare aș putea ajunge la București desculț de-a binelea...

Pun și eu 10 lei în farfuria de supă. Vine nașul, Ioan Cosmi, eu mi-s frate cu mirele, se recomandă cu importanță, și alaiul iese în uliță, cu stegari, cu flăcăi, cu droaște cu tot, și-o cîrmește spre Primărie. E o nebunie de culori și de vorbe, costumele naționale îți descoperă, cu fiecare privire, migală și splendoare, mirele plînge și-l întreb de ce, îmi spune că-i pare rău că se desparte de familie, dar parcă matale stai la Dej de cîțiva ani, mă mir, omul se șterge la ochi și zice că da, așa e, dar oricum, da, oricum, încuviințez, înțelegînd că lacrimile acestea sînt mai mult pentru ochii curioșilor... În sfîrșit, la Primărie, apare și mireasa, adusă cu autobuzul de rudele ei care se numesc la această ocazie chemători, e laborantă la Fabrica de pîine din Bistrița, ne întîmpină cu un zîmbet plăcut și o coafură modernă, conștientă de faptul că, în clipa aceea, ea este începutul și sfîrșitul lumii.

Îl întreb pe mire ce-o să fie după Primărie. Îmi răspunde că se vor duce la cămin, cu toți nașii, adică cu doi ai lui și doi ai miresei, or să bea dintr-un pahar cu miere, ca să le meargă bine, și-apoi o să se pună pe nuntă.

— Cu dar?

— Da. Pe la trei din ziuă lăutarii or să strîngă darul și cadourile.

Nu mă dumiresc, cum, și bani și cadouri, e rîndul lui Aurel Cosmi să nu mai înțeleagă, alaiul este gata să intre la Primărie, mă uit la mire, la mireasă, la nași, mă rog, la toate oficialitățile nunții, sînt îmbrăcați toți ca de la Romarta, și omul abia mai apucă să-mi explice:

— Da' păi cum?! Care dă cadou, dă și dar.

— Și nașii?

— Nașul meu o să mă dăruie cu trei mii.

— Și cîți îi dai matale înapoi după aia?!

Îmi spune că nu-i dă nimic, că la ei banul pus jos e ban pus, și că speră să vină vreo 250 de perechi, adică de familii, și să se distreze bine, că totul e pregătit ca la carte și să scoată la 25 000, bașca adunatul cadourilor, dar să nu credeți că e cine știe ce afacere, mă liniștește, pînă acum m-a costat vreo 15 000.

Se termină solemnitatea de la Primărie, mai curg cîteva lacrimi, se trece pe la biserică. și ne întoarcem la cămin, în pragul căruia mirii sînt așteptați de părinți cu cîte o ciocolată, de care, întreabă o muiere, d-apăi amară, zice unul, care e așezat mai în față. Apoi se sting lumînările de tavan și se reia jocul, cu mai multă furie, parcă mecanic, ce mai, acum sînt mai mulți ochi care privesc.

Încercăm s-o ștergem pe furiș, dar mirele nu-i de acord, las-o, domne, naiba de hepatită și mănîncă o sarma, doar o dată se însoară omul, te-nsori matale, nu eu, îi zic, și omul e de acord, da, da, eu mă-nsor și chiar cu o fată din Telciu, știți că fetele din Telciu fac copii mulți, ei, să-ți trăiască copiii și casă de piatră, mirele chiuie, de, l-o fi ajuns atîta închinare... Un moșneag ne ia în primire, sînteți de la Radio, nu, sîntem de la Flacăra, se laudă Postolache, apoi să scrieți că pe la noi s-au cam spurcat obiceiurile de nuntă.

Ovidiu NEGOIȚĂ

o lingură de dulce

Transformîndu-și o zi de duminică într-o zi de muncă-lumină, vreau să spun lungă din zori și pînă-n noapte, doctorul Alexandru Avasilcăi ne-a purtat — cu o caldă bunăvoință și o tonică bunăvoie — pe drumuri bucovinene, în căutarea unor nunți cu adevărat românești. Cu alte cuvinte, noi, cei de la «Flacăra», împreună cu acest coautor ad-hoc — bun cunoscător al locurilor unde oamenii încă mai poartă cojoace albe cu margini dublate cu acel fascinant tighel străbun care-i blana de jder cea roșcată ca rugina aruncată de această minunată toamnă peste acele minunate păduri și plaiuri — am pornit spre izvoarele de-acolo ale obiceiurilor de nuntă.

În satul în care s-a născut Ciprian Porumbescu nu era nici o nuntă; doar pe partea dinafară a zidului bisericii, o veche pictură înfățișa o și mai veche scenă: Eva întinzîndu-i mărul cu pricina lui Adam. Omul de treabă care are grijă de casa părintească a lui Porumbescu al nostru ne-a dăruit niște mere din grădina ei, niște mere care parcă aveau farmecul muzicii în ele. Le-am luat să le ducem în satele în care vom găsi nunți.

În Păltinoasa, pe drumul mare, un șir de căruțe — cu roți de camioane însă frumos împodobite și încărcate cu perne și alte cele din zestrea miresei — o așteptau pe ea, Viorica Mintari, și pe alesul ei, Nuțu Isaia; deci o imagine ca de demult. Dar în apropiere, pe o ulicioară strîmtă, jucau — ce-i drept tot cu foc românesc străbun — fete cu pantaloni ori cu fuste plisate și băieți cu pantaloni cadrilați și evazați. Deci eram în drum spre obîrșii dar pe undeva la hotarul dintre vechi și nou, dintre autentic și poluat.

Calea bună ne-a arătat-o Casandra Onoi, din comuna Mănăstirea Humorului, azi o bătrînă de 84 de ani dar fostă cîndva și ea mireasă. De mult și totuși nu prea de mult pentru că s-a măritat «tocmai la 24 de ani pentru că mi-a plăcut dansul».

În cuprinsul zidit al Mănăstirii Humorului trăim și chiar fotografiem visul mîndru al unei nunți parcă din vremea lui Ștefan cel Mare. Totul ar fi aievea dacă mireasa și mirele — mai precis tricoteza Domnica Pețengheia de 17 ani și 4 luni și brigadierul silvic Filip Anchidin, de 30 de ani — n-ar fi îmbrăcați ca după revista «Moda '73». Dar vorba ceia, asta-i situația! Pentru că, alături de zeci de fete «îmbrăcate-n național», tot la Humor am întîlnit si două virtuale mirese — Maria Cupcea și Lenuța Hojbotă ce aveau o îmbrăcăminte absolut bucureșteană.

În comuna Vama, la nunta cu zece perechi de nași, a Vioricăi Sincar și a lui Vasile Bosancu, iau un interviu bucătăresei numărul 1 a ospățului, Emilia Baying:

— Ce-ați pregătit pentru nuntași?

— Meniu adică?

— Meniul! Ce bucate puneți pe masă?

Întîi fructierele cu 18 feluri de prăjituri. Apoi tartine, patru feluri: cu gogoșari, cu pește, cu brînză, cu pateu de ficat. Apoi, porții în fiecare farfurie de cîte 4-5 feluri de mezeluri, cu pîine, cu muștar și cu hrean. Apoi friptură cu salată orientală. Apoi se închină, adică se strîng banii și nașii capătă prosoape. Apoi dăm iar meniuri: răcituri și sărmăluțe în foi de viță.

— Și de băut?

— Cum intră omul în casă i se dă o sticlă de rachiu fiert; una la două persoane. Ap vin, bere și joc pînă a doua zi la amiaz

— De cînd munciți pentru masa asta?

— De miercuri, de dimineața pînă noapte cu două ajutoare.

Afară, în curte, o orchestră alcătuită d doi saxofoniști, doi trompetiști și un bateri bagă draci în picioarele oamenilor. Intră joacă oricine poftește. Un flăcău transpir cu șuvițe de păr ieșite de sub pălărie lipite de frunte, învîrte cu disperare, parcă s-ar sfîrși pămîntul, o fată îmbrăca în frumosul port al obcinelor bucovinene proaspăt coafată «permanent». Flăcăul a galoși peste pantofi și răcnește strigăt dace. Nunta își parcurge frumos viața de cîteva zeci de ore. Vecinii munți au straie alb-roșcate ale sfîrșitului de toamnă și primei zăpezi. Aerul rece îmbată mai decît rachiul fiert.

La Cîmpulung, profesorul colecționar Ț Tugui ne lasă să-i fotografiem 7 din cele 4 8 de linguri ale lui: cele două ale logodiți (față-n față), cele două ale mirilor (stri lipite), cele două ale căsătoriților (spate spate) și cea cu clopoței, a bărbatului femeie guralivă. Apoi ne spune o strigătu de nuntă:

O zis mama ci m-o da
După Gheorghe fleandura
După dînsu nu m-oi duce
Că mă suduie de cruce
Pentr-o lingură de dulce.

O lingură de dulce! Nu-i așa că asta poa fi socotită o frumoasă definiție a unei nun

Nelu IONESC

pe valea gurghiului se mai găsesc păstrăvi, căprioare, urși și datini

Mireasa are 18 ani. E gătită «ca o floare vreo trei-patru femei mai bătrîne se-nvi în jurul ei, potrivindu-i cînd șurța, cî cătrința, cînd năframa viu colorată, cas larg deschisă, primitoare, oamenii în cur au început să se adune și, bag seama că mireasa, între două rîsete și-o glumă, mai șterge o lacrimă, lacrimă absolut re nu de parafină, întreb de ce, «cum de doar se desparte de părinți!», vine răspu sul. Nu mai stau să calculez că pînă la c acestuia să tot fie doi kilometri, n-are ro îmi dau seama că, de fapt, cu aceste lacri a început nunta, cu tot tipicul ei, asp respectat în și mai aspra Vale a Gurghiu unde în această duminică bruma are t degete grosime, ceea ce nu împiedică nimeni să rîdă tare și chiar să se desch puțin la pieptar. Alaiul inundă curtea, venit de fapt toată comuna, mai pre satul Ibănești Pădure, sute de bărbați, mei și copii, ei, bărbații, în cămașă înflor cusută cu mîna, în nădragi albi, ori ci reci, încinși cu curele de Bistrița, pe deasu cămășii purtînd pieptare, tinerii, viu co rate (roșu, albastru, negru, parcă și n verde), bătrînii, mai sobre. O sută de lărioare negre se agită, dar și aici aflu flăcăii doar au voie să poarte zgărdane pană de păun ori fazan la ele, cei însu de curînd și n-au copii, numai zgărd (din mărgele viu colorate), iar cei însu și cu urmași, își poartă pălăria simplă, semn de renunțare la orice intenție crailîc (adică omul își vede de familie serios și atît!). Muierile tinere au căn cu umăr și poale din bumbac, șurță c pană și cătrințe în negru, alb, roșu ș nuanță de verde. Cele mai în vîrstă, frame negre. Poarta e «legată», starost parlamentează în versuri în care met rele abundă, feciorii mai înfierbîntați s la iveală sticlele cu vinars, s-au făcut prune și la mere pe Valea Gurghiului, îmbeți o lume, în sfîrșit, părinții con să arate mireasa, să o dea starostelui, terașii cîntă cîntecul miresei, se organize jocul. Prietenul cel mai bun al mire joacă steagul (basma înflorată, legată de băț împodobit cu panglici, iar în vîrf cu bucheț din pene de struț, cu zurgălăi), t

dansatorii trec pe sub steag, se merge apoi la mire acasă, drumul «se leagă», mirele (21 ani, muncitor la o întreprindere din Reghin), îi «plătește» pe cei ce-l leagă să-l lase să meargă mai departe, se formează un cortegiu impresionant de vreo 15-20 de căruțe. Acasă la mire, mama acestuia își poftește nora înăuntru, dar înainte de a trece pragul, îi așază pe creștet un colac și o sticlă de țuică, iar în odaia din fată se află surorile mirelui care îi stropesc pe cei doi tineri căsătoriți cu busuioc și aruncă grîu, semn al fecundității.

Soacra își poartă nora prin casă, să ajungă și ea «găzdoaie», vine și căruța cu zestrea miresei, sora acesteia (sau o verișoară), «vinde» zestrea mirelui, se încinge jocul miresei, noi, «domnii» de la oraș, privim cu destulă invidie dezlănțuirea dansatorilor, cine să se-ncumete să intre, aici trebuie știință, se cer ponturi executate negreșit, primașul, cu degetele țepene de frig, are o privire cam sticloasă, dar a fost pe lume ceteraș care să întrerupă un joc? Se-ntunecă, dinăuntru năvălesc spre noi arome de bucate, primașul și ai săi parcă au mai prins «coraj», e un sfîrșit de toamnă bogată, în Gurghiu mai sînt păstrăvi, diminețile pe brumă la malul rîului, se mai pot distinge urme de sălbăticiuni venite să se adape, mirii sînt tineri, frumoși și sănătoși. Și trăiesc una din acele clipe curate, adevărate, care te ajută să înfrunți gerurile și să scapi, eventual, fără degerături, intact.

Mihai HETCO

nu e nuntă fără sarmale și dobroge fără geamparale

Nuntă mare în Satu Nou, lîngă Medgidia. Ionașcu Ștefan, șofer la C.A.P., o «ia» pe Moroianu Nuți, economistă la aceeași unitate. Sîmbătă spre seară tot satul chiuie din răsputeri, sînt nu mai puțin de trei nunți, iar dacă socotești că se face nuntă și la socrul mic, atunci sînt șase. Criză de lăutari, cîntă doi acordeoniști, doi saxofoniști și o tobă — «jasul». La Ionașcu în ogradă e o horă îndrăcită, acordeonistul, adus tocmai din Constanța, este și *gurist*, are adică mare trecere pentru că știe să zică și de *Nuneasca*, și *Cîntecul stolnicilor*, și *Cîntecul bradului*. Dar nici toboșarul nu e un oarecine; «vezi don'șorule, cum țin eu jasul, nici la muzica de stat nu auzi». Drept e, fără jas nu se poate la geamparale, așa cum nu există nuntă fără sarmale. Sarmalele fierb în curte, în trei căldări, soacra mare a tăiat și 110 găini, pe lîngă cele tăiate la soacra mică. S-a făcut și vinul roșu din anul ăsta, mare păcat cu vinul, nu stă deloc în gură. O duci așa cu vin și cu sarmale pînă la «berberitul» mirelui. Ginerică șade frumos în odaie, acordeonistul îi cîntă de sentiment:

Pusei briciul să mă radă
Unde-i mama să mă vadă,
Cînd eram la tata june
Spălam șeaua cu săpune,
Plîngeți voi și lăcrimați etc. etc.

Berberitul e numai așa... Un «cavaler» îl săpunește bine pe ginerică și apoi se face că-l rade cu o custură de coasă, sau cu o brîscă rugînită. Agitație, forfotă, flăcăii și-au turnat pe ei tone de parfum. «Acum, zice acordeonistul, ar trebui să fie și cîntecul bradului, dar brazi nu mai sînt pe aici». Merge și fără brad, plecăm să o luăm pe mireasă, apoi cu toții la «salon», adică la sala căminului cultural. Se dă acum, sîmbăta, o seară pentru tineret, horă și tangouri. Sticle cu vin roșu peste tot, noaptea e subțire, foarte subțire, nici nu știi cînd se face dimineață. Îți mai tragi răsuflarea duminică dimineața cam pînă pe la prînz faci de mai multe ori drumul de la o ogradă la alta. Mare agitație în rîndul stolnicilor, mai marii peste bucate. Mirelui i-a fost trimisă între timp cămașa, în sfîrșit, pe la ora 2 ginerică vine la mireasă cu lăutarii și cu tot alaiul. Cîteva mașini rezolvă necesitățile de transport, la portiere flutură prosoape flușate, care vor fi fost, pe vremuri, probabil ștergare făcute de mînă. Primire la mireasă, alt acordeonist cîntă cîntecul miresei:

Astăzi ești cu fetele
Mîine cu nevestele etc.
. . . . . .
Căci mila de la părinți
Anevoie ai s-o uiți,
Dar mila de la bărbat
Tot cu pumnii peste cap etc.

Ca să mai atenueze perspectiva sumbră, acordeonistul o mai dă și pe «De ziua nunții tale-ti scriu», apoi încheie totuși cu îndemnuri de îmbărbătare:

Și din al dragostei amor
Fă-ti zi de sărbătoare...

După lacrimi și suspine, după despărțirea de prietene, lumea mai răsuflă ușurată și se așază la mesele din curte. Este ciudat că în Dobrogea temeile stau la o masă separat, prezidate de nuna mare, iar bărbații, la rîndul lor, la altă masă, sub președinția nunului. Oricum, taberele se vor împăca duminică seara, adică la adevăratul ospăț de la salon. Nunul mare devine personaj central, i se cîntă o *Nuneasca*, el dă de băut stolnicilor, îl ține protector pe mire lîngă el, este curtat de muzicanți. Strălucește nunul mare în capul mesei, el personifică de fapt însăși seriozitatea bugetară a viitoarei familii. Dar mai mult au strălucit mirii, asa cum zicea și cîntecul:

Ce mai lună luminoasă
Ce mai mireasă frumoasă
Ce mai soare luminos
Ce mai ginere frumos.

Și vor mai fi strălucind încă, dacă nu s-a încheiat pînă azi nunta.

Dinu FLĂMÂND

ia-ți mireasă ziua bună

Melodie cîntată nu de Mihai Constantinescu, ci de lăutarul Bacriu, în timp ce Petruța, mireasa, este gătită de către nașă. Nu plînge că-și părăsește casa părinteasca, așa cum era pe vremea lui moș Voicu, care-și aduce aminte de nunțile de pe vremea sa, cu brad, colăceri, frate de mînă și mai ales de fîntînă, singura dealtfel din sat, la care miresele erau duse la apă (simbol al unirii pe viață). Astăzi, Petra, îmbrăcată în rochie de dantelă, lucrată la București, cu mănuși, tot de dantelă și cu găleata în mînă, s-a dus la apă, nu la fîntîna de pe vremea lui moș Voicu, ci la cișmeaua din centrul comunei Drăgănești-Teleorman, una din comunele fruntașe ale județului.

O întreb pe mireasă ce semnificație are mersul la apă, nu știe, știe doar că trebuie să îndeplinească unele ritualuri, că așa s-a pomenit în comună. Mirele, Micu Petre, cu reținere îmi spune: «Ce să facem, asta este, trebuie să le facem pe toate. Eu cu Petra ne-am luat că ne-am plăcut, nu-i ca pe vremea bătrînilor, dacă părinții cădeau la învoială pentru zestre, tinerii se căsătoreau, dacă nu, nu».

— Ce zestre îți aduce mireasa?

— Frumusețea, tinerețea, iar eu îi ofer dragostea mea. Nu am nevoie de nimic. Am serviciu la București, am și apartament. Așa cum v-am spus, facem nuntă, încă nuntă mare, satisfăcîndu-i și pe părinți, că așa-i tradiția, să nu fie considerați oameni de nimica, mai ales că se bucură de multă prețuire în C.A.P.

— Faceți nuntă cu dar?

— Da. Fiindcă așa se obișnuiește.

— Și dacă nu scoateți banii pe care i-ați cheltuit?

— Nu-i nimic, îmi spune Micu, au bătrînii, și ai mei și ai ei, anul acesta au cîștigat bine la gospodărie.

Dealtfel, cîștigul de care-mi vorbește Micu este reflectat în belșugul oferit la nuntă, în voia bună a mesenilor si chiar și a lăutarilor, care au si o miniinstalație cu microfon pentru solistul vocal.

La kilometrul 61 pe șos. București-Alexandria, drăgănenii petrec la nunta lui Micu și la încă 3, fiindcă-i vremea nunților.

Marga NEDELEA

ne-am cunoscut la baie

...Peste cincizeci de păsări, doi godaci trecuți de prima tinerețe și sacrificați întru desfătarea culinară a invitaților, 200 kilograme de țuică și încă atîtea de vin — iată un sumar bilanț al unui prezumtiv consum alimentaro-bahic, intrat ca punct esențial în programul de pregătiri al nunții. Pregătiri ce au durat nici mai mult, nici mai puțin de o lună de zile («Mai rău ca la ocnași, dom'ne!»).

Vasile Mizun, mirele, abia a împlinit un sfert de secol și este șofer la Întreprinderea de rețele electrice Timișoara (secția Caransebeș), și a obținut — prin recuperare — 5 zile libere în vederea nunții. («Nu e jucărie, zilele astea uneori la noi valorează milioane!»). Soția sa, recenta și actuala sa soție, Maria, are 20 de ani și, se pare, nici o zi «recuperabilă» întrucît este lucrătoare în O.C.L. Ceea ce nu o împiedică însă să-și manifeste din plin bucuria, fericirea albă (este un soare năprasnic în această duminică, rochia de mireasă a tinerei strălucește, într-adevăr, alb — în vîrtejul jocului încins aici, unde mă aflu, strălucirea asta albă, imaculată, fulgeră parcă la intervale prin negrul destul de pestriț, dar sobru, al bărbaților), bucuria albă așadar, si mîndră, a celui intrînd în viață dintr-o dată conform altor criterii!

...Sînt peste două sute de participanți la nuntă, aici, în incinta primitoare a Clubului C.F.R. din Caransebeș, închiriat anume în acest scop; pînă aici nuntașii au făcut un drum destul de lung, pe jos si în coloană: este un obicei specific locurilor, acela de a merge încolonați, mai întîi perechile de cavaleri și domnișoare de onoare — viitoare certe și după acte perechi, cine știe?! — apoi mirii, nasii, muzicanții, în sfîrșit tot restul, asistați și conduși de mulțimea entuziastă a orășelului.

— Unde și cînd v-ați cunoscut? — îl întreb pe Vasile Mizun, convins fiind că răspunsul va fi cel obișnuit în astfel de cazuri: uite însă că nu-i așa:

— Ne-am cunoscut la... baie!

— ....?!

— Pe rîul Sebeș...! Locuiam amîndoi aproape, în colonia minieră. Așa ne-am cunoscut, la baie... și, gata!

— ...?!?!

— Ne-am hotărît încă de atunci ...!

— ...?!?!?!

— ...cum creștem, gata: ne luăm!

— Poftim?!

— Cum creștem, da: cred că aveam șase sau șapte ani!

...Mirele mă privește senin și ușor amuzat de surpriza pe care mi-o citește pe chip. «De ce vă mirați?! Sînt unii care se hotărăsc în două zile, darmite noi în atîția ani!»

Ne întrerupe Florian Budureanu, șeful serviciului sistematizare al orașului, care îmi transmite cu o deosebită satisfacție că vechiul centru al Caransebeșului *nu va fi dărîmat* pentru a se ridica aici blocuri; că se vor face, ele, și blocuri, dar astea către Sebeș, acolo unde se va ridica dealtfel viitorul centru «modern»; că, de asemenea, *nu se vor tăia superbii arbori seculari din parc* (căzuse o cracă peste mașina nu știu cui sosit într-o inspecție, o zgîriase puțin, și omul propusese automat tăierea tuturor pomilor...!?), că pentru toate astea s-a dat o luptă permanentă de către diverse foruri, în sfîrșit lucrurile s-au limpezit. Caransebeșul are așadar un viitor frumos și posibil, nu sînt ele discuțiile astea chiar caracteristice nunții, dar ține și el, omul, să-și spună pasul, în concluzie: mirii sînt niște tineri admirabili, iar apa minerală *nici măcar în papuci nu-i bună!*»...

...Lui Vasile Mizun îi place viața, și copiii, și mîncarea («de la mămăligă în sus!»), îi mai plac filmele, și-i plac tinerii de astăzi. Și... *nu e gelos!* (La urma urmei, la ora cînd am stat de vorbă cu el, avea abia două ore de căsnicie!).

o nuntă de aur

...o nuntă puțin mai altfel, o festivitate mai restrînsă — o mică adunare familială și intimă, de grup: soții Ana și Gheorghe Suru își sărbătoresc «nunta de aur»!

E ciudat cum, uneori, bucuriile pot purta și o undă de tristețe, de melancolie mai bine zis; sînt bucurii robuste și mai ales depline, și totuși ceva — ceva straniu, consumat în tăcere, numai din priviri — plutește în jur; plutește neumbrind festinul, ci dîndu-i o savoare aparte: căci aici, acum, este VIAȚA, cu toate implicațiile ei. Cu greșelile consumate, sau cu marile ei satisfacții! Doi oameni își sărbătoresc o jumătate de secol de conviețuire! Doi oameni care nu mai sînt de mult niște tineri, dar care au rămas cu umerii drepți, purtîndu-și cu demnitate, și chiar cu un măsurat simț al umorului, povara împlinirilor trecute...

Sînt prezenți cei doi copii ai lor, Victor și George, sînt prezenți nepoții, e prezentă pînă și nașa, Catarina Braun. Victor (37 ani) a sosit cu mașina de la Orșova, e inginer acolo, la Întreprinderea minieră («Apa la noi continuă să fie cea mai bună din țară, în schimb ne omoară problema poluării, blestemata asta de silicoză».) George, fratele mai mic (33 ani), e profesor la Liceul nr. 1 din Caransebeș și poet în același timp. În ultima vreme s-a dedicat educării copiilor ce prezintă grave malformații.

Pentru părinți, acești doi tineri, în puterea vîrstei sînt încă doi «copii»; părinți care se consideră a fi, fiecare dintre ei, «o bucată de carne din carnea copiilor» — și nu invers!.. Ei reprezintă adevăratul AUR al acestei tîrzii, și mai ales frumoase, nunți.

Am mai aflat de la acești oameni că la 75 de ani de conviețuire se obișnuiește a se serba «nunta de diamant». Aur sau diamant însă — dincolo de simbolul unei reciproce și înalte prețuiri — există în aceste tradiții ceva demn de mit, există acea mare înțelepciune a poporului de a-și serba, *de a-și stima prin tradiție*, fiii și fiicele demne de respect, trecînd prin viață, consumîndu-se odată cu ea, dar neîmbătrînind niciodată!

Horia PĂTRAȘCU

nunta lor va fi la anul

S-au cunoscut în urmă cu șase ani în orașul Feteești. El înalt, frumos, în plină ascensiune profesională: șef serviciu comercial. Ea, mică de statură, frumoasă și delicată. «El m-a plăcut de la prima vedere. Mereu mă aștepta pe la colțuri. L-am iubit pentru că era corect și cinstit». După cîtva timp, el, Petre Tudor Gheorghe, și-a adus aminte că este absolvent al I.A.T.C. și cum-necum s-a reangajat la Studioul «Alexandru Sahia» ca operator categoria a III-a. S-a mutat și în București și firește a luat-o și pe ea, Ioana Stănescu. El a început să lucreze cu plăcere și talent, să facă subiecte bune pentru jurnalul de actualități mai ales atunci cînd avea șansa de a colabora cu regizorul Marcu Brătescu. Recent a primit un apartament cu două camere pe care și l-a mobilat cu mult bun-gust și cu niște bani împrumutați. Sînt ceea ce se cheamă o pereche potrivită,

vremea nunților

1

se iubesc și se ajută ori de cîte ori e cazul. Cînd ea mai intră în spital, el îi dă telefon, o vizitează și-o asigură că totul va fi bine. Ea îi spală rufele, trece cu vederea că fumează țigări scumpe și nici nu se supără că face mult teren. Au un băiat frumos și binecrescut care se numește Alexandru, dar ei îi spun Al. Acești oameni n-au făcut niciodată nuntă, dar vor face la anul. Ea își dorește neapărat rochie albă, iar el nu-și dorește nimic.

Doar dacă vrem să nu vedem adevărul nu vom scrie și despre asemenea familii, adică fără acte. Este, desigur, un lucru nedorit, dar real. Poate este și mai important să scriem totul despre acești oameni, să-i ajutăm cum putem și cu ce putem, decît să ne facem că nu-i vedem.

Eugen SECELEANU

Zestre tradițională pe roate de cauciuc.

5

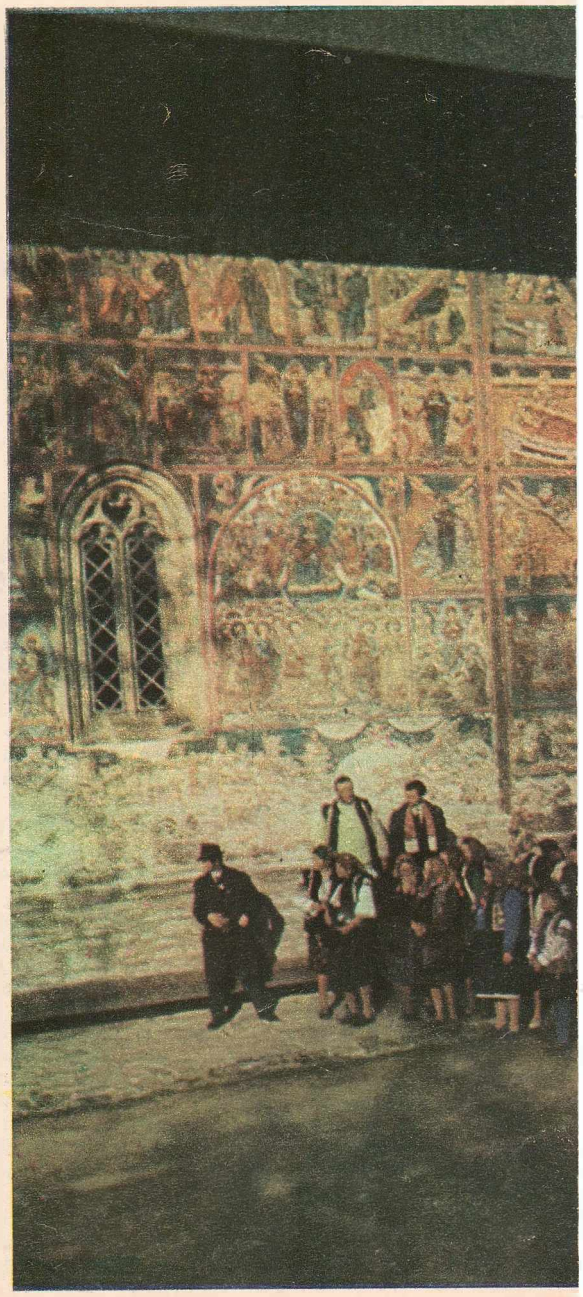

4

3

1. Cu fîșuri și cravate la o nuntă ciobănească.
2. Mireasa mai tropotește încă și cu alți feciori.
3. Ceardașul trebuie întreținut și cu pălincă.
4. Pui cu geamparale.
5. La mănăstirea Humorului, ca pe vremea lui Ștefan cel Mare.
6. Cetățeanul Nicolae Costache si cetățeana Măria Gheorghe, ambii din Stănești au fost declarați uniți prin căsătorie.
7. Azi nu-i nimic, să vezi mîine...
8. De acum ce-o fi, o fi.

Fotografii de Elena GHERA, Radu CONSTANTINESCU, Ion PREDOȘANU, Emanuel TÂNJALĂ

8

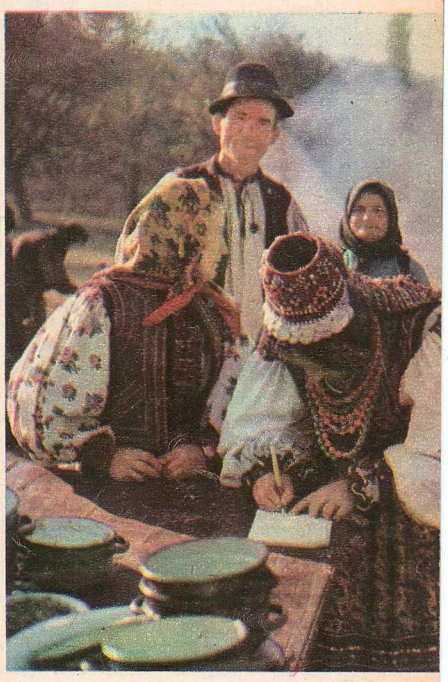

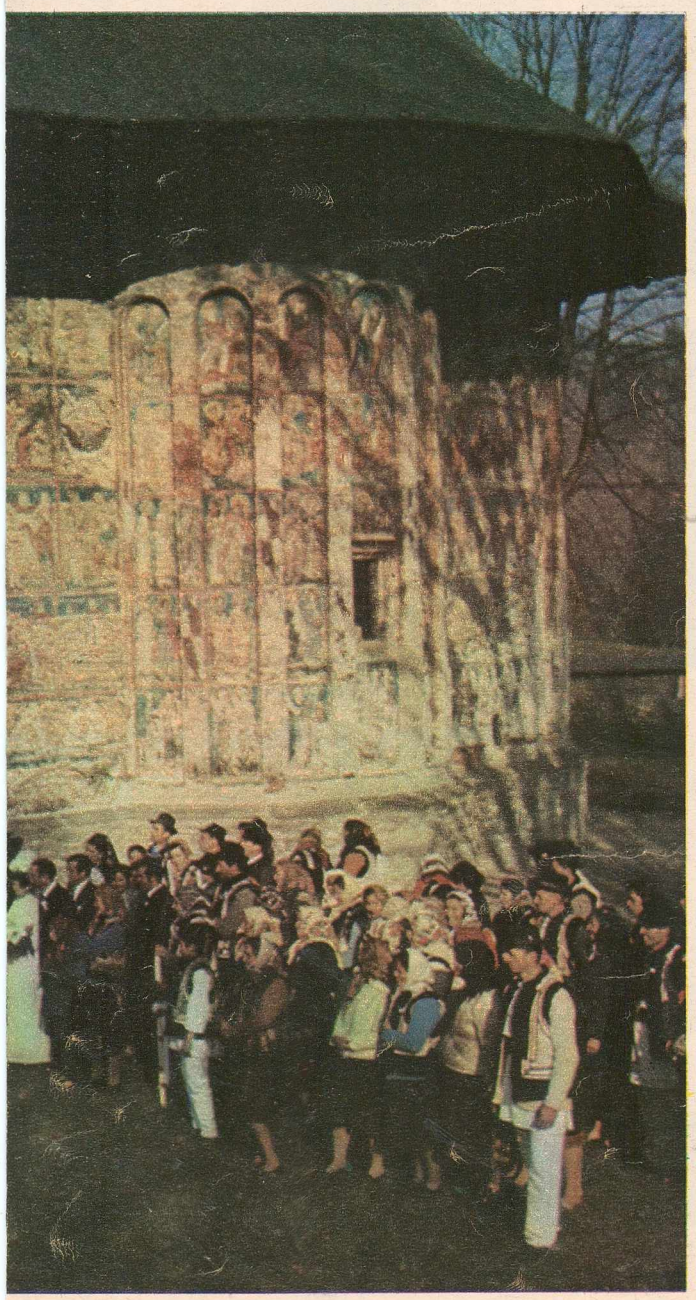

6

7

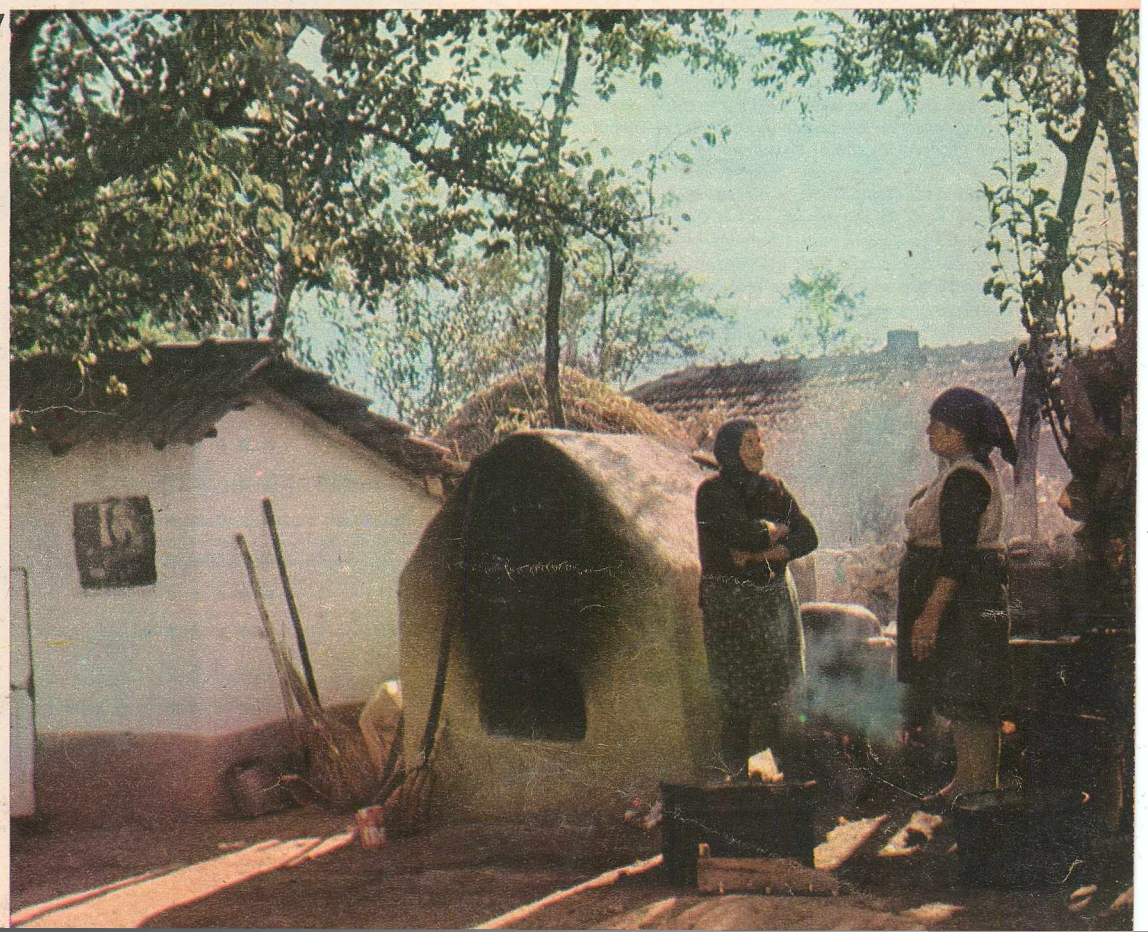

cum a fost (VII)

Cea de-a doua *Antologie Flacăra* a sărbătorit-o luni, 29 octombrie, pe Nina Cassian. Despre poezia invitatei cenaclului o minuțioasă analiză a făcut poetul Nicolae Dragoș. Reamintindu-ne itinerarul liric parcurs de poetă din 1947 pînă la «Lotopoemele» din 1972, Nicolae Dragoș a spus printre altele: *«Nina Cassian a avut norocul de a-l cunoaște, încă înainte de debut, pe unul din vracii cuvintelor: Ion Barbu. Încă din poeziile debutului («La scara 1/1»), se presimte nemulțumirea de mai tîrziu că nu totul se petrece în zonele perfecțiunii și purității. Aspirînd spre absolut, spre stări absolute, hipersensibilă și hiperlucidă,poeta va observa și retopi în imagine contradicțiile inevitabile dintre real și ideal. Acest conflict dintre* **este** *și* **a fi** *se naște în poezia Ninei Cassian în multe planuri... Poezia Ninei Cassian este atît un spectacol în aer liber, cît și un grav examen de conștiință».*

Mulțumind conducerii *Cenaclului Flacăra* pentru gestul de prețuire pe care l-a făcut față de poezia domniei-sale, Nina Cassian a observat că selecția poeziilor este unitară, dar și unilaterală. Adrian Păunescu, ca autor al antologiilor Flacăra, a asigurat-o pe Nina Cassian că el poate trece peste multe, dar nu și peste sine. În continuare, actorii Tamara Crețulescu, Ilinca Tomoroveanu, Florina Cercel, Olga Bucătaru, Ovidiu Iuliu Moldovan, Sorin Gheorghiu și Costel Constantin au recitat cele 34 de poezii ale antologiei. Succesul a fost atît de evident,încît Nina Cassian, foarte emoționată, a mărturisit: *Se poate trăi la paroxism cinci minute. dar nu un ceas. Ce să spun? E atît de frumos! Poate e adevărat.*

A urmat un excelent, dar prea scurt, recital susținut de Cornel Ionescu, despre care se bănuiește că ar fi cel mai bun *muzicuțist* român. Tehnica sa strălucită a fost evidentă și în parodierea stilului *de a cînta corect* și în interpretarea, așa cum o propune Cornel Ionescu, a muzicii la muzicuță.

După pauză, Cornel Bozbici a prezentat tablourile expuse de Paula Ribariu. *(Imaginile Paulei Ribariu vin, în același timp, din mările sufletului și din imperiile gîndului.... Personajele și obiectele, în jocul lor simbolic, interpretează un aforism sau propoziția unei meditații)* Despre tablourile expuse au mai vorbit: Iulian Neacșu, Sergiu Andon *(Descompunerea a ceva ce e materie)*, inginerul Horia Gheorghiu *(Pictura Paulei Ribariu mă ajută să progresez, să fiu fericit)*, Tamara Crețulescu *(Interferența orizonturilor, universurile se continuă unele pe altele. Tablourile sînt și misterioase)*, Sorin Gheorghiu, Titi George Cîmpeanu *(Cea mai frumoasă descalificare a spațiului uman. Lampa rațiunii există, creează spații noi)*.

În continuare, poetul George Țărnea a citit un foarte aplaudat ciclu de balade. Despre poeziile sale au vorbit: Nicolae Dragoș *(Un poet cu cultul imaginii și al cuvîntului. Pericolul — autoîncîntarea. Versul extraordinar e pregătit prea mult. Un efort de neînțeles către vîrtoșenie. Oricum, o poezie care poate ajunge la împliniri)*, Dinu Săraru, debutînd în critica de poezie *(Poet teatral. Are talent și deci îi putem reproșa totul. El cîntă monoton și exterior. Are și acea veselie exagerată cu care ne-am cam învățat să ne prezentăm în lume. E o poezie petrecăreață)*, Iulian Neacșu *(Poet de montaj)*, Dorin Tudoran, care a fost mult prea sever, dacă ne gîndim și la faptul că el l-a propus pe poet cenaclului *(Poezia lui G.Ț. se mulează prea lesne pe orice eveniment. Este G.Ț. un poet pe înțelesul tuturor lucrurilor care-l iau apoi în stăpînire. O poezie cam județeană)*, Adrian Păunescu *(Furia împotriva poeziei citite vine și din prea multele aplauze pe care poetul le-a obținut. Dar, să nu uităm că e vorba totuși de un poet autentic. Sigur, toate observațiile critice au fost exacte, aș putea vorbi de un regal de observații critice. Poetul mi se pare interesant cînd este autoironic, el nu și-a găsit încă drama existențială care să-l ferească de un limbaj poetic, jenant, pe alocuri. Oricum, îl așteptăm cu plăcere pe G.Ț. în altă ședință a Cenaclului Flacăra)*, Doru Moțoc *(Am venit de la mare distanță să-l aud pe G.Ț. pe care-l prețuiesc ca poet. Ciclul citit m-a dezamăgit și pe mine, dar G.Ț. nu s-a prezentat aici cu ce are mai bun)*.

Finalul seriei a fost încredințat Marcelei Saftiuc și lui Traian Cosma, care au susținut un foarte apreciat recital pe textele (mai puțin consistente) ale Monicăi Mărgineanu. Mulțumim regizorului Nae Cosmescu pentru realizarea montajului antologiei.

Au absentat: Vali și Carmen, bolnavi și avînd, cum a anunțat Adrian Păunescu, fiecare cîte 38°.

Dorin TUDORAN

Nina Cassian: Poate e adevărat.

Marcela Saftiuc și Traian Cosma ascultînd poezie.

Muzicuța noastră numărul 1: Cornel Ionescu.

Nicolae Dragoș

Marcela Saftiuc

Luni, 5 noiembrie, începînd de la ora 19,30, în prezența a 500 de elevi, CENACLUL FLACĂRA va fi oaspetele Liceului «Gheorghe Șincai» din București.

Tace Paula Ribariu

Florina Cercel

Tamara Crețulescu

Ilinca Tomoroveanu

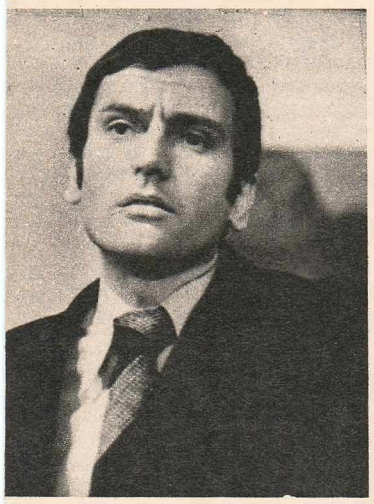

Ovidiu Iuliu Moldovan

Olga Bucătaru

BALADA HOȚILOR DE VIN

se sparge-n crucea zării la scăpătat de cale
văzduhul fără milă strivit sub armăsari
și trece haiducește o sete prin pocale
cînd joacă-n salba toamnei un pumn de icusari

la pivnița domnească de sus din Cetățuie
pe vatră ferecată în pietre de opal
haiducii-și fierb păcatul și fură din cățuie
mireasma tămîioasă de vin episcopal

sub grinzile de miere pun stelele la pîndă ,
și leagă-ntre icoane o poteră mai rea
să nu le strice sfinții priveliștea plăpîndă
cît mătrășesc hoțește comoara toamnei grea

apoi se pierd spre Lotru pe vrarnă de uitare
spălați pînă la creștet cu vinul vechi de Rîm
și-n urma lor se ține lătrîndu-i tot mai tare
un vîrcolac de cîine din celălalt tărîm.

George ȚĂRNEA

cum citim?

Săptămîna trecută, *România liberă* a publicat, sub semnătura Tiei Șerbănescu, un semnal de alarmă cu privire la felul de a citi un roman, așa cum se reflectă el în lucrările unor elevi din ultima clasă de liceu. Ce crimă o fi ispășind Camil Petrescu, alta decît aceea de a fi scris *Patul lui Procust*, nu știu, dar este sigur că tratamentul pe care l-au aplicat romanului tinerii voioși de la clasa de umanistică vizitată de Tia Șerbănescu poartă însemnele unei răzbunări. Se vede că noocrația autorului i-o fi supărat pe imberbii noștri, visători la profesii lucrative, sau dorința lui de autenticitate lezează vîrsta prea bovarică a clasei a XII-a. Oricum, este bine să ne oprim puțin la felul cum au gîndit elevii realitatea romanului, fiindcă operația este plină de neprevăzut.

Așadar, iată «povestea»: «În centrul operei stă figura tinerei fete Emilia care se căsătorește cu un tînăr inginer care avea o carieră frumoasă și împreună cu el pleacă în Germania. Peste cîțiva ani divorțează și se întoarce din nou în sat unde îl întîlnește iar pe domnul D. Se întîlnesc în fiecare zi și își amintesc de anii copilăriei». Este limpede! Tînărul sau tînăra care a scris se exprimă de fapt în argou. În limbajul afectiv, satul nu reprezintă altceva decît Bucureștiul, adică locul natal, înconjurat de căldura amintirilor de la vîrsta fragedă. Tot așa se vorbește la telefon: «Auzi, dragă, ieși azi în sat? Hai să ne vedem la Nestor!» Mai departe, «inginerul care avea o carieră frumoasă» poate fi un reprezentant al comerțului mondial, aflat în delegație, cu apartament la *Athenée Palace* sau la *Intercontinental*. De fapt, extemporalul nostru povestește articolul lui Ilie Tănăsache, *Fără happy end, fetiță naivă!*, din *Scînteia*, care se ocupa de un caz asemănător. Prin ce fel de transfer psihologic a ajuns într-un extemporal este mai greu de spus, va trebui desigur să întrebăm un medic. Criticul literar, preocupat și de atitudinile sociale, va înțelege doar că interiorul modern și ființa «septică» a doamnei T. s-au dizolvat în patul profesional și în lejeritatea Emiliei, compunînd tipul de cocotă fascinată de numărul străin al mașinii. Dar să continuăm cu citatele oferite de colega de la *România liberă*: «În roman este vorba de invitația lui Fred Vasilescu la Emilia. Fred cînd intră în camera Emiliei privește fiecare lucru din cameră și spune că-i place, în acest fel măgulind-o. Fred este rugat de Emilia să rămînă la ea. Emilia se dezbracă de rochie, de combinezon, apoi și-a dat jos centura cu portjartierul, după cum spune Camil Petrescu: «Emilia dezbrăcată părea ca un cal tînăr cu carnea crudă de pe care s-au luat hamurile». Fred Vasilescu stînd în pat cu Emilia aștepta să li se aducă cafelele de către Valeria, sora Emiliei. Aceștia stau cu șampanie la gheață răsfoind în teancul de scrisori (...) Treptat Fred Vasilescu se îndrăgostește de doamna T, o americancă. În același timp se îndrăgostește și George Ladima tot de aceeași doamnă, astfel încît se ajunge ca între ei să se desfășoare un puternic conflict». De data aceasta, avem de-a face cu tot protocolul unor amorezi de mahala. Codul manierelor elegante prevede invitațiile, strip-teas-ul, șampania și cafelele. Americanca este pentru decor, în epoca turismului generalizat. Fred Vasilescu este șmecher, a stat și în Grant, știe cum se iau fetele, lăudînd lucrurile din cameră, multe cumpărate «din pachet». Mai reproducem o singură perlă, la fel de semnificativă: «Ca și în «Ultima noapte de dragoste» în acest roman femeia apare în viziunea scriitorului un personaj care duce la distrugere, un personaj care cade ușor în capcana societății corupte care nu este capabilă decît să ofere lucruri, uneori josnice, și în care personajele sînt preocupate numai de relații ușoare. Acestea le dovedește chiar Emilia, pentru care scrisorile citite de domnul D. o fac oarecum mîndră de poziția ei, fără a încerca un sentiment demn de numele de om. Ea comentează aceste scrisori în brațele domnului D, aducînd pe deasupra și amănunte, fără a-și da seama de gravitatea acestei situații. Scenele povestite de ea în legătură cu Ladima îl impresionează într-un anume sens pe domnul D... Pentru Emilia el nu are nimic, decît dorința de a-și satisface plăcerile fizicești». Lucrarea aparține tipului de adolescentă care plînge la film, impresionată de suferințele «eroilor», care citește pentru a învăta din «experiența altora». Pentru ea, Anna Karenina există cu adevărat, ca o vecină de bloc, cu slăbiciuni care o împing în păcat: «L-a iubit, dragă, era o fată bună, dar a vrăjit-o locotenentul ăla...» Simțul moral, educat în familie cu exemple de pe stradă («Ai văzut ce-a pățit cutare?»), și o anumită pudoare, colorată cu reziduuri de predică ascultată mai demult («plăcerile cele fizicești»), fac din autoarea extemporalului o persoană aptă de certuri în tramvai, cu părerea întotdeauna formată, înțelegînd gravitatea vieții și avînd chiar o anumită îngăduință, probabil mai accentuată peste un deceniu sau două.

Ne oprim aici cu comentariul nostru, dintr-un adînc sentiment de amărăciune și de neputință. Un om cu asemenea înțelegere a cărții de literatură va rămîne toată viața un infirm, incapabil de vreo comunicare cu arta. S-ar putea spune că poate ajunge un bun cetățean și fără să citească romane sau poezii, fără să asculte muzică și să frecventeze expoziții. Mă îndoiesc! Înainte de toate trebuie să fie om și pentru aceasta nu este de ajuns să te naști, trebuie să mai și înveți. Dealtfel, exemplul tuturor societăților umane arată că studiul literaturii naționale a fost considerat întotdeauna un element de coeziune a cetății și este mai grav să pierzi un poet decît zidurile de apărare. Dar toate cărțile lumii sînt moarte în fața acestei obtuzități. Este nevoie să înțelegem că personajele unei cărți nu sînt oameni de pe stradă și că operele de ficțiune au o altă realitate decît cea a vieții de toate zilele. Tudor Vianu îi spunea «arealitate», pentru a o deosebi în egală măsură de irealitate. Regret că trebuie să facem aici pedagogie estetică în loc de comentariu mai subtil, dar simt că ne aflăm din nou la vîrsta maioresciană a separării apelor de uscat. Aș vrea să afirm că tinerii aceștia nu sînt de vină, ci noi, cei care nu ne interesăm în nici un fel de soarta cărților sau de felul cum sînt scrise manualele de literatură. Este o răspundere națională, în egală măsură. Critici literari și scriitori, sîntem încă absenți, deși lipsa de participare la discuțiile privind învățămîntul a dus, între altele, care nu mai depind de noi, la cazurile amintite mai sus.

Aurel-Dragoș MUNTEANU

George Țărnea

Sorin Gheorghiu

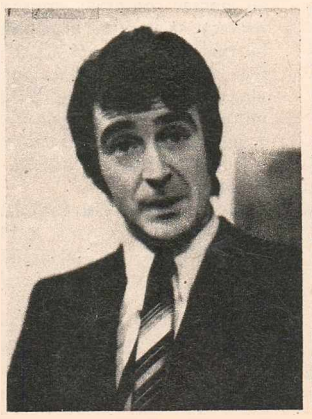

Cornel Constantin

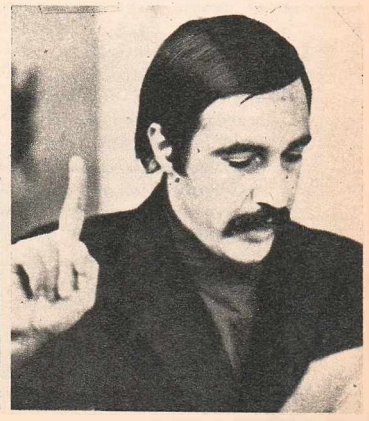

BULETIN DE ȘTIRI

ELEVI ARHEOLOGI. Au avut loc recent importante săpături arheologice în satul Cipău, județul Mureș. La aceste lucrări au participat elevi ai școlii generale din localitate. Vestigiile din epocile bronzului și fierului, descoperite cu acest prilej, au constituit un excelent mijloc de îmbogățire a cunoștințelor elevilor. (V. Tudor).

TEHNICA DE CALCUL CÎȘTIGĂ TEREN. De data aceasta, în Institutul agronomic «Nicolae Bălcescu». Pentru anul IV al Facultății de îmbunătățiri funciare s-a introdus un curs facultativ (de ce facultativ?!) de inițiere în limbajul de programare **Fortran** la care au aderat, deocamdată, 25 de studenți. Autorii cursului nu sînt profesori universitari, ci profesori de la Liceul de informatică din București: matematicianul Ion Mitrache și ing. Valeriu Pătărlăgeanu. (Nicoleta Isculescu)

PERFORMANȚĂ PREȘCOLARĂ. La Craiova, 74% dintre copiii între 5 și 6 ani sînt cuprinși în grădinițe. O reală și rapidă traducere în viață a indicațiilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 18-19 iunie 1973. (M. Voinescu).

EXCEPȚII SAU REGULI? Cu excepția celor 5 teatre naționale (București, Iași, Craiova, Cluj, Timișoara) și a cîtorva teatre din Capitală și din provincie (Teatrul Mic, Nottara, Al. Davila-Pitești, George Bacovia-Bacău ș.a.), toate celelalte lăcașe ale Taliei continuă să se numească pleonastic: teatre de stat (Oradea, Arad, Tg. Mureș etc.) sau, la fel de neinspirat, teatru de dramă și comedie (Constanța) sau dramatic (Brașov). (M. Voinescu)

PÎNĂ CÎND? Zilele trecute s-au dat în folosință blocurile de tip I de pe bd. Uverturii. Apa caldă nu curge, căldură nu este, dar oamenii s-au mutat. Apartamentele au multe defecțiuni — zugrăveli necorespunzătoare, instalații sanitare înfundate, linoleumurile deteriorate, ba lipsesc chiar întrerupătoarele electrice și uși. Dar reprezentantul I.C.L.V. de pe acest șantier, tov. Ionescu, tranșează foarte original această stare de lucruri: — Cui nu-i convine ceva, s-aștepte! Și oamenii se mută; că de-aia și-au făcut casă pe banii lor. (V. Tudor).

INOVATORII VĂII JIULUI. În cadrul Centralei cărbunelui din Petroșani din cei 225 inovatori, 109 sînt muncitori care lucrează direct în procesul de producție. Cele mai valoroase inovații au fost aplicate la minele din Lupeni, Paroșeni, Lonea, Petrila, Întreprinderea de utilaj miner-Petroșani și altele. (Constantin Băduță)

NICI O FRIZERIE! Pe bd. Șulea — arțera principală a cartierului Titan, unde funcționează o puternică rețea comercială — nu există nici o frizerie! Iată un prilej de... perdaf pentru forurile în drept. (Gh. Ciobotaru)

ATENȚIE, LA DEMOLĂRI. Spitalul «Grigore Alexandrescu» din Capitală are nevoie de extindere; foarte bine, dar în acest sens sînt mai multe propuneri între care și aceea privind demolarea unor clădiri de pe strada Grigore Alexandrescu, una dintre cele mai frumoase străzi ale Bucureștiului. Ar fi păcat. Poate se adoptă o altă variantă. (Gheorghe Ciobotaru)

AVERTISMENT. Cînd ajungeți în Gara Giurgiu-Nord nu căutați vreun telefon public — nu există. Să nu speraţi să vă încălziți în sala de așteptare — foc nu se face. Nu încercați să deslușiți mersul trenurilor afișat pe peron — i s-au amestecat literele și cifrele. Să nu cumva să așteptați vreun autobuz care să vă ducă în oraș — nu circulă vreun asemenea vehicul pe această rută, nici măcar la orele cînd sosesc și pleacă trenurile internaționale. (Gh. Banu)

TRUPA-I PLECATĂ; SUFLEORUL S-A RĂZBUNAT? Toată presa cotidiană a anunțat că în seara zilei de 24 octombrie a.c. la Teatrul Giulești se joacă piesa «Răzbunarea sufleorului». Dar acest spectacol n-a mai avut loc. «Trupa este plecată» răspundeau cei de la teatru celor contrariați de asemenea dezinformare. Să se fi răzbunat într-adevăr sufleorul? (Ion Preda)

O MIE DE FAZANI va da — în plus — «exportului» Inspectoratul silvic-Vrancea. Cu alte cuvinte fazanii noștri au căutare în străinătate. (Ion Constanța)

ÎN CELE TREI TRIMESTRE ALE LUI '73 colectivul Combinatului pentru lianți și azbociment din Bicaz a obținut o depășire de peste 20 milioane lei la producția-marfă vîndută și încasată. Deci o temelie serioasă pentru alte — de dorit — sporuri. (Ion Constanța).

CICLOP DIALOG frecvent între CLIENT și Întreprinderea CICLOP:

— Aveți?

— N-avem!

În această situație Întreprinderea Ciclop apelează către toți inventatorii de a-i propune schițe și soluții de piese de schimb din plastilină sau argilă de Crevedia pentru a soluționa astfel problema planului lunar. Apelul este disperat pentru că nici cea de-a 333-a ședință superoperativă de lucru a I.D.M.S.-ului n-a rezolvat acest deziderat.

Deoarece pe N-AVEM și VÎNT toată lumea va da... nimic. (A. Mihailopol)

CINE A FURAT OXIGENUL PEȘTILOR DIN OLT? O anchetă întreprinsă în județul Brașov de reprezentanții unor laboratoare de hidrochimie și toxicologie, a stabilit că mortalitatea piscicolă din rîul Olt și distrugerea fondului de pescuit sportiv pe o lungime de circa 100 kilometri a fost cauzată de intensa și cronica poluare a apelor. Făptași: Combinatul de hîrtie și celuloză-Zărnești, Întreprinderea «Colorom» din Codlea, Fabrica de zahăr-Bod. Toate aceste unități beneficiază de stații de epurare a apelor dar care sînt defectuos sau intermitent folosite. O situație intolerabilă! (I. Andreescu)

ADIO BATERII DE 9 VOLȚI. Adio transistoare! Ce-i drept, e drept, bateriile de 9 volți erau slabe, nu ajungeau nici la jumătate din durata garantată de fabrica producătoare. Reclamațiile repetate ale cumpărătorilor au alertat comerțul, comerțul a încercat să alerteze producătorul iar fabrica a luat notă. Ca să nu-și mai compromită marca înscrisă elegant pe elegantele dreptunghiuri numite baterii de 9 volți, a încetat deocamdată fabricația lor. Bună măsură, nu? (I. Andreescu)

GREȘEALĂ DE CALCUL? Unde s-a produs oare, la Ministerul Educației și Învățămîntului sau la cel al Comerțului Interior? Cert este că absolvenților promoției 1972-1973 de la Liceul economic nr. 3 din Capitală, cu profil de finanțe și contabilitate, nu li s-au putut asigura locuri de muncă în specialitate. Așa că, elevi cu cunoștințe de calcul integral, elevi excepționali ai școlii vînd azi pește și zarzavaturi. Nimeni nu spune că acestea nu sînt ocupații serioase, dar există un liceu special de comerț. Atunci pe aceștia unde-i plasăm? (T. Lefter)

BANCNOTE BUCLUCAȘE. Prin București continuă să circule hîrtii de 3 lei, scoase, pe cît se pare, din uz. Unele casierii le dau ca rest, altele nu le primesc. Și în general hîrtiile buclucașe circulă numai într-un singur sens — de la casierii către public. (T. Lefter)

200 DE AUTOTURISME PE ZI. Restanțier la îndeplinirea eșalonată a planului anual, colectivul Întreprinderii de autoturisme-Pitești a întocmit de curînd un plan complex de măsuri pentru reabilitarea grabnică a situației și recuperarea neîntîrziată a rămînerilor în urmă. Organizarea judicioasă a muncii a permis într-un timp record realizarea unei cotituri decisive, astfel că în prezent uzina fabrică peste 200 de mașini pe zi. La un alt sortiment, cutiile de viteză Estafette, destinate exclusiv exportului, planul a fost depășit cu 1 142 bucăți. (Tudor Vasilica)

ADUNARE CU AMINTIRI. Fiii satului din Măceșu de Sus (județul Dolj) s-au reîntîlnit la inițiativa comitetului de partid, primăriei și școlii din comună. O revedere impresionantă care a reunit circa 200 dintre fiii satului, care sînt azi răspîndiți în întreaga țară și au diverse profesiuni de la muncitori cu înaltă calificare, pînă la conferențiari universitari (și un general!). Împreună cu aceștia și-au depănat amintirile și un mare număr de intelectuali originari și stabiliți aici în comună. (Nicoleta Isculescu)

UN VAGON DE STRUGURI LA HECTAR. Sau cantitatea record pe care a dobîndit-o în această toamnă Stațiunea experimentală viticolă din Blaj. Această recoltă de zile mari a fost obținută, e drept, și prin concursul naturii generoase, dar în primul rînd prin intervenția specialistului: solul a fost fertilizat cu o cantitate de 1 800-2 000 kilograme îngrășăminte cu azot, fosfor și potasiu la hectar, a fost generalizată mecanizarea lucrărilor și s-a dus o campanie hotărîtă împotriva dăunătorilor. (T. Lefter)

NOAPTE DE GROAZĂ LA BĂICOI. Nu știm deocamdată cine a avut oribila idee de a înființa în apropierea orașului Băicoi «Paralela«'45 » o bodegă, perete în perete cu stația PECO. Acum cîteva zile a luat foc acoperișul localului, dar incendiul a fost stins prin intervenția promptă a pompierilor. Vina aparține responsabilului Ilie Tecu care la ora 22, închizînd localul, a uitat să stingă focul din sobă. Dar incendiul putea izbucni și în miezul zilei din moment ce grinzile plafonului au fost montate fără strat protector și din moment ce **acel cineva** a gîndit și a izbutit să lipească o cîrciumă de peretele unei stații PECO. (Gh. Ciobotaru)

START ÎN RALIUL ARGEȘ. Concurs de rezistență și îndemînare organizat de serviciul circulației din cadrul Inspectoratului județean Argeș. S-a ținut în ultima duminică a lunii octombrie. Din păcate, mașina asistenței tehnice (grăbită) a lovit (și a făcut țăndări) farurile concurentului cu nr. 9. În final, premiile oferite de ADAS, ACR, IAP, Combinatul chimic, C.E.C. etc. au împăcat și capra și varza. Raliul e deschis tuturor proprietarilor de autoturisme din țară. (M. Voinescu)

CU PENELE DE LA POȘTĂ... să nu vă încumetați a scrie ceva. Penițele ce se găsesc îndeobște pe mesele din holul clădirilor poștale par mai degrabă unelte de tortură decît de scris. E drept că și costă mult o peniță pentru toc, ca să nu mai spunem cît de greu este să le înlocuiești pe cele uzate! (Nicoleta Isculescu)

ÎN SFÎRȘIT, DE LA RUBLIOV LA DISNEY. În sfîrșit, la cinematograful **Doina,** care, zice-se, ar fi al copiilor, a fost programat un film pentru ei: «Albă ca Zăpada și cei șapte pitici». S-a ajuns cu greu la această performanță, dacă ținem seama că pînă la Walt Disney ecranul a adăpostit filme care numai spre bucuria celor mici nu sînt: **Rubliov, Unchiul Vania, Clovnii.** E drept, cu **Eglantine** începea deja să se iveească o speranță. (M. Voinescu)

PENTRU FIECARE NOU NĂSCUT, UN LIBRET DE ECONOMII... Cu o depunere simbolică de 100 lei. Acesta va fi cadoul pe care îl va face Casa de economii și consemnațiuni de Ziua mondială a economiei tuturor cetățenilor patriei care vor vedea lumina zilei la 31 octombrie 1973. (Gh. Banu)

ARMONII VECHI. Și frumoase — muzică de Telemann, Loeillet, Abel, Haendel pentru clavecin, blockflötte și viola de gamba. Cu alte cuvinte, cîteva ore de înaltă spiritualitate la «După-amiezile muzicale ale tineretului» dăruite de Filarmonica bucureșteană. Mîine, la Ateneul român. (Ion Constanța)

DUPĂ GREUTĂȚILE INERENTE ÎNCEPUTULUI, sporurile de producție garantează că Întreprinderea de vagoane din Caracal va putea produce la capacitatea proiectată a primei sale etape de dezvoltare. Cităm din fișele centralizatoare: producția globală a fost în iunie de 12 milioane lei, în iulie de 20, în august de 32, și în septembrie de 40 milioane lei. (P. Pastea)

250 MILIOANE LEI va fi echivalentul bănesc al producției suplimentare pe care scontează și promite să o realizeze pînă la sfîrșitul anului 1973 colectivul Întreprinderii de confecții din Brăila. Premise semnificative: îndeplinirea sarcinilor primilor trei ani ai cincinalului, doar în 2 ani și 7 luni. (P. Pastea)

ȘI TOTUȘI SE IMPORTĂ. În laboratoarele fabricii «Dermatina» din Timișoara s-a realizat piele artificială pentru cizme pe bază de poliuretan. Fabricarea în loturi experimentale, solicitată de întreprindere, întîrzie. În schimb continuă să se importe mari cantități de materiale cu o compoziție similară. Cum s-ar zice scump la tărîțe, ieftin la mălai! (P. Pastea)

FAMILIA-ORCHESTRĂ. În comuna Ionești, jud. Vîlcea, există o formație de muzică populară, alcătuită în întregime din membrii unei singure familii — Caliu. Nouă instrumentiști și două soliste vocale. La festivalurile la care au participat au obținut succese deosebite. (Gh. Banu)

UN ANUNȚ CIUDAT am avut ocazia să citim pe panourile oficiului poștal din Bistrița: «Drepturile de autor cuvenite compozitorilor pentru baluri, nunți, petreceri și alte spectacole și manifestări cu muzică din județele Cluj și Bistrița-Năsăud se depun în contul...», etc., etc. Chiar așa, ca nu cumva să nu primească «compozitorii» cele ce li se cuvin după o nuntă sau după un botez!! Filiala din Cluj a Uniunii compozitorilor se arată foarte grijulie față de enoriașii săi... (Ion Andreescu)

TATĂL ȘI FIUL. La Tg. Mureș s-a organizat o expoziție cu machete (în miniatură) de palate, cabane, case în diferite stiluri. Toate realizate din bețe de chibrituri. Autori, Victor Mortu, ajutat de fiul său. (Balaure Paula)

ELECTRIFICAREA CU LAMPĂ. Satul Pădureni din județul Cluj este electrificat, dar pe lîngă magazinul sătesc trece degeaba firul electric, lumina vine aici tot de la lampă. De un an și jumătate instalația este făcută, s-a pierdut însă dosarul cu devizul de cheltuieli pentru această instalație. Cooperativa din Cîmpia Turzii nu vrea să opereze un simplu branșament (muncă de o jumătate de ceas), dacă nu i se plătesc cîteva mii de lei, ca și cum ea ar face din nou instalația gata făcută. Chestie de răbdare, nu trebuie să scazi din preț dacă ești negustor serios! (Vasilica Tudor)

PESCUIT AERIAN... — Se face iarnă și vacanțele oamenilor mari s-au terminat și mor chiar țîntarii în deltă. Ca să putem supraviețui pînă în sezonul anului ce vine, ca să ne mai treacă dorul cărărilor de apă, aeroportul din Tulcea inaugurează, începînd cu 27 octombrie 1973, zboruri de agrement pe deasupra deltei. (Mihai Constantin)

ASCENSIUNE SPRE NIMIC. Stațiunea Cheia își merită reclama. Muntele Roșu are culori pe măsura numelui. Numai săgeata către Ciucaș e o farsă grosolană, care dăinuie de ani de zile. După trei ore de urcuș nimeni nu te-așteaptă cu un ceai fierbinte sau cu bună ziua. În compensație urlă vîntul printr-un simulacru de cabană, prin țăndările geamurilor și scîndurile rare ale clădirii părăsite. Urci ca să ai de unde coborî încă trei ore pînă-n Cheia. În total șase ceasuri. Merită! (Vasile Donescu)

UNDE-S CINSTITELE CARAMELE CU LAPTE? Nu sîntem împotriva inovațiilor nici măcar cînd e vorba despre dulciuri. Nu ne supără că au apărut caramele cu fructe, care n-au gust, caramele cu cafea, care nu seamănă nici cu cicoarea, caramele cu mentă, caramele cu... Să fie! de toate sorturile! Dar nu înțelegem pentru ce sînt pe cale de dispariție cinstitele caramele cu lapte? (Balaure Paula)

CORUL FILARMONICII «George Enescu» din București putea fi văzut zilele trecute — la o oră de dimineață — traversînd, cu tot calabalîcul, de la Ateneu către sala mică a Palatului R.S.R. Explicația acestui «exod» nedorit ne-a furnizat-o maestrul Ion Pavalache, directorul Operei din Iași, invitat să dirijeze corul amintit: «Trebuie să mutăm repetiția din cauza unui compresor. Face atîta zgomot încît corul nu se mai aude deloc». (Gh. Banu)

ÎN ULTIMA ZI A TRADIȚIONALEI manifestări culturale dobrogene **Pontica,** Teatrul de dramă și comedie din Constanța a prezentat premiera stagiunii 1973-1974, **Răzvan și Vidra** de B.P. Hasdeu. Ceea ce vrea să spună că viața culturală pe malul mării este continuă, întocmai ca mișcarea mării. (Mihai Constantin).

ce profețim, ce profesăm

snobismul decorativ

De bună seamă multă lume a remarcat în ultimul timp o pasiune stranie a unor tineri ai noștri de a etala pe reverul hainei, în medalion de carton desenat, figura sumbră a odiosului Manson, șeful bandei hippy care a ucis-o pe actrița Sharon Tate sau chipul chinuit al cîntărețului toxicoman Jimi Hendrix. Nu demult, în tramvai, pe cozorocul șepcii jerpelite a unui tînăr, mare mirare dacă nu era chiar student, am văzut imprimate insemnele «Comandor, U.S. Army». Și mai frecvente sînt bluzele, tricourile, ecusoanele pe care sînt imprimate numele unor firme occidentale sau reclamele acestora, de la societăți de automobile pînă la cele de lactate. Mi-a fost dat să întîlnesc într-o zi un tînăr, altfel destul de serios, cu o ocupație prestigioasă, care cedase și el unei asemenea tentații snoabe, și dintr-o călătorie într-o țară străină își adusese un costum bălțat cu cele mai năstrușnice slogane comerciale. Se uita lumea ca la urs după el.

Ciudat este și faptul că uneori asemenea insemne jignitoare pentru demnitatea noastră umană și cetățenească sînt confecționate rudimentar și vîndute pe sub mînă de indivizi dubioși care, speculînd moda acestui snobism pernicios, își fac o sursă de venituri ilicite dintr-o asemenea îndeletnicire, evident antisocială. Dacă din acest punct de vedere, al traficului cu manufactură de coloratură cosmopolită, organele noastre de stat ar fi cazul să depisteze pe toți acești bișnițari care infestează peisajul nostru cotidian cu aceste produse ale prostului-gust și snobismului umilitor, mă întreb însă de ce rămîn complet impasibile față de asemenea tentații ale unor tineri familiile acestora, colegii, colectivele în care muncesc sau învață, organizațiile de tineret? Întrebat într-o zi un tînăr dacă știe ce isprăvi a făcut insul al cărui medalion îl poartă cu fală în piept (respectiv Manson), a fost foarte surprins cînd a aflat despre ce e vorba. Surprinzător e că uneori remarci asemenea stigmate ale descompunerii morale din societatea de consum chiar pe uniformele școlare ale unor elevi, fapt care contrastează în mod flagrant cu ținuta impusă de regulamentele școlare.

Din toate aceste motive se cuvine a fi făcuți atenți factorii educativi, nu pentru a declanșa nu știu ce campanie febrilă, cu efecte contrarii scopului urmărit, ci în vederea abordării cu mai mult discernămînt a unui fenomen nociv precum cel semnalat. Oare în fața explicației răbdătoare și penetrante a dezonoarei pe care o afișează asemenea snobisme decorative se vor găsi tineri care să se încăpățîneze în a le purta mai departe? Prea puțini. Tolerarea lor e în orice caz un semn de pauperitate educațională.

Situația aceasta mă determină să mă întreb de ce oare, dacă tinerii noștri nutresc pasiuni de acest fel, nu găsim posibilitatea de a veni în întîmpinarea dorințelor lor? De ce, de pildă, cum mai toate liceele au un nume celebru, elevii n-ar purta o insignă cu chipul patronului liceului respectiv unde învață, ecusoane sau embleme? De ce n-am avea insigne reprezentîndu-i pe marii noștri eroi și cărturari? În genere trebuie spus că mîndria pentru școala, profesia, clubul nostru cultural sau sportiv se cultivă prea puțin și prin aceste mijloace agreate, se pare, de către tineri, cu precădere de adolescenți.

Merită de aceea reflectat asupra acestei predilecții a unor tineri și găsite modalități profund culturale, educative, de a cultiva aceste pasiuni în chip inteligent și creator, de a spori demnitatea profesională și morală a tinerilor noștri și nu de a-i lăsa la cheremul traficanților de prost-gust și snobism cosmopolit.

Niculae STOIAN

fetișuri de azi

lanțurile

Grea mai e cumpăna veacurilor! Se cer a fi golite coșurile din cînd în cînd, oricît de rău ți-ar părea, mai trebuie dată jos cobilița de pe umăr. Altminteri ne-am trezi într-un Turn Babel la infinit. Gîndeam la adevărul acestei constatări trecînd, de dimineață, prin așa-zisul bîlci al Oborului, decolorat și scîrțîitor vestigiu al Moșilor de odinioară.

E bîlciul astăzi un fetiș relict și ridicol în dezolarea-i? Rămîne el un impuls lăuntric și colectiv al unor stări și vîrste inferioare? Tradiția e întreruptă de un provizorat care mai durează: vechea baracă de iluzii cu femei șarpe și paingi cu cap de Citeree e covîrșită de un fel de ultramodernă caracatiță purtînd în vîrf de brațe avioane ondulînd pe baza aerului comprimat: un joc de copii cu numai copii în carlingă.

Alături însă, greoaie, uriașă parcă, pictată de sus pînă jos cu imagini de kitsch grotesc (am recunoscut — vai! — pe Olympia lui Manet, pe nefericitul rege Carol I al lui Van Dyck, pe fiul risipitor al lui Rembrandt jucînd hora cu vesele țărăncuțe și hliziți arnăuți), adăpostind un grup de suflători ce cîntă la răstimpuri, turla rotitoare a «lanțurilor».

— Te dai în lanțuri?, șoptește gnom colbăit de undeva din cuget.

— Mă dau!

Privesc în jur: forfota mulțimii mă anulează, nu mai sînt insul cel greoi, chel și mustăcios cu vagi pretenții de vîrstă și onorabilitate. Plătesc și sui în scaun.

O! cum încep a defila și baraca, și mașinuțele, și — mai aproape, mai aproape!—zebra fără nici o dungă! Și La cu-ca-ra-cha! La cu-ca-ra-cha! sirena urlă, mitralierele de la bordul avioanelor răpăie, suflătorii trag la Valsul dimineții, mereu mai iute, mai sus, mulțimea rîde, mă arată cu degetul, sînt cineva!

Nu, senzația de zbor din «lanțuri» nu-i doar o joacă. E un fel de memorie genetică precum senzația de cădere din clipa cînd adormi: se spune că, trăind în copaci, strămoșii noștri mai cădeau jos cînd îi fura somnul. Cam amețit, m-am dat jos și eu pierzîndu-mă foflenc și terfelog prin forfota mulțimii. Surîdeam de parc-aș fi făcut cine știe ce ispravă.

Nu făcusem decît să privesc pentru o clipă, pe fereastra nevăzută a unei lumi străvechi, o lume a imponderabilității și a zîmbetului general. Iată adevăratul fetiș: zîmbetul de rigoare în această parcelă a subbaremului, cu zugrăveli ridicole, cu ghipsuri hîde, cu șarlatani și limonade.

E ciudată tenacitatea cu care această supapă a mahalalei Oborului fluieră întru siguranța unui viitor cartier modern. Va rezista oare bîlciul fervoarei urbanistice a sistematizării? Nu, desigur, după cum n-au rezistat nici casa lui Eliade, spulberată într-o clipă cu buldozerul, nici cîrciumile faimoase încă de pe vremea lui Filimon.

Leonid DIMOV

cronica tv

12 bătrîni liniștiți în fața micului ecran

Duminică după-amiază mă aflam în compania pensionarilor de la Căminul de bătrîni nr. 3, într-o vilă frumoasă și liniștită de pe strada Schitu Darvari. Televizorul este instalat într-un hol încăpător, bine încălzit, cu oglinzi și șemineu. Am luat loc pe un fotoliu alături de pensionarii căminului, oameni între 70 și 94 de ani, pentru a viziona împreună «Albumul duminical». Doisprezece bătrîni au urmărit cu răbdare și atenție egală emisiunea «Mozaic», pînă la momentul comediei cinematografice «Ce vrăji a mai făcut nevasta mea»; aici gazdele s-au animat, și-au apropiat scaunele de micul ecran. Urmărind acțiunea filmului au subliniat-o cu exclamații și comentarii. După film, Aneta Butache a stins televizorul, mi-a oferit o cafea și am început discuțiile: televizorul reprezintă pentru ei singura legătură cu lumea. Rar ies pînă în parcul loanid să se plimbe cîte puțin. Ochii lor văd prin această fereastră ce se întîmplă afară. Urmăresc telejurnalele unde află ce se petrece pe la noi, prin industrie, agricultură, politică. «Legătura noastră cu lumea este televizorul» (Aneta Butache). «Aici unde sîntem e bine, are grijă de bătrînețile noastre doctorul Olteanu, avem mîncare, haine, medicamente și tot ce ne trebuie pentru că niște oameni de suflet ai acestei țări, cu respect pentru vîrstele noastre înaintate, pe care-i vedem și la televizor, ne-au creat un cămin cum nu cred că mai există pe undeva» (Petrică Lazlo, 84 ani). «Ne-ar plăcea să ascultăm romanțe dar se dau prea tîrziu — ce e frumos se dă prea tîrziu». (Dumitrescu Filoftea, 80 ani). «Mi-au plăcut caii de aseară, ca niște îngeri erau caii de aseară, și ceasurile de la teleenciclopedie. Am văzut ceasul lui Hasdeu și mi-o închipuiam pe Iulia ascultîndu-i tic-tacul; ceasul lui Brîncoveanu care cred eu că a stat atunci cînd i-au tăiat fecioriii» (Oprescu Margareta, 80 ani). «Tare frumoși caii aceia albi de aseară, cu cozile ca trena miresei». (Ungureanu Gabriela, 74 ani). «Mă uit mai rar la televizor, numai cînd e ceva distractiv, dar la etatea mea nu mă mai distrează nimic. Mai curînd citesc o carte. Sînt foarte grei anii bătrîneții, sînt născută cînd trăia Eminescu și am fost zece ani contemporană cu el» (Alexandrina Andronescu, 94 ani). «Am apărut și noi cu căminul nostru la televizor pe data de 8 octombrie. Au stat vreo patru zile pe aici și ne-au filmat cînd noi habar n-aveam. Petrică Lazlo nu credea că e el, părea mai tînăr. S-a dat și cum lucrăm noi broderii, mileuri, carpete, semne de carte, am avut și expoziție cu lucrușoarele făcute de noi. Ne pare rău că nu s-a dat și activitatea noastră din grădină. Avem o grădină aici, au filmat și acolo dar n-a apărut nimic cu grădina». (cor vorbit)

Dumitrescu Filoftea, 80 ani, Ana Sulcină-Tuttman, 77 ani, Tacu Maria, 70 ani, Simion Dumitru cu soția sa Vilma, Icos Gheorghe și soția sa Kata, Costăchescu Maria, au avut cuvinte de apreciere pentru programele TV, remarcînd bogăția informațiilor din telejurnale, din emisiunile științifice, sfaturile medicale, anchetele sociale, teleenciclopedia, muzica simfonică ș.a. Ar vrea să vadă operete transmise direct din sala de spectacol și emisiunile pentru copii, cu desene de Walt Disney, «care ne bucură ochii și nouă, bătrînilor».

Un ochi deschis spre lume deci, este micul ecran, într-un teritoriu al liniștii, al amintirilor, al nopților calme și uneori albe, care ține atenția trează și îndreptată către faptele prezentului. Căutînd ceva distractiv dar care nu mai distrează, căutînd aventurile neîntîmplate în realitate dar posibile în seriale Mannix, gazdele mele își petrec ore lungi în fața imaginilor filmate.

Cînd am plecat plutea un aer de romanță peste o duminică de octombrie, iar pe micul ecran alergau turme de reni pe un alb imaculat de dincolo de Cercul Polar...

Coman ȘOVA

vorbe

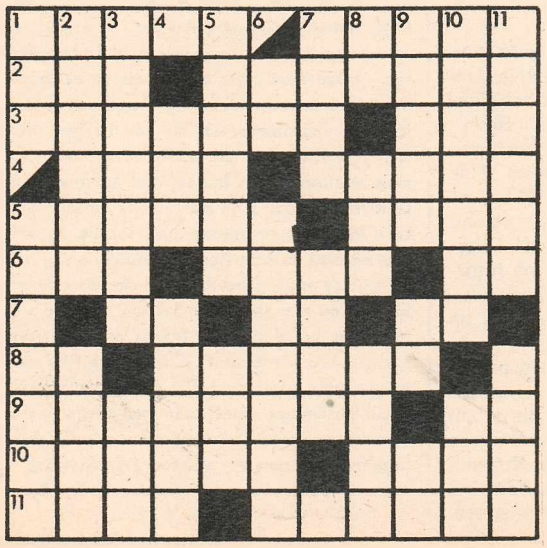

ORIZONTAL: 1) Mare general al Revoluției franceze a cărui deviză era «Fapte, nu vorbe» — Exagerat de lapidar, referitor la un text. 2) Localitate în Franța — Cuvînt înainte! 3) Eseist, autor de pamflete și polemist francez sub semnătura căruia s-a răspîndit expresia «Vorba e de argint, dar tăcerea e de aur» — Cuvinte încrucișate concret. 4) Am spus! — Un fel de abecedar în materie de calcul matematic (pl.). 5) Îți vine peste mînă — Cu umor. 6) La început a fost... găina (dim.) — Ironie — Început de declarație de dragoste! 7) Și... așa mai departe! — Dezaprobarea chibiților — Liant lingvistic. 8) Se dă peste cap! — A lua pe sus. 9) Poet și dramaturg german care în piesa «Piccolomini» pune în gura generalului faimoasa replică: «Totdeauna vorba e mai îndrăzneață decît fapta» — Cale! 10) A arunca o vorbă... ca nuca în perete — Mare pictor clasic român născut la Cîmpulung-Muscel, în așa-zisa casă a «condicarului». 11) Hai... la operă! — Scriitor umanist englez (1821-1904), autor al aforismului: «Cuvintele și pilda influențează tinerețea în bine și în rău deopotrivă» («Fă-ți datoria»).

VERTICAL: 1) Veche putere sacramentală a preoților de a oficia actele de cult — Nu spune mai nimic despre ea. 2) Mare poet latin care în «Fastele» scrie versul «Nu-i nevoie de vorbe, credeți faptele» — A așterne vorbe pe hîrtie. 3) Vorbe, vorbe, vorbe... — Nu-i frumos. 4) Astea fac totul să se învîrtească — Nu se spune. 5) «Am descoperit», faimoasa expresie a lui Arhimede! — Sublocotenent (abr.). 6) Rocada mică transmisă în plic! — Piesă de Racine în care este prelucrat dictonul latin «Res, non verba» astfel: «E nevoie de acțiuni, nu de vorbe». 7) A cînta într-un cunoscut stil de interpretare a muzicii ușoare — Sala savantelor prelegeri (pl.). 8) Un cuvînt de asmuțit — Țap (ban.) — A fi în viață. 9) Celebru medic spaniol, laureat al Premiului Nobel, erou al ecranizării «Salt spre glorie» — Binemeritat șezlong pentru povestitori — Camel! 10) Cei buni de gură — Diminutiv masculin. 11) Aurul temei de față — Se ține de cuvînt!

Dicționar: AVU, BIC.

Toma MICHINICI

Dezlegarea jocului «PERSONAJE», apărut în numărul 43

ORIZONTAL: 1) HAMLET — ALI. 2) ANTIGONA — V. 3) RT — EMMA — EA. 4) POS — OANA — N. 5) ANTON — ALCO. 6) GIRATI — CAV. 7) OMAR — GP — PI. 8) N — IAGO — ARC. 9) AN — ERINII. 10) CIUTA — OOO. 11) SALAMANDRE.

MEMORIILE LUI ȘERBAN CIOCULESCU (XXXV)

iarăși despre capriciile memoriei

M-am obișnuit să aud spunîndu-mi-se că am o memorie «fenomenală». De unde mi s-a tras această faimă, nu știu. Am povestit cîndva acel *lapsus* din adolescență, cînd întorcîndu-mă acasă de la fierărie, unde fusesem trimis să chem un lăcătuș să dreagă o broască, am uitat să spun că văzusem în atelier casa noastră de bani ce ne fusese furată în timpul refugiului și că mi-am amintit de acest într-adevăr fenomenal accident abia peste vreo douăzeci de ani, dacă nu și mai tîrziu.

Ei bine, cu trecerea anilor mi-am dat seama că memoria mea nu reține o mulțime de mici întîmplări din viață: vizite făcute sau primite, chipuri de cunoscuți și mai ales numele lor, chiar dacă i-am văzut de mai multe ori, cuvinte spuse de mine sau care mi-au fost adresate etc. N-am, prin alte cuvinte, o memorie integrală, necum una fenomenală, așa cum mi-o atribuie fie vechi prieteni, fie mai recenți cunoscuți.

Astfel, nu-mi aduc deloc aminte de majoritatea examenelor prin care am trecut pînă am obținut după trei ani licența în filozofie și litere. N-au fost multe: cu toate, cincisprezece. Din autorii de la licență, patru la număr, dați de profesorul Charles Drouhet pentru a le studia opera, sînt sigur numai de trei: Montaigne, Pascal și Molière. Ezit asupra celui din urmă: poate La Bruyère. Spre marea mea decepție, după ce-i «pioșasem» pe tuspatru o vară întreagă, profesorul mi-a dat tema cea mai ușoară, în legătură cu comediile lui Molière.

Mă pasionasem de *Essais*-urile lui Montaigne, care mi-au rămas cartea de căpătîi, *per fas et nefas* (și-n vremuri bune și-n vremuri rele). Într-o vreme de șomaj, m-am apucat să și le tălmăcesc, dar n-am dus la capăt decît cartea întîi. Mi-amintesc că le-am citit cu însemnări de școlar și cu trimiteri, ca la cărțile sfinte, ca să-i surprind autorului coordonatele gîndirii și ceea ce aș numi «constantele» lui, precum și expresiile favorite, laitmotivele tematice. M-am abținut de a citi orice critică despre Montaigne și ceilalți, ca să nu mă las influențat de opiniile «autorizate», înainte de a-mi fi făcut una proprie. Le-am citit și recitit, aceste neprețuite *Essais*-uri, de zeci de ori, și — fenomen iarăși ciudat al memoriei de lectură — de cîte ori reiau un capitol sau parcurg numai o pagină, două, între două treburi, descopăr mereu sensuri noi, cu plăcerea oarecum a ineditului. Dar asta, vorba românului, e altă căciulă.

În continuare, după ce mi-am luat licența, în toamna anului 1923, ca să mă pot înscrie la capacitate și să obțin titlul de profesor titular provizoriu, cum era pe atunci, m-am înscris la Seminarul pedagogic. Director era bunul profesor universitar de pedagogie Ion Rădulescu-Pogoneanu, care m-a scutit de numărul legal de ore de asistență și m-a primit la examen așa de repede, încît n-am pierdut termenul de înscriere. M-am prezentat la capacitate cu franceza ca obiect principal și româna, secundar. Și aici îmi mărturisesc o carență aproape totală a memoriei. Prin alte cuvinte, nu mi-amintesc nici examenele prin care am trecut — cîte probe și la ce obiecte — nici întrebările și răspunsurile.

Mi-aduc totuși aminte că nota obținută la lecția practică de franceză a fost cea mai slabă și mi-a redus simțitor media, cu cîteva puncte sub 8,50. N-am strălucit și nici n-am ambiționat acest lucru, dar am fost totuși cap de promoție la băieți (fetele au luat note mai mari și au fost promovate, dacă nu mă înșel, două sau trei cu aceeași medie generală, peste 9, *ex aequo*). Ca să fiu sincer, mi-amintesc totuși micul titlu de gloriolă cu care m-aș putea mîndri, dar evenimentul s-a petrecut la proba orală de literatură română, la comisia prezidată de Mihail Dragomirescu. În comisie mai erau Gh. Adamescu (autorul unei populare istorii a literaturii române, apărută în mai multe ediții, și al unei bibliografii a literaturii noastre în patru volume) și Alexe Procopovici, membru corespondent al Academiei Române, victima lui E. Lovinescu prin pamfletul pe tema «meritul de a nu fi scris nimic».(Enciclopedia Minerva, Cluj, 1930, face însă din el un personaj, îi dă portretul și-i consacră peste 20 de rînduri). Am mai povestit cîndva norocosul eveniment, dar, vorba bancului, dacă n-am spus-o, o repet. Președintele comisiei, chemat de un ușier, pentru că-l chemase cineva, a ieșit un moment din examen. Atunci mi-a prezentat Procopovici un bilet pe care era transcris de mîna sa un vers și m-a întrebat cine cred că este autorul. Fără să șovăi, i-am răspuns:

— Dimitrie Anghel.

În acel moment a reintrat în sală președintele, ocupîndu-și din nou scaunul. Alexe Procopovici i s-a adresat, plin de uimire, spunîndu-i:

— Extraordinar, domnule Dragomirescu! I-am dat domnului candidat să identifice versul inedit al unui autor român și l-a nimerit! Am luat acest vers dintr-o poezie pe care o citise Dimitrie Anghel într-un turneu prin Bucovina, în 1911. Poezia a rămas, cum vă spuneam, inedită. Extraordinar!, a repetat profesorul.

— Nu te mira, i-a răspuns Mihail Dragomirescu. Cioculescu este un produs al Școlii mele.

Am pus majuscula justului orgoliu al dascălului care-mi iertase mizeriile ce-i făcusem și mă îngloba în «direcția nouă» cu care se lăuda de vreo cincisprezece ani încoace.

Aș fi putut totuși greși. Dacă profesorul mi-ar fi spus:

— Te înșeli!,

aș fi rectificat:

— Alexandru Macedonski.

Într-adevăr, acesta cel dintîi și Dimitrie Anghel, după el, au scris versuri lungi, de 18 silabe, și au cîntat florile. Versul cu pricina era de acea factură și conținea un nume de floare. Ambele indicii m-au ajutat să dau răspunsul cel bun. Amicul meu Crohmălniceanu s-ar bucura să fixeze de la acea dată vocația mea de detectiv literar.

Cu aceasta am epuizat tema «fenomenalei» mele memorii, în care descopăr mai multe goluri decît găurile din vestitul articol alimentar, șvaițerul.

În vară am fost chemat la Ministerul Instrucțiunii Publice să-mi aleg catedra. Catedrele vacante fuseseră afișate și beneficiam, în calitate de modest cap de promoție (eram urmat cu 4 sutimi de un coleg mai vîrstnic, asistent al lui Dragomirescu), de dreptul de a-mi alege primul localitatea cu catedra dorită. Nu știu ce-aș fi ales, dacă n-aș fi fost din vreme «prelucrat». Mă vizitase directorul gimnaziului de băieți din Găești Dîmbovița și mă momise cu o serie de irezistibile avantaje din care citez pe cele principale: un număr *ad libitum* de ore suplimentare și abonament gratuit, clasa I, pe căile ferate române între București și Găești. Aceleași condiții, dealtfel, erau asigurate și celorlalți profesori, în majoritate «navetiști», deoarece distanța dintre orașul-capitală și Găești (de 70 km) se parcurgea cu personalul în două ceasuri. Interesul meu era să rămîn în București. A trebuit totuși, în anul școlar care a urmat, 1924-1925, ca păstrîndu-mi domiciliul din București, să-mi iau și cameră în tîrg, deoarece făcusem prostia să mă înham la 40 de ore pe săptămînă. Le făceam în cinci zile consecutive, de luni dimineața pînă vineri seara, cînd plecam în *week-end* la București.

Gazda din Găești n-ar fi fost neplăcută, dacă n-aș fi asistat la un spectacol kafkian (avant la lettre). În aceeași casă modestă, de mică provincie, proprietăreasa, o femeie infernală, între două vîrste, îl specula pe un bătrîn bogat altădată, pe jumătate ruinat, fost exportator de grîne, acum neputincios, paralitic, așteptîndu-și moartea cu groază, dar și cu speranța de a scăpa de tutela înfricoșătoarei scorpii, care-l bruftuluia și-l teroriza în chipul cel mai trivial. Am trecut peste neajunsurile celelalte ale tîrgului nepavat, cu noroaie în care-ți pierdeai galoșii, cu străzile neluminate, cu drumul prin hîrtoape, de la gară la școală sau în oraș. Mă înarmasem cu un revolver, de teama nu atît a hoților, cît a cîinilor de la casele oamenilor, care nu se mulțumeau să apere avutul stăpînilor, dar mai și săreau peste garduri și se dădeau la trecători. Într-o astfel de noapte oarbă, l-am simțit pe dulăul de la casele avocatului D. Ionescu-Pătroaia sărind gardul, de înălțimea unui om, și pregătindu-se să mă muște de picior. Am tras la întîmplare și am auzit un geamăt. Trecusem norocos examenul de tir cu ținta în neunde, cum ar spune poeții noștri de astăzi. Peste cîteva zile, trecînd la lumina zilei pe aceeași stradă, am întrebat o slugă a avocatului de ce nu se mai aude glasul cîinelui. Mi-a răspuns:

— Nu știu ce are de la o vreme încoace, că se tîrăște în trei picioare și i-a pierit cheful.

Îl lovisem în picior. A fost singura mea ispravă de acest gen. Peste cîțiva ani depuneam arma la poliție, după asasinarea lui I.G. Duca de către legionari. Revolverul prinsese rugină, dar încărcătorul păstra cele 5 gloanțe de calibrul 6,35, neîntrebuințate.

Mi-am schimbat gazda după un an școlar, exasperat atît de spectacolul barbar la care asistam de cîte ori mă întorceam ziua acasă, cît și de grațiile unsuroase ale muierii, care se arăta plină de grijă față de «Domnul profesor».

Dealtfel n-aveam să rămîn decît puțină vreme la Găești. Despre acest mediu inenarabil, în care am hălăduit zile și ani de plictis îngrozitor, pînă la transferarea bunului meu prieten Vladimir Streinu, urmărit de un destin didactic paralel, îmi rezerv să-mi adun cîteva amintiri hazoase. Așa face românul haz de necaz.

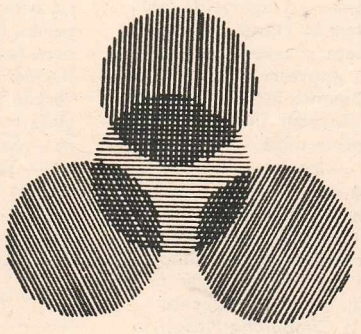

vîrstele

În vremea noastră, vîrstnicii nu mai sînt neapărat bătrîni. Un om de 60 de ani e mai puțin uzat și mai puțin bătrîn, în multe cazuri, decît un om de 60 de ani de altădată. Un om de 60 de ani începe să nu mai semene cu bătrînul tradițional. Durata vieții a crescut nu prin menținerea unor epave pe o chinuită linie de plutire. A crescut prin păstrarea mai îndelungată a sănătății și resurselor biologice. Capacitățile individului au devenit mai durabile. Vîrsta înaintată începe să nu mai însemne decrepitudine și inutilitate. Tot mai mulți oameni care au depășit vîrsta de 60 de ani nu devin inapți pentru activități și trăiri de tot felul, nu mai așteaptă într-o vegetativă imobilitate îndeplinirea formalităților de stingere din viață. Vîrsta înaintată încetează treptat să mai fie echivalentul neputinței, sclerozei, existenței încremenite sau larvare. Potențialul biologic și intelectual al multora nu caută spre zero după depășirea unei jumătăți de secol de viață. Cunosc un matematician, acad. Octav Onicescu, de o mare vigoare fizică și mentală, om care gîndește și creează cu o forță impresionantă la peste 70 de ani. Cunosc un chirurg, prof. dr. Ștefan Gîrbea, cu o vitalitate și o putere de muncă formidabile, a cărui mînă nu tremură deloc și incizează cu o excelentă precizie în cele mai delicate operații, deși a trecut de 65 de ani. Pe oamenii aceștia și pe mulți alții, dacă i-am judeca după clișee, dacă i-am smulge din activitate și i-am trimite pe băncile pensionarilor din grădinile publice, i-am traumatiza enorm. Ei sînt vîrstnici, nu bătrîni, capacitățile le sînt încă mari și asta le dă dreptul să le investească tot ca mai înainte, să nu fie împinși la marginea activității, acolo unde începe spațiul privitului pasiv. Nemaivorbind de faptul că e în interesul nostru, al tuturor, să fie menținute în activitate, atîta vreme cît pot, personalitățile științei și culturii, oamenii aceia greu de înlocuit sau de neînlocuit pentru mintea lor fertilă și erudită, pentru talentul și capacitatea lor, amîndouă irepetabile.

Tot în vremea noastră, tinerii nu mai sînt doar tineri. Sînt și maturi. Nici ei nu mai seamănă cu adolescentul de altădată, cu adolescentul tradițional. Nici ei, sau mai ales ei. Tinerii se formează, se împlinesc mai repede decît înainte. Acumulează mai devreme un mare număr de cunoștințe, în ei se dezvoltă mai repede capacitatea și dorința de a făptui, precum și de a exercita responsabilități. Părinții și societatea trebuie să se familiarizeze cu gîndul că indivizii în vîrstă de 15 ani, spre pildă, nu mai sînt copii, ci aproape oameni în toată firea. Copilăria și adolescența sînt repede depășite, școala și familia au datoria să nu întîrzie recunoașterea acestui adevăr. Perioada de învățare pură, de dependență materială totală au devenit mai scurte. Tînărul aspiră să învețe, dar să și muncească mai devreme, în paralel cu frecventarea școlii, tînărul aspiră, de asemeni, să-și cîștige viața chiar mai înainte de 20 de ani, nu să fie îndopat pasiv cu informații la școală, cu hrană și vitamine acasă. Nu să-i fie pus totul cronic la dispoziție. De aceea, el trebuie ajutat să se manifeste și ca individ care acumulează și se formează, dar și în postură de om cu oarecare funcții și responsabilități sociale. În vremea noastră, la polii vieții individului s-a adunat o realitate nouă. Tinerii nu mai sînt doar tineri, bătrînii nu mai sînt doar bătrîni. Vîrstele s-au modificat pe dinăuntru. Starea de maturitate se dilată la o extremitate și la cealaltă. Pătrunde în perioada adolescenței și în perioada bătrîneții. Sîntem apți să debutăm mai devreme și să părăsim mai tîrziu scena vieții active. Trebuie neapărat crezut în această transformare a noastră, pentru a evita pierderi și conflicte.

Romulus BALABAN

medicina școlarului

școlarul «obosit»

Pare paradoxală preocuparea pentru «oboseala» elevilor acum cînd ei se află abia la începutul școlii. Dacă facem totuși aceasta este pentru a preveni situații nedorite care apar frecvent către sfîrșitul trimestrului sau al anului școlar.

Oboseala este un fenomen psihofiziologic normal — consecință a unui efort susținut, intelectual sau fizic. Poate să apară la sfîrșitul zilei de lucru, cu osebire în perioada tezelor sau examenelor. Oboseala aceasta este firească și legată de însuși procesul muncii și activității școlarului. Nu se însoțește de simptome morbide; odihna de după-amiază și de noapte permite revenirea la starea normală, organismul se reface ușor, devine capabil de reluarea activității cu aceeași intensitate și eficiență.

Starea de oboseală — numită curent «surmenaj» — apare cînd activitatea sistemului nervos — intelectuală și musculară-fizică — se prelungește dincolo de capacitatea de rezistență la efort a organismului. Se însoțește de simptome patologice, se resimte continuu, nu dispare decît dacă se iau măsuri energice, adecvate.

Școlarul «obosit» este ușor recunoscut. Surmenajul se manifestă în primul rînd prin diminuarea capacității de lucru, elevul fiind obligat — la o inteligență normală — să depună eforturi din ce în ce mai intense pentru a învăța, pentru a-și pregăti lecțiile; atenția scade, se «concentrează» greu; notele obținute sînt din ce în ce mai mici deoarece capacitatea de memorizare și de reproducere a lecțiilor se diminuează, expunerea devine greoaie, întreruptă; calculul și scrisul sînt cu multe erori. Apar și tulburări ale funcțiilor vegetative: cefalee (durere de cap) aproape permanentă, chiar dimineața la sculare; senzații neplăcute în regiunea precardială (palpitații, înțepături, puls rapid — hiper sau hipotensiune arterială), amețeli, somn agitat, întrerupt, alteori somnolență — pierderea senzației de foame. Este influențat și caracterul copilului: devine irascibil, plîngăcios, se supără ușor, este neliniștit, agitat, într-un continuu neastîmpăr; alteori, dimpotrivă, apatic, indiferent, anxios, neascultător, de neînțeles cu părinții și cei din jur. Uneori prezintă «reacții paradoxale»: dacă sînt certați aspru, reacționează prin mutism, neclintire, indiferență, sfidare; dacă sînt luați «cu binișorul», izbucnesc în plîns.

Cauzele care pot spori nefiresc oboseala școlarului pînă la trecerea la starea de surmenaj sînt numeroase și variate, efectul lor nociv făcîndu-se simțit dacă acțiunea se prelungește: condiții de mediu fizic nefavorabile (aer viciat, frig sau căldură excesivă, lumină nepotrivită în camera elevului); organizarea necorespunzătoare a activității de pregătire a lecțiilor, imediat după dejun, durata prelungită a orelor de studiu, fără pauze la fiecare 40-50 minute, zgomot; monotonia programului zilnic prin lipsa de varietate și de alternare între activitatea intelectuală și fizică (sport, gimnastică, lucru fizic ori gospodărie); prea multe activități în afara obligatiilor scolare; mediul familial psihic-afectiv necorespunzător (familie dezbinată, certuri, lipsă de interes și de stimulare din partea părinților pentru activitatea elevului, lipsă de afecțiune din partea familiei); presiuni excesive din partea unor părinți ambițioși pentru obținerea unor situații (note mari, premii, burse); amenințări și pedepse pentru note mai slabe; stări de neliniște și teamă ale elevului datorate propriei emotivități (agravate de mediul familial necorespunzător).

Desigur că la cauze egale unii elevi se «resimt» mai repede decît alții. Intervine încă și sistemul nervos al fiecăruia, mai puternic echilibrat sau mai slab; condiția fizică, organism nativ mai rezistent sau mai slab la eforturi; starea de sănătate (mai ales boli cronice); perturbări endocrine (hiper sau hipofuncția tiroidei, suprarenalelor), trecerea la perioada de creștere intensă din pubertate.

Cele mai multe din cauze pot fi prevenite sau înlăturate.

Să acordăm o mai mare atenție elevilor care se plîng de oboseală, mai ales dacă este durabilă și prezentă de dimineață, după somnul de noapte, precum și cînd randamentul școlar scade.

Dacă starea se prelungește, pot să apară tulburări nevrotice, astenizări grave, cu imposibilitatea de a continua școala și cu implicații terapeutice deosebite.

Conferențiar doctor docent V. Coman PETRESCU

cazul cel mai dificil

Inaugurăm astăzi în cadrul acestei pagini o nouă rubrică — a cazului medical cel mai dificil — invitîndu-l la cuvînt pe Dr. Nicolae ISTODOR, medic primar al Spitalului clinic de boli infecțioase-Colentina.

— Cazul cel mai dificil din cariera mea? Vedeți, dumneavoastră, gazetarii, aveți această duioasă nebunie a superlativelor. În multe domenii povestea merge, dar în medicină e mai greu, fiecare săptămînă aduce un alt caz, altul, mai complicat decît anterior, inedit, neîntîlnit pînă atunci.

— Totuși...

— Ei bine, am să vă povestesc un asemenea caz, poate nu cel mai dificil, dar în orice caz cel care m-a obsedat cel mai mult, aproape jumătate de an, m-a neliniștit și m-a solicitat pînă la epuizare. A fost un caz dificil și dureros deopotrivă.

— Intenționați să-mi vorbiți despre un eșec?

— Povestea s-a întîmplat în '55, dacă mi-aduc bine aminte. Într-o dimineață, tocmai începusem să lucrez aici, am găsit în salon un tinerel, blond și frumos de li se scurgeau surorilor ochii după el. Băiatul părea zdravăn, l-am întrebat ce are și mi-a spus că nu se simte bine de la un furuncul. Pur și simplu și-l spărsese și se infectase.

— Cel mai greu caz e legat de un furuncul?!

— Da, totul a plecat de la acel furuncul blestemat, de la care puștiul — Guțulescu îl chema, dacă mi-aduc bine aminte, era de undeva din Țeleorman și avea 18 ani — a făcut o septicemie stafilococică, localizată la șold și la genunchi, aliată cu o bronhopneumonie purulentă și cu endocardită. Cazul părea pierdut. Pe vremea aceea, spitalul n-avea nici aparatura, nici personalul de astăzi; l-am cărat pe Guțulescu în spate pînă la radiologie de nu știu cîte ori, pentru că nu exista nici un brancardier în schemă, i-am făcut puncție pleurală cu seringa, n-am dormit nopți întregi gîndindu-mă cum să-l salvez, chiar dacă unii colegi îl considerau de mult fără scăpare și uite așa, trăgînd de viața lui ca de o ață de papiotă, care se putea rupe în orice clipă, l-am salvat. S-a făcut bine, e sănătos, are copii.

— N-am înțeles de ce acest caz a fost și dureros.

— Tot cărîndu-l în spate pe Guțulescu am făcut o hernie de disc, care mă supără și acum și o să mă supere toată viața. Dar nu-mi pare rău, cu începutul de hernie de atunci am salvat o viață.

Ov. NEGOITĂ

lumea vorbește despre chefir

Așadar, articolele despre «virtuțile» chefirului, derivat lactat cu multiple efecte curative, care au fost publicate în cîteva numere ale revistei noastre, au stîrnit — cum era și firesc — interesul cititorilor. Numeroaselor întrebări puse în legătură cu modul de preparare, cu durata curei, indicațiile și «dozele» acestei băuturi medicinale le răspundem mai jos, după cum urmează:

MOSORAN ALEXANDRINA din Brașov, str. Berzei nr. 40, Cabana nr. 8, ap. 6, suferindă de «rinichi, colită și nervi», ne întreabă dacă și în aceste afecțiuni chefirul aduce vreun folos. În toate aceste boli, chefirul în cantitate de un litru pe zi, proporționat la trei mese și consumat cu cel puțin o jumătate de oră înainte de masă, în cure de 2-6 luni, are remarcabile efecte pozitive. În special, insomnia, această atît de frecventă tulburare nervoasă, se vindecă fără a mai fi nevoie de ajutorul altor medicamente soporifice.

Cum se poate procura chefirul? Combinatul de lapte din București, de exemplu, a avut lăudabila inițiativă de a introduce în procesul de fabricație industrială și noul sortiment de «lapte medicinal». De ce n-ar proceda la fel și fabricile de produse lactate din orașul dumneavoastră și din alte orașe ale țării? Pînă atunci însă sugerăm posesorilor de chefir din Brașov, cărora — cum se spune — le cam prisosește acest burete, să ofere un fragment, nu mai mare decît o alună americană, solicitantei de mai sus.

AVRAM DUMITRU din Sibiu, str. Azilului nr. 4, dorește să urmeze o cură de chefir, suferind de nevralgii intercostale, hipertensiune arterială și miocardoscleroză, dar nu știe durata și modul de administrare a tratamentului. «Doza» pentru hipertensiune și ateroscleroză este de un litru pe zi, jumătate dimineața și restul seara, pe o durată de un an sau chiar doi. Ameliorarea simptomelor este simțită foarte curînd după începerea tratamentului, iar sclerozele, chiar și cele mai avansate, rămîn în stadiul în care s-au aflat la începerea curei.

poșta medicului

ACHINFA ANDREI – Botoșani: Stomacul deplasat și hipoaciditatea (la fel ca și hiperaciditatea) pot fi într-adevăr răspunzătoare de violentele epigastralgii de care vă plîngeți. Ar fi necesare cîteva examene de laborator (tubaj duodenal, coprocultură, radioscopie gastroduodenală) pentru precizare de diagnostic. Pînă atunci vă putem recomanda, pe lîngă «clasicul» Scobutil, următoarea:

POȚIUNE ÎMPOTRIVA CRAMPELOR ABDOMINALE

Rp.	Apă de mentă	60 ml
	Apă de melisă	60 ml
	Apă cloroformată	60 ml
	Novocaină	0,50 g

D.S. int. o lingură la 1-2 ore, în crize dureroase

De asemeni, repaus psihic (foarte important!), comprese calde sau alcoolizate pe abdomen, regim necondimentat și fără conserve.

O MAMĂ ÎNGRIJORATĂ – București: Scrisoarea dumneavoastră seamănă ca două picături de apă cu începutul admirabilei monografii a doctorului Jean Rousselet «Adolescentul, acest necunoscut» (Editura politică–1969) pe care vă sfătuim s-o citiți cu atenție. Adolescența, această «vîrstă a tunetelor pe un cer senin», cum o numește sugestiv autorul francez, această «vîrstă a întrebărilor» nu este o boală așa cum o suspectați la fiul dumneavoastră. A-l trata ca pe un «bolnav» ar fi o fatală eroare! Fiul dumneavoastră trece printr-o criză morală, o criză sexuală, însă o criză «pozitivă», am zice noi. Căutați deci să vă apropiați de el, să-i înțelegeți (și dacă se poate să-i și rezolvați) tainicele probleme ale vieții. Sfătuiți-l să citească unele lucrări extrem de utile, apărute recent, cum sînt cartea lui Rousselet, «Vita sexualis» de V. Săhleanu și I. Macavei, «Educația relațiilor dintre sexe» de Mihai Peteanu (Editura didactică), Educația sexuală de P. Penciu și V. Pavlid, și cu discreția unei mame tandre respectați-i micile «suferințe tineresti» care, sîntem siguri că vor avea un final pozitiv. În fond, așa cum e, mai bun, mai rău, se apropie ceasul însurătorii și este datoria dumneavoastră de mamă să vă apropiați de fiul dumneavoastră nu cu medicamente chimice (de tipul Bromoval, Napoton, Diazepam etc., etc.), ci cu «leacuri sufletești» călăuzindu-l spre acest pas salutar.

VILI VL. – Cluj: Nu putem răspunde întrebărilor ce ni se pun decît numai în spațiul rezervat rubricii «Poșta medicului».

CIOBANU VALERIA – Iași: Lombosciatica de care suferiți este cauzată, în cazul dumneavoastră, fie de o spondiloză lombară, fie de o hernie de disc. O veste bună în ce vă privește: în curînd — aceasta înseamnă începutul anului 1974 — casa de medicamente Terapia-Cluj va lansa în farmacii prima «șarjă» de Boicil-forte, serul «minune» produs după rețeta doctorului V. Boici din Timișoara. Tratamentul cu acest nou produs se va face sub supraveghere medicală, preferabil în spital. Pînă atunci, clasica medicație antalgică: Clorzoxazon (ca decontractant), Indometacin, asociat cu acid acetil-salicilic sau Piran, eventual infiltrații cu xilină și Hidrocortizon și, în fine, fizioterapia (curenți dia-dinamici, ultrascurte, ultrasunete etc.) au o verificată eficiență curativă.

STĂNESCU LAZĂR – Cîmpina: Am înțeles cît se poate de clar: dumneavoastră doriți să vă lăsați de fumat, dar nu puteți fără țigări. Sau cum ar fi zis Oscar Wilde: «Pot rezista la orice, în afara... tentației». Încercați să urmați tratamentul cu Lobelină, despre care s-a amintit într-un număr recent al revistei noastre. Pentru celelalte probleme, citiți cu atenție «Poșta medicului» din numerele apărute pînă acum; s-au dat la această rubrică răspunsurile care vă interesează.

urgențe

«Să nu credeți că numai chirurgia deține monopolul cazurilor de urgență în care medicul dă o luptă acerbă de cîteva minute sau ore pentru a salva vieți omenești — spune dr. *Dumitru Dumitrescu*, directorul Spitalului unificat din orașul Găești. Zăboviți puțin la secția de pediatrie sau la cea de obstetrică și veți găsi cazuri cu adevărat dramatice, cînd medicul se luptă pentru salvarea a două vieți odată — a mamei și a copilului».

Și urmînd sfatul, am consemnat de la acest spital dîmbovițean rîndurile de mai jos.

CÎND UN FĂT ESTE NEASTÎMPĂRAT! De-abia sosise salvarea care a adus din comuna Morteni o femeie gravidă, în stare muribundă, și o altă mașină a plecat în viteză la gară, pentru a o aduce pe doctorița Niculina Stellea, navetistă din București. Așa s-a făcut că tînăra obstetriciană a ajuns de la gară direct în sala de operație. Pacienta, Aurica Stoica, de 25 de ani, gravidă în luna a noua, prezenta o ruptură uterină completă. După o intervenție de 3 ore, s-a înregistrat nașterea unui băiat dolofan de 3,400 kg greutate, iar în condica de operații s-a notat, laconic: atît mama cît și copilul sînt în afară de orice pericol.

ACCIDENT ÎN BUCĂTĂRIE. La începutul lui septembrie, salvarea aduce la spitalul din Drobeta Turnu-Severin pe Udrea Florica, în vîrstă de 10 luni. Aproximativ un sfert din suprafața corpului său prezenta arsuri produse de răsturnarea vasului în care mama îi pregătea mîncarea. Starea generală la internare este foarte grea. Mica pacientă face edem pulmonar. Timp de trei ore, medicii Edita Sima, Silviu Gamală și Jan Ciuciu întreprind totul pentru salvarea copilului. Este readusă la viață și devine o adevărată fiică a spitalului, urmînd ca în curînd să ajungă la părinți și la cei doi frați ai săi din Jiana — Mehedinți.

BUNICA OCTOGENARĂ CIRCULĂ NEREGLEMENTAR. Floarea Boroancă, de 82 de ani, este surprinsă de un autovehicul în timp ce traversa ulița principală din Rogova. Adusă la spital cu traumatism cranio-encefalic acut, fractură de boltă craniană, de bazin și o contuzie abdominală, accidentata care prezenta și insuficiență cardiacă, cu fibrilație, este operată imediat de medicul primar Ion Baba. Intervenția promptă la care se adaugă grija ce i-a fost acordată în continuare au făcut ca bunica octogenară să se afle în prezent în afară de orice pericol. (Prin telefon de la Marin Coanda)

O MAMĂ FARĂ SUFLET. Maria Pătrașcu, așa se numește femeia din comuna Hulubești — județul Dîmbovița care a dat naștere la doi gemeni și pe care apoi i-a îngrijit atît de rău încît după numai cinci săptămîni copiii erau pe moarte. I-a adus la spital bunica lor: mama refuzase să se interneze cu ei. Aveau o bronchopatie gravă, cu hemoliză. Au fost ținuți 12 zile în camera de reanimare și în permanentă transfuzie de sînge. A urmat apoi un lung tratament făcut cu pasiune și răbdare de o altă femeie, doctorița Gherghina Ivaș. Căci mama lor, cu toate că pînă la urmă se internase în urma insistențelor celor de la spitalul din Găești, îi părăsise după alte cîteva zile. Acum cei doi flăcăi sînt în afară de orice pericol, au cîștigat în greutate, mănîncă vîrtos și gunguresc.

A DOUA NAȘTERE A LUI MARIAN. În urmă cu șase luni la spitalul din Găești s-a născut copilul Mazilescu Marian, în greutate de 2 450 grame. Și după șase luni de zile a fost adus din nou la spital — în stare extrem de gravă. Era în comă, nu urinase de 10 ore, avea colaps și prezenta sindrom de deshidratare acută; respirația abia i se mai auzea, iar temperatura îi crescuse la 41,2°C. O îngrijire proastă și o alimentație complet nerațională l-au adus pe copil în pragul morții. Mama, Niță Silvia din comuna Vișina, îl lăsa singur în casă, nemîncat. În șase luni era a patra oară cînd acest copil a fost dus la medicii pediatri: la trei luni avea furunculoză, la patru luni — pneumopatie acută, la 5 luni — dispepsie. Cele două pediatre care s-au ocupat zile în șir de el — dr. Paula Lalescu și Gherghina Ivaș — pot spune că după șase luni, Marian s-a născut a doua oară. (Ion Preda).

VIAȚA ÎN BANI ȘI SÎNGE. Gheorghe Mihai, docher în portul Orșova, este lovit de un șlep care îi produce un politraumatism grav. Transportat la spitalul din localitate, unde i se acordă primul ajutor, ajunge după cîteva ore la Drobeta-Turnu Severin. Deși un caz foarte grav — bolnavul prezenta șoc hemoragic și traumatic, insuficiență respiratorie acută, fracturi multiple și volet costal — este în cele din urmă rezolvat. Pacientul căruia, printre altele, i s-au administrat 4,150 l sînge, precum și diferite medicamente în valoare de circa 20 000 lei, a părăsit unitatea urmînd ca peste puțină vreme să se înapoieze în mijlocul tovarășilor de muncă. (Prin telefon de la Marin Coandă)

CEL DE-AL 8-LEA COPIL VA SOSI ÎN CURÎND. Mamă a 7 copii, Bertha Varga, 37 de ani, comuna Bercu, a fost adusă cu salvarea la spitalul din Satu Mare. Gravidă în luna a cincea, bolnavei i se pune diagnosticul de placentă previe centrală, cu abundentă hemoragie, sarcina fiind compromisă. După reanimare, se intervine chirurgical pentru a-i se salva viața femeii. În urma tratamentului, mama celor 7 copii este în afara oricărui pericol.

CE PUTEA SĂ IASĂ DINTR-O PNEUMONIE? Maria Viland, 20 ani, muncitoare la cooperativa arta populară Satu Mare nu și-a dat seama cît de gravă poate fi o pneumonie. Cea dublă mai ales. Internată în ultimul moment, de urgență, acum, în urma tratamentului care i s-a aplicat, este în afară de orice pericol.

ȘI ȘOFERII PROFESIONIȘTI POT FI VICTIME. Emerich Bör, 37 ani, din Carei, șofer profesionist, a căzut victima unui accident de circulație, ajungînd la spitalul din Satu Mare în stare foarte gravă: ruptură de intestine și fractura gambei drepte. În urma operației, acum, poate din nou să viseze la șosele nesfîrșite înghițite din goana vitezei.

este aspiratorul de praf necesar căminului dumneavoastră. Dimensiunile reduse ale aspiratorului portabil «Junior» fac să fie folosit comod la curățatul încăperilor mici și al autoturismelor, cu minimum de efort fizic.
Aspiratorul «Junior» este economic; consum de energie de 10 bani pe oră.
Preț de vînzare: 520 lei.
Se poate cumpăra și cu plata în rate.

caloriferele sînt atît de calde încît, punînd mîna pe ele, simți că nu sînt reci

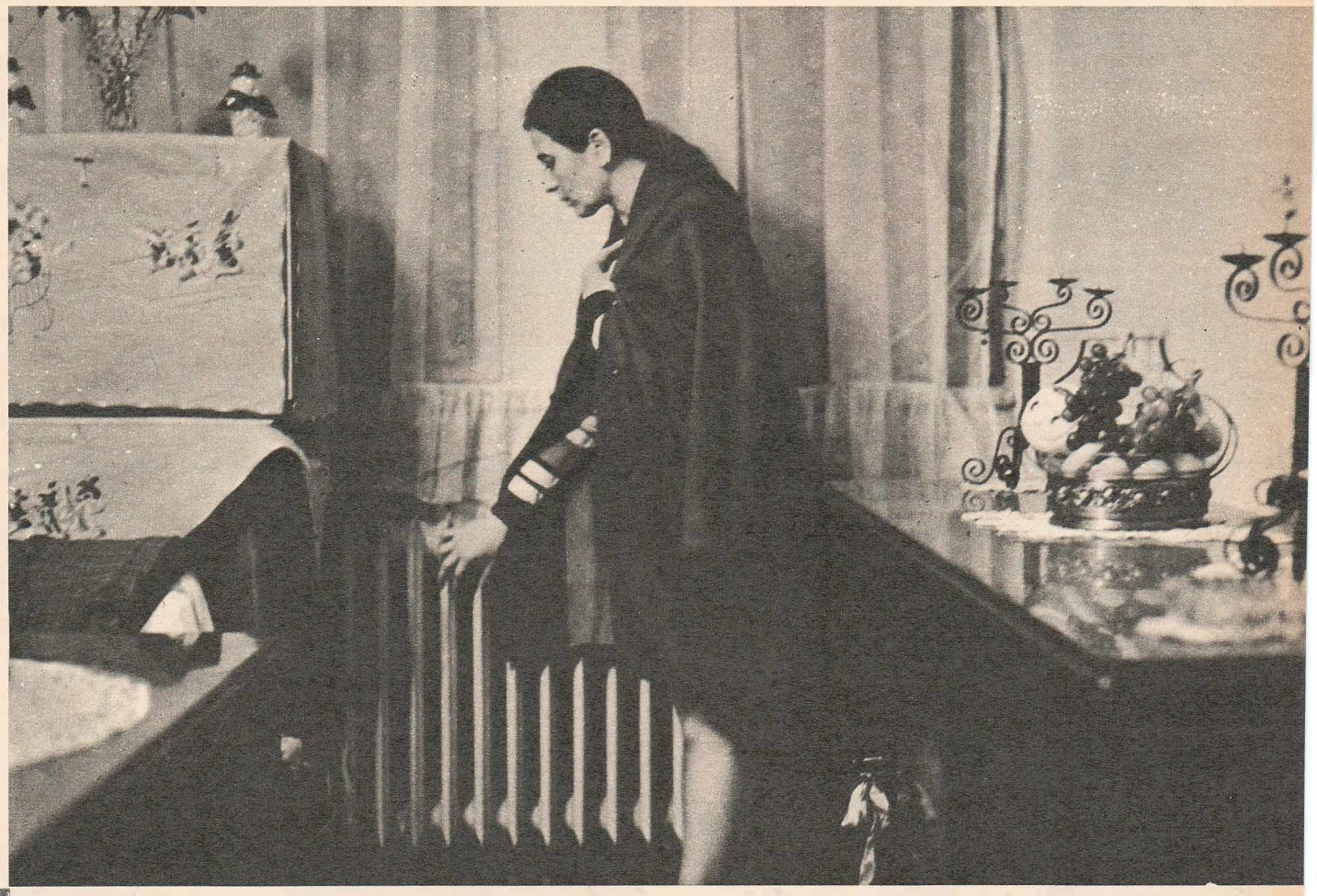

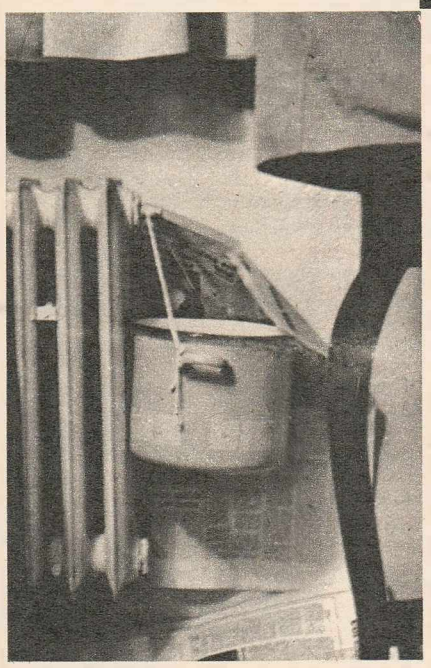

Fotografii de Elena GHERA

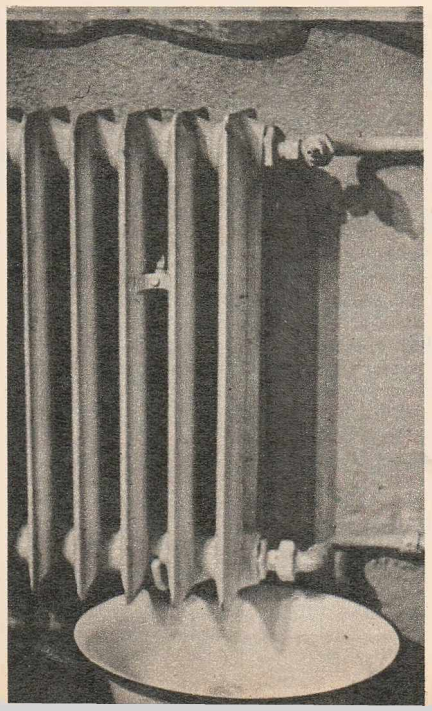

Ziua de 23 octombrie a fost o zi rece în care puteai să-ți vezi suflarea chiar în casă, lîngă un calorifer. Suflai tare și observai caloriferul care, dacă nu părea de gheață, sigur părea de zăpadă. Ca să te încălzești totuși, încercai să te speli cu apă caldă, dar, ce ciudat, aceasta nu curgea nici în dimineața aceea, nici în altele. Ca să-ți revii nu doreai nimic altceva decît un pahar cu apă rece. Apa însă, nici chiar rece, nu curgea. Cei de la administrație, unde reclamai, mai că nu plîngeau: «Le dăm telefoane, tovarăși, ne ducem zilnic pe la ei, nu ne anunță cînd închid apa, oamenii, după ce văd că apa nu curge, uită să închidă robinetele și, vă închipuiți, cîteva apartamente au fost inundate, numai necazuri avem cînd vine frigul, an de an se-ntîmplă asta, dați telefon și dumneavoastră, cetățenii, la numărul 21 32 83 să vedeți cum vă răspund». Dau nu un telefon, dau 138 de telefoane, însă nu reușesc să vorbesc. Ocupat, ocupat, ocupat. Împreună cu Pascali Mircea, împuternicitul. Pe-urile din șoseaua Mihai Bravu 29-35, m-apropii de telefonul ascuns după un ghișeu, la stația de termoficare Titan. Aaa, zice cineva de-acolo cu o mîndrie păguboasă, noi primim zilnic mii de reclamații la telefonul ăsta, sună încontinuu, de-aia e mereu ocupat. Să știți că nu e ceva care să fie, eu știu, secret, dar asta este situația. Noi vă luăm reclamația, dar să știți că vine și nu se rezolvă nimic. Dacă termocentrala nu ne dă presiune pe retur, nu putem face aerisirea. Urmează o discuție tehnică, cu coloane de presiune sau cam așa ceva, cu intervenții și paraintervenții, mi se arată un registru frumos caligrafiat, sînt învinovățiți cu hotărîre cei de la termocentrală, nimeni însă nu-mi poate răspunde acolo la cea mai simplă întrebare: De ce este încasată cota de căldură și de la cei care nu au parte de ea? Problema îi depășește, pe inginerul Marica, șeful secției de termoficare, îl depășește atît de repede, încît, pur și simplu, refuză să stea de vorbă cu noi, trimițîndu-ne la conducere. Dînsul are o dispoziție, bineînțeles nescrisă și de undeva, nu de la cineva anume, să uite în fața noastră cu ce se ocupă, de ce răspunde, pentru ce ia salariul. Nu răspunde, dar ne lasă să înțelegem că sînt și mulți «reclamagii» în zonă. Or fi, dar ce facem cu cei care reclamă că nu au căldură? Dă din umeri, pune un birou între noi și ne trimite în Cavafii Vechi nr. 15 la conducere, la tovarășii directori Enescu, Rădulescu, Pop. Îl rog să-mi răspundă ca simplu cetățean pus în situația de a plăti ceva care nu există, în cazul de față de a plăti, fără s-o primești, căldură. Inginerul Marica însă, deloc impresionabil, îmi vorbește de regulamentul de ordine interioară al «ideghebeului», care... Renunț și plec furînd cu coada ochiului un afiș colorat care-i invită pe salariați la un spectacol de varietăți. Se distrează băieții...

Tovarășul Constantinescu, directorul Termocentralei București-Sud, nu are de ascuns nimic și ne declară ferm: «Noi sîntem dotați să funcționăm cu capacitatea necesară furnizării căldurii pe timp de iarnă. Capacitate avem. În momentul de față livrăm căldură după un studiu făcut de I.S.P. la cererea I.D.G.B., și la cererea acestui beneficiar ne conformăm întocmai. Eu, personal, stau în Balta Albă, și la mine caloriferele nu sînt calde, adică dacă pui mîna pe ele simți că nu sînt reci. Dacă sînt cetățeni care nu primesc căldură, aceasta e o deficiență de planificare a I.D.G.B., nu a noastră. Noi răspundem de furnizare și la ora actuală avem exact debitul și temperatura solicitate. Deci, tovarășul Constantinescu nu acceptă motivele celor cu care am vorbit, consideră că toată această situație provine dintr-o deficiență de reglare pe rețea, deficiență remediabilă, care se repetă an de an, deoarece cei de la I.D.G.B. sînt, cam, neglijenți. De exemplu, procentul de duritate (0,8) al apei este foarte mare, deci pe undeva apa de oraș intră în apa de pe rețea, ceea ce înseamnă că în punctele termice există neetanșeitate la schimbătoarele de căldură, și asta pune în pericol cazanele de apă fierbinte. O primă concluzie, vara, cînd gospodarii căldurii ar fi trebuit să facă verificările necesare, s-a stat degeaba, cu gîndul «lasă, c-o să treacă și iarna asta, noi banii și așa îi luăm de la oameni». În Cavafii Vechi, vocea unui secretar ne-a adus la cunoștință că, în afara contabilului șef, toată lumea a plecat pe teren. Nu de altceva, dar toți, de la cel mai mic pînă la cel mai mare ideghebist, s-au gîndit să rezolve problema pînă diseară. I-am felicitat pentru gîndire și m-am dus în apartamentele din Mihai Bravu să aștept, împreună cu mai mulți muritori de frig de la ultimele etaje, minunea. Privind caloriferele aveam o vagă senzație de căldură, fapt confirmat și de Radu Eugenia («Dar știți ce-am tremurat zilele astea?»), care gătește cu pardesiul pe ea pînă în decembrie. Mihăiță, nepoțelul Georgetei Croitoru (femeie în vîrstă, pensionată de boală), nu înțelege de ce nu are voie să se joace cu ligheanul de sub calorifer, mai ales că dacă te joci, te poți încălzi, nu? Ruxandra, o fetiță de șapte luni, a plecat cu mama ei la Ploiești, la bunici, să se încălzească, iar tatăl ei, tînărul ofițer Ștefan Toporan, stă mai mult pe lîngă aragaz. («Plătim caloriferul ca să ne încălzim la aragaz?») Președintele comitetului blocului P-3, Cistian Mircea, își pregătește lecția pentru învățămîntul politic, totuși ne spune că aici căldura e o problemă, mai ales că, deși anual se plătește o taxă de verificare a instalației de termoficare de 2 000 de lei, nu vine nimeni s-o facă. Verifică stația, dacă sînt prezenți oamenii lor la hidrofor și gata, ce să mai aerisească, să schimbe robinetele uzate, puțin le pasă, iau banii și pleacă. Podașcă Miltiade iubește foarte mult florile, se teme pentru ele. («Eu mai pun ceva pe mine, dar ele...»).

Trecem dintr-un apartament într-altul, e frig, bătrînii și copiii suferă cel mai mult, în privirile lor surprinzi cea mai simplă dintre toate întrebările lumii: De ce e frig? Și dacă e frig, de ce nu e și cald? Ce ai putea să le răspunzi aici, în București, între atîția pereți și atîtea calorifere, cu cotele de căldură plătite? Că între cei ce ne dau căldura iarna și noi există un intermediar care crede că oamenii se pot încălzi numai ascultîndu-le motivele, cauzele, situațiile? Că simpla lor prezență într-o condică de serviciu alungă guturaiul și gripa din apartamente? Că faptul că-și recunosc din cînd în cînd «lipsurile» este suficient pentru a-i absolvi de lipsa de răspundere cu care an de an nu-și îndeplinesc cu onestitate îndatoririle specificate în contractul dintre ei, cei plătiți, și cetățeni, cei care-i plătesc. Sînt domenii în care nu se admit din principiu «lipsurile». Altfel ce ne-am face dacă n-am mai primi pîinea după ce-o plătim? Așa, dintr-o «lipsă» a unor brutari care, să vedeți, tovarăși, e greu, griul a fost semănat, a dat în spic, a fost secerat, măcinat, dar noi nu ne-am gîndit, deși vrem din tot sufletul...

În registrul fochistei Gomoi Filița scria citeț: instalația din S.C.P. 3 Vaselor P 10 Foișor și U 1 Avrig funcționează normal pe regim de iarnă 4 atmosfere. Și-n acest timp, în apropiere, mai multe familii sufereau de frig. Să fie aceasta o «funcționare normală» în concepția celor care răspund de căldura sau hîrtia atotacoperitoare de scaune comode pe care stau cîțiva inși pentru care frigul nu există decît în cine știe ce situație frumos colorată? Soarele, prietenul nostru, a mai strălucit cu putere cîteva zile. Poate ne vor încălzi pînă la urmă și caloriferele noastre atît de decorative astăzi. Poate și în acest an «problema» va fi rezolvată în cea mai mare grabă și ar fi bine să se-ntîmple asta, măcar că unii dintre noi vom aștepta cu aceeași spaimă frigul de la anul. Pînă atunci însă o întrebare absurdă mă sperie: dacă «ideghebeul» se extinde și preia și soarele în exploatare? Dacă, să zicem, vom fi siliți să primim căldura soarelui prin această teribilă întreprindere tot anul?

Iulian NEACȘU

ITM

industri

Şos. Berceni nr. 8 Bucureşti,

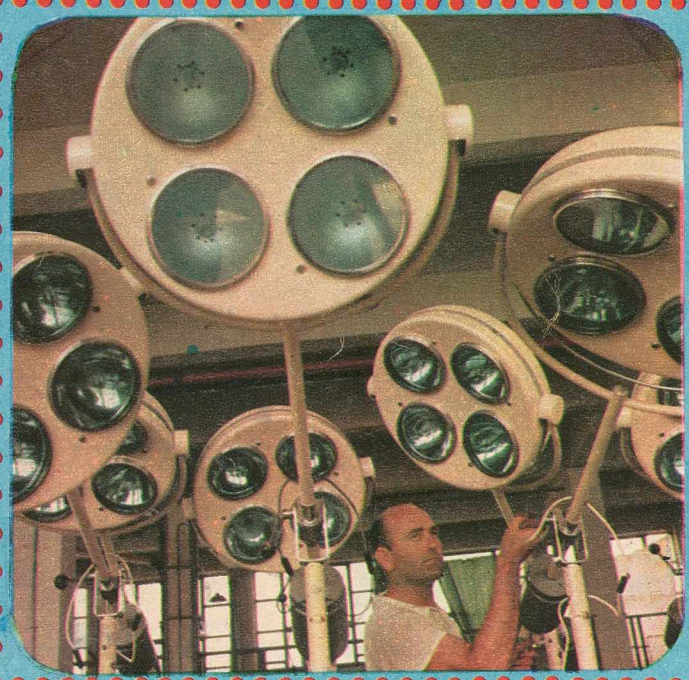

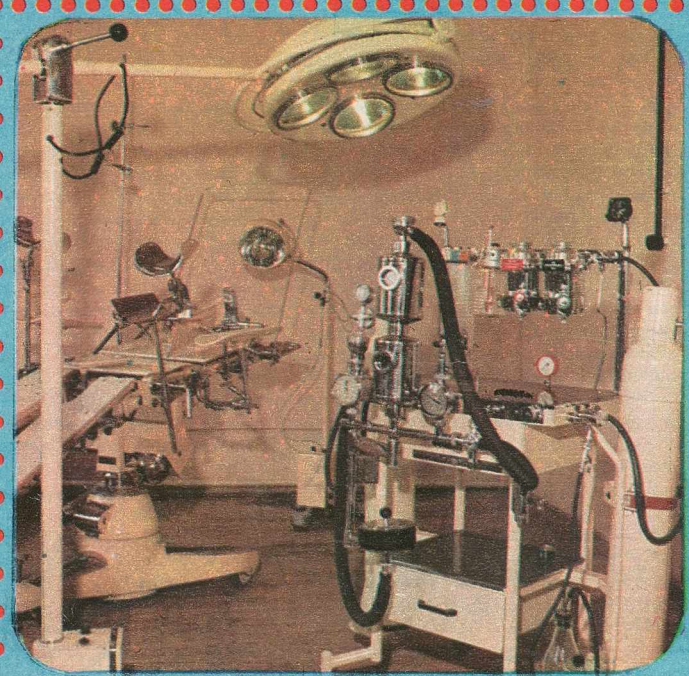

este o întreprindere care a dobîndit, în decursul celor peste 50 ani de activitate, un prestigios renume pentru produsele sale şi, totodată, confirmarea înaltei pregătiri tehnice a specialiştilor români din sectorul industriei de aparatură şi instrumentar medical.

Îmbogăţind necontenit gama sortimentală, prin asimilarea celor mai moderne tipuri de utilaje, I.T.M. asigură pentru unităţile sanitare din ţara ustensilele şi aparatele necesare pentru fiecare ramură a medicinei:

— mese de operaţie, lămpi scialitice de plafon sau pe stativ pentru iluminarea fără umbră a sălilor de operaţii, aparate de narcoză, aparate şi instalaţii de sterilizare în mediu uscat sau umed, aparate şi instrumentar pentru farmacii şi laboratoare, pentru tehnica dentară, obstetrică, ginecologie,

ehnico-
nedicală

sectorul 5, telefon 83 59 30

O.R.L., stomatologie precum și pentru diferite specialități chirurgicale.

Aparatul de narcoză, portabil, realizat de specialiștii români, a fost premiat cu Medalia de aur la salonul internațional de invenții de la Viena în anul 1972.

Multe alte produse ale întreprinderii sînt dealtfel solicitate la export apreciindu-se calitatea lor superioară.

Unul din secretele succesului obținut de aparatura medicală românească îl constituie, fără îndoială, stabilitatea și pasiunea profesională a salariaților I.T.M.

Un exemplu grăitor ni-l oferă maistrul Ion C. Marin care timp de 49 ani — fără întrerupere — a muncit aici și a crescut multe generații de tineri deveniți, azi, specialiști cu înaltă calificare.

C. VALERIU

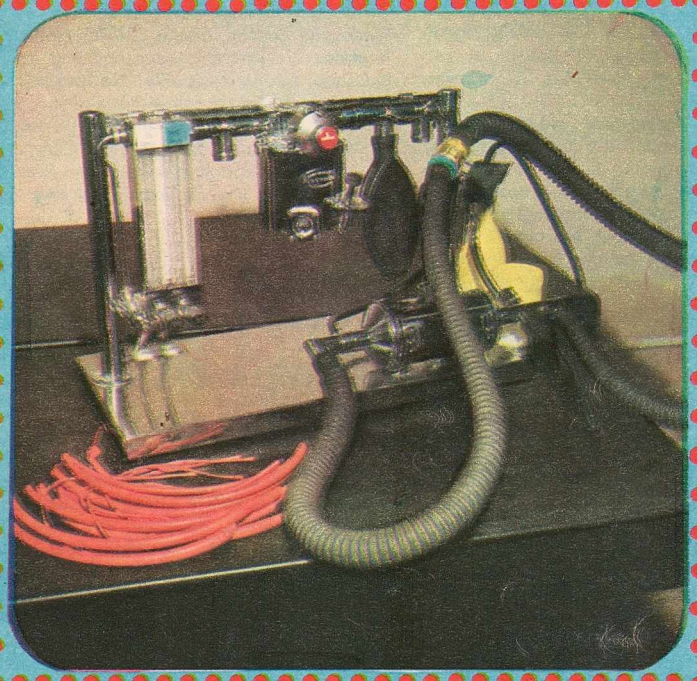

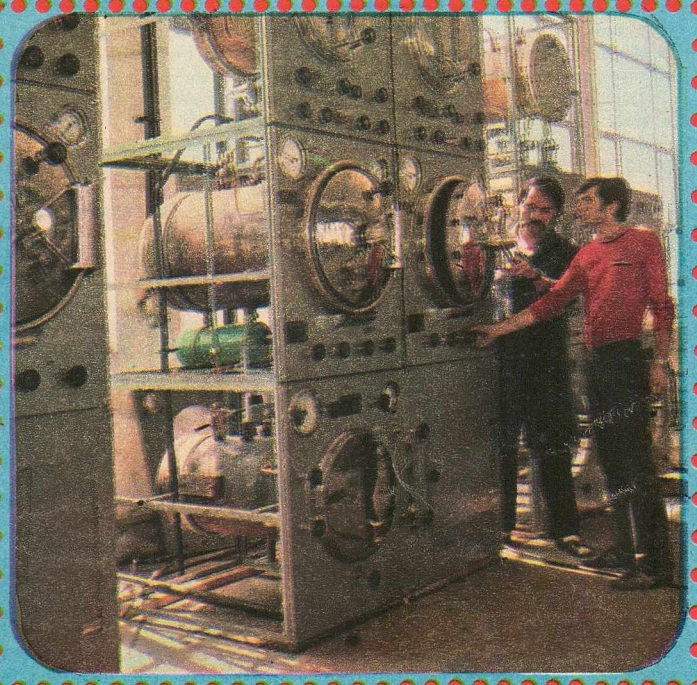

cronica ringului

gala de sîmbătă seara

Sportul cu mănuşi are în Bucureşti o lume a lui. O lume pentru care cîteva meciuri, fie ele şi de juniori, reprezintă un «spectacol de sîmbătă seara» mai tentant decît, să spunem, «Mannix». Oamenii asupra cărora cuvîntul «box» are un efect magic sînt prezenţi în jurul ringului nu numai la importantele întreceri pugilistice interne şi internaţionale, ci şi la modestele gale de cartier. La «Progresul» sau la «Giuleşti», la «Turturele» ori la «Semănătoarea» întîlneşti de fiecare dată aceleaşi figuri cunoscute. Iubitori ai nobilei arte care vin să-l aplaude şi să-l încurajeze pe juniorul debutant, pasionaţi ai sportului cu mănuşi care ştiu că nu există spectacol mai trist decît o gală fără spectatori.

Am fost sîmbătă seară la «Progresul». Micuţa sală din strada dr. Staicovici găzduia finalele Cupei Voinţa, o competiţie la care au luat startul aproape o sută de pugilişti juniori. Cînd am intrat, m-a întîmpinat ca un autentic maestru de protocol Vasile Topşa. Îl ştiu de ani de zile om de ordine în sălile de sport şi pe stadioane: «Mă scuzaţi, locul dumneavoastră e pe rîndul acesta...» sau «Mă scuzaţi, aici nu puteţi sta, e rezervat pentru oficiali...»

Sala era plină. În primele rînduri, aşa cum mă aşteptam, oameni din lumea boxului. Au venit şi de data aceasta mai devreme ca să poată ocupa locurile din apropierea ringului. Îl văd printre spectatori pe antrenorul Constantin Cionoiu. Nu poartă bluza de trening, semn că nu are băieţi în competiţie. E îmbrăcat într-un costum de culoare închisă, cămaşă albă, cravată neagră. Ştiu că socoteşte boxul un spectacol de gală, la care trebuie să te prezinţi şi să te comporţi ca atare. Nu departe de el, medicul Ştefan Sihota, un vechi şi statornic prieten al boxerilor. În jurul lor, multe alte figuri cunoscute. Oameni care se întîlnesc, poate, doar la box, şi se salută fără să-şi cunoască numele.

În colţurile ringului, cu prosopul şi buretele în mîini, tineri antrenori, mulţi dintre ei foşti campioni într-un trecut nu prea îndepărtat: Ion Monea, Vasile Mariuţan, Dumitru Gheorghiu, Mihai Nicolau, Constantin Anton ş.a. Îşi urcă elevii pe ring, le dau sfaturi şi-i îngrijesc în pauze, sînt veseli la victorie şi trişti la înfrîngere. Ar fi greu să spui cine e mai dornic de afirmare: elevul sau antrenorul? Şi în ring urcă pereche după pereche. Reţin numele cîtorva învingători: Dumitru Bumbăr, Mihai Ştefan, Ion Efta, Petre Chitacu, Alexandru Dobrescu (încă un Dobrescu!), Ion Vieru, Gheorghe Enache, Eugen Chiricuţă, Marian Nedelcu. Va îmbrăca, oare, vreunul dintre ei tricoul echipei naţionale? Ne vom mîndri, oare, cu vreunul la campionatele europene sau la Jocurile Olimpice? Întrebările acestea nu ascund un optimist exagerat. Campionii de totdeauna, oricît de mari au fost, au început prin a fi eroii anonimi ai unei gale de sîmbătă seara...

Petre HENŢ

tenis

mari prieteni, mari rivali, mari sportivi

O întîmplare fericită pentru tenisul australian a făcut ca în acelaşi an, 1934, în aceeaşi lună, noiembrie, în acelaşi oraş, Sydney, şi în acelaşi cartier să se nască doi dintre cei mai mari campioni ai tuturor timpurilor: **Ken Rosewall** şi **Lewis Hoad**. Rosewall şi Hoad încep să joace tenis în acelaşi an şi în acelaşi club şi, împreună, în 1953. la numai 18 ani, debutează şi cîştigă Cupa Davis. Repetă succesul în 1955 şi 1956, învingînd de două ori, de data aceasta la un scor categoric, 5—0, acelaşi adversar — Statele Unite cu Tony Trabert şi Victor Seixas, ambii cîştigători ai Wimbledon-ului în echipă. In sfîrşit, în 1957, la 22 de ani, trec tot împreună la profesionism.

Mai bătrîn cu trei săptămîni, Rosewall — brunet, de talie mijlocie, care în afara terenului pare un modest funcţionar ce trece neobservat — este tatăl a doi copii, care împreună cu soţia îl întovărăşesc adesea în lungile-i turnee. La 18 ani, Ken Rosewall cîştigă în Australia şi Franţa, fiind considerat cel mai tînăr învingător de la Roland Garros. Este de două ori finalist la Wimbledon, pierzînd în 1954 la Drobny, iar în 1956 la eternul său rival şi prieten, Hoad. În 1956, cîştigă Forest Hills-ul. În perioada sa profesionistă este declarat de şapte ori campion al lumii. Cîştigă primul «open» de la Roland Garros în 1968, adăugînd la titlul de cel mai tînăr învingator şi titlul de cel mai bătrîn cîştigător, pe care îl cucereşte la 33 de ani! Singurul titlu care îi lipseşte este cel de la Wimbledon.

Ceea ce n-a reuşit niciodată Rosewall a reuşit în schimb, de două ori, Hoad. În 1956 şi 1957, finala din 1957 fiind considerată ca un spectacol fantastic care n-a durat decît 58 de minute, în ciuda încercărilor uneori reuşite ale lui Ashley Cooper. Îndemînarea şi forţa sa neobişnuită în braţ i-au permis să folosească, ce-i drept foarte rar, o lovitură inaccesibilă celorlalţi jucători. Este vorba de un fel de smeci executat cu dosul palmei, stînd cu spatele spre plasă. Anul de glorie al lui Hoad a fost fără îndoială 1956, cînd, după ce a cîştigat, pe rînd, marele concurs din Australia, Roland Garros-ul şi Wimbledon-ul, a ajuns în finală la Forest Hills. Pentru mulţi finala era considerată drept o formalitate, fiindcă nimeni nu credea ca Rosewall, nedespărţitul său prieten, să-l împiedice să cîştige al doilea Grand Chelem din istoria tenisului. După cum se ştie, primul fusese adjudecat de către Donald Budge, în 1938.

Contrar aşteptărilor de culise, a fost o finală dramatică, cîştigată după o luptă îndîrjită, dar superbă şi prin exemplu-i de mare sportivitate, de către Rosewall. Dincolo de rezultatele excepţionale pe care le-a generat, rivalitatea dintre cei doi aşi ai rachetei rămîne un exemplu de fidelitate faţă de actul sportiv.

Ştefan GEORGESCU

poşta fair-play

RĂDULESCU FLORIAN — *strada Palici nr. 13, Timişoara.*

Personal, îl consider pe Eugen Barbu un scriitor bun, cu reale calităţi, dar pentru ce atîta polemică pe seama dumneavoastră?!

Sînt întru totul de acord cu dumneavoastră în ceea ce priveşte aprecierea făcută scriitorului Eugen Barbu. Explicaţiile în contradictoriu s-au rezumat numai la meciul de la Leipzig. În rest, Nea Jenică este alături de adevăratul fotbal, îl serveşte cu preţul unei mari risipe de energie şi crede în steaua lui, ca şi mine

DRĂGHICI AUREL — *comuna Brazi, Prahova.*

1) *De ce F.R.F. nu intervine energic şi cu promptitudine în rezolvarea urgentă şi fără tergiversări a unor grave abateri ce au avut loc în ultimul timp pe terenurile de fotbal (cazul Matache, valurile masive de eliminări etc.)?*

In cazul Matache, federaţia s-a pronunţat, iar revista «Flacăra» a publicat chiar punctele de vedere ale «beligeranţilor». Să-mi daţi voie să mă supun şi eu deciziei forului suprem fotbalistic. Cu privire la sancţiunile ce se dau jucătorilor însă, faptele stau cu totul altfel, şi anume de foarte mult timp federaţia se dovedeşte un arbitru incorect. Nu «fluieră» întîi infracţiunea, ci apreciază «suprafaţa» unde s-a comis şi mai ales de către cine! Aşa se explică de ce, pentru aceeaşi infracţiune, pedepsele sînt date în funcţie de x sau y, de categoria A, B ori C...

2) *Nu înţeleg de ce au existat atîtea opinii diferite ale comentatorilor şi ziariştilor în privinţa jocului de la Leipzig?*

Poate pentru că toţi credem că ne pricepem la fotbal numai pentru că ştim cînd este henţ.

3) *Nu credeţi că unele echipe româneşti de club în afară de goana nebună după gol (de cele mai multe ori haotică) nu prea oferă spectatorilor mare lucru?*

Eu nu prea am văzut că echipele noastre sînt aşa de «nebune» după gol, după cum n-am văzut încă nici măcar un singur club să aibă 10 000 de membri cotizanţi lunar.

M. IONESCU — Piteşti

1) *Care ar fi echipa naţională după dumneavoastră la ora actuală?*

Răducanu (Iordache) — Niculescu, Boc, Dinu, Lucuţă (Poraţchi) — Dumitru, Beldeanu (Balaci)— Troi, Dobrin, Sandu Mircea, Marcu.

2) *Este adevărat că vă reîntoarceţi la Piteşti, dacă pleacă Rapaport?*

Am pierdut la Piteşti o bătălie, nu vreau să pierd şi războiul!

BOTĂREANU BOGDAN — str. Liviu Rebreanu 11, bl. 49, ap. 26, sect. 4 — Bucureşti.

1) *Care este cauza jocului slab practicat de echipa «Rapid»?*

Dacă m-aţi fi întrebat după primele două etape, n-aş fi ştiut ce să vă răspund. Acum îmi este uşor să vă spun că ea joacă exact la nivelul valorii jucătorilor ce o compun şi al mentalităţii şubrede a unora de-acolo.

2) *Cum vedeţi dumneavoastră o îmbunătăţire sensibilă a jocului echipei «Rapid»?*

Să mai descopere încă 8-9 jucători ca Rişniţă şi să-i uite pe cei de tipul Niţă, Strat

3) *Cu ce echipă ţineţi dumneavoastră?*

Numai cu aceea la care sînt antrenor s atîta timp cît lucrez. Pe vremuri, am ţinu cu Ripensia, dar ia-o de unde nu-i!

N. DIIMĂRESCU — str. Viitorulu bl. 41, ap. 58, Petroşani.

1) *Care a fost perioada cea mai grea di viaţa dumneavoastră şi care a fost cea ma fructuoasă?*

După meciul pierdut cu 0-6 la Madrid nu se mai apropia nimeni de la federaţie d mine, parcă eram lepros. Satisfacţii destule cîştigarea turneelor de juniori din Italia ş Ungaria; finalist în «Cupa României», î 1960, cu Dinamo Obor; construirea echipelo «U» Cluj şi C.S.M.S.-Iaşi; promovarea echi pei Dinamo-Bacau în divizia A; salvare de «cancer» a lui F.C. Argeş; locul II c Fenerbahce Istanbul, fără nici un transfer ş cu 8 fundaşi într-o echipă care a marcat dublu golurilor cu care încheiase precedentul cam pionat.

2) *Ce părere aveţi de Niţu, fundaşul dreapt al Jiului, ca posibil înlocuitor al lui Sătmăreanu*

Nu-l cunosc prea bine. Oricum, înlocuitc rul lui Sătmăreanu se cere să fie cel puţi egal lui. Şi nu ştiu dacă la ora actuală Niţu a putea emite asemenea pretenţii. Dar cur viitorul este al tinerilor...

3) *Cum vă explicaţi sezonul excepţional fotbaliştilor din cetatea Băniei?*

Datorită omogenităţii (marea majoritat a lotului joacă împreună de o bucată bună d timp), prin «plombele» reuşite (citiţi vă ro transferurile lui Bădin, Boc, Ştefănescu, Marc Ţarălungă ş.a.) din ultimii ani, prin pregătire făcută, sub toate laturile, dar mai ales pri atenţia ce i s-a dat de sus în jos şi inver Deci dacă diletantismul pedepseşte, munc pasionată răsplăteşte. Şi fiii lui Brăncuşi mu cesc cam de mult...

Constantin TEASCĂ

la răscruce de sporturi

lecţia seriozităţii

La ceasul la care mustul mai fierbe încă în cazanele calificării pentru campionatele lumii, fotbaliştii polonezi şi bulgari îşi împachetează echipamentul pentru München.

Doi outsideri. Două echipe considerate fără şanse chiar şi de generosul calcul al hîrtiei. Două garnituri compătimite, socotite fără noroc, de vreme ce nemila sorţii le hărăzise adversari viguroşi, unora — Anglia, celorlalţi — Portugalia.

Şi totuşi, două echipe calificate, chiar dacă Bulgaria mai are de jucat un meci, contra Ciprului, căci nimeni nu poate să creadă că această ultimă confruntare a grupei va reprezenta altceva pentru vecinii noştri de dincolo de Dunăre decît ocazia ideală de a aprinde torţele bucuriei peste stadionul «Vasil Levski».

După primul moment de stupefacţie, după acel 1—1 de la Londra şi acel 2—2 de la Lisabona, au început să se îmbulzească întrebările, şi comentatorii şi-au prins capetele în mîini, căutînd cele mai nimerite explicaţii. Cum? De ce? În ce fel se explică aceste neaşteptate succese, între care cel al Poloniei capătă dimensiuni de basm, căci una e să laşi acasă, la televizor, ostenita echipă a lui Eusebio, el însuşi cu genunchiul întărit ca o creangă, şi alta să elimini — pentru prima oară în istoria acestui joc nebun, care rămîne capricios numai pînă la un punct, după care începe stăpînirea firescului, a normalului — trufaşa Anglie, şi încă la ora la care echipele de club ale insulei fac ravagii în competiţiile continentale.

Evident, aş putea să mă strecor, să speculez sau să încerc caligrafii pe marginea întrebării de mai sus, dar n-am să fac toate astea, ci am să scriu curat, negru pe alb, că în spatele acestor două calificări-şoc funcţionează o singură explicaţie: SERIOZITATEA.

Polonia a pregătit îndelung asaltul de pe Wembley. Şi-a trimis echipa naţională — nota bene, fără Lubanski, adică fără Dumitrache şi Iordănescu luaţi împreună şi, poate, înmulţiţi cu ceva — într-un turneu nord-american de 35 de zile, de-a lungu cărora terenurile n-au fost prea comode ş adversarii n-au fost prea blînzi. Apoi, direc de la New York, fotbaliştii polonezi au tra versat grăbiţi oceanul, oprindu-se la Varna Lato a înscris două goluri în poarta Bul gariei şi «expediţia» s-a întors acasă, unde n-au aşteptat-o nici superlative şi nici flori

Înaintea Wembley-ului şi împotriva «gu rilor rele» care explicau eliminarea cam pioanei din Mielec prin extenuarea celor patru internaţionali din echipă, reprezen tativa Poloniei a contractat un foarte dificil meci amical, la Rotterdam, cu Olanda, după care jucătorii au luat din nou avionul de Varşovia, pentru a pleca spre Londra exac cu 48 de ore înaintea confruntării decisive Acolo, în «templul fotbalului» din margi nea unui cartier londonez, fotbaliştii polo nezi n-au fost nici obosiţi şi nici apatici, s-au bătut pentru fiecare minge cu o «vitalitate uluitoare» — expresia aparţine nefericitului Ramsey — izbutind cea mai senzaţională calificare a preliminariilor.

Exemplul Bulgariei este la fel de semnifi cativ, poate doar mai vechi. Fotbalul bulgar — lipsit şi el de Asparuhov şi Kotkov pierduţi într-un accident de automobil adică fără Dumitrache şi Iordănescu iarăş înmulţiţi — a ştiut să treacă cu înţelepciune peste momentele critice, n-a făcut o dramă din pierderea «amicalului» cu Polonia, şi-a concentrat toate forţele pentru bătălia de cisivă a unui război care este, înainte de toate, al nervilor şi al stăpînirii de sine

De ani de zile, lucrînd într-o atmosferă din care critica necruţătoare nu lipseşte, dar din care lipsesc vorbele goale şi dulce găriile, antrenorii bulgari izbutesc califi carea echipei reprezentative la reuniunea elitelor, demonstrînd — de fiecare dată cu un prestigiu sporit — că în fotbal, ca şi în artă, nu contează decît rezultatele finale

Ovidiu NEGOIŢĂ

LUI PETŐFI CINSTIRE! În localitatea Pápa, ținutul Veszprém din Republica Populară Ungară, a fost dezvelită de curînd o statuie omagiind pe marele poet Petőfi Sandor (1823-1849). Monumentul este creația sculptorului Ioszef Somogyi.

PER ASPERA AD ASTRA. Vreți să vă faceți geologi, sau speologi, sau hidrologi? Îmbinați studiile de specialitate cu serioase exerciții de alpinism și echilibristică. Dacă nu ne credeți, priviți mai atent această fotografie înfățișînd activitatea unei echipe de hidrogeologi chinezi în regiunea Kwangsi.

UN MARE ARTIST ȘI O MICĂ PANTERĂ. Ca în fiecare an, începînd din 1954, Charlie Chaplin (84 de ani) s-a dus la spectacolul inaugural de la Geneva al Circului național elvețian și — ca în fiecare an — a fost înconjurat de dragostea și respectul artiștilor circului. În cinstea evenimentului, unui pui de panteră în vîrstă de 3 săptămîni i s-a dat numele de Charlie.

mapamond '73

resturi de montaj

Comentînd pelicula filmată în vara lui 1971 și în toamna tîrzie a lui 1972 la Paris pentru serialul de televiziune intitulat «Spectacolul lumii» am constatat că o bună parte din ceea ce aveam de spus mi-a rămas în resturile de montaj, secvențe întregi, scene de stradă și de interior, pe care, din pricina unor rigori autoimpuse, nu le-am putut include în episoadele prezentate. Asta mi se întîmplă destul de des; atunci cînd vreau să mă mărturisesc febril și total, o parte din esențial rămîne nedivulgat, nu atît din pudoare sau din autocenzură, cît dintr-o mare dificultate de exprimare după canoanele conciziei și ale sintezei. Marile spirite au posedat întotdeauna arta de a spune mult în cuvinte puține; pe mine însă m-a urmărit mereu regretul că încă și încă ceva a rămas nerostit, că nu m-am mulțumit a lăsa să se citească restul printre rînduri, că am vrut s-o declar singur, clar și răspicat. Din păcate, cu resturile acelea de montaj nu mai e nimic de făcut. La un colocviu pe tema reportajului ca gen gazetăresc, unul dintre confrații de breasla m-a întrebat dacă filmele difuzate în ciclul parizian sînt considerate de mine reportaje. A trebuit să mă explic, arătînd că n-am vrut altceva decît să surprind o anumită stare de spirit a unei mari metropole occidentale și că pelicula filmată de mine nu reprezenta altceva decît niște notații ilustrate, iar comentariul, simple explicații pentru imagini. Reportajul ar fi impus alte rigori, pe care nu mi le-am dorit. El ar fi cerut respectarea unor legi care, deși nu sînt scrise, rămîn în stima profesioniștilor gazetăriei filmate, or, eu tocmai de acele canoane și calapoade m-am ferit. Pur și simplu, trăind o atroce singurătate într-un mare oraș în care aveam zeci de prieteni, vroiam să-mi regăsesc propria solitudine în solitudinea celorlalți, cu tot ce implică actul de a fi singur în mulțime: vidul, reflecția, contemplarea, avantajul de a vedea fără a fi prea văzut, trista bucurie de a surprinde și reține imagini conservate de peliculă, cu atît mai răscolitoare de nostalgii înăbușite dar nestinse, cu cît revelatorul din baia de developaj se dovedea mai capabil să dea la iveală detalii pe care, chiar dacă le-aș fi dorit uitate, au rămas. N-am filmat ca un profesionist, ci ca un vînător. Purtam întotdeauna cu mine aparatul de filmat, acea miraculoasă jucărie care fusese unealta de lucru a unui corespondent de presă american trimis să filmeze războiul din Vietnam și încercam s-o reînvăț a vedea viața. De ce am făcut-o? Nu știu. Un scriitor își are uneltele lui și nu trebuie să se lase tentat de dorința de a deveni «om-orchestră». M-am uitat mult la secvența cu un muzicant solitar din Montmartre care avea în spinare o tobă, în brațe o chitară, la gură o muzicuță, deasupra tobei două timpane. Cînd cînta, stătea într-un singur picior, căci celălalt era dresat să tragă de o pîrghie care manevra bătătorul tobei, săltînd în același timp discurile de alamă ale timpanelor. Degetele îi alergau pe strunele chitarei, iar buzele îi alunecau pe pătrățelele muzicuței fixate pe un suport în dreptul gurii. Și mai avea și o maimuță care juca tontoroiul în jurul pălăriei puse pe trotuar, în calea trecătorilor. L-am filmat, dar l-am lăsat în «resturile de montaj». Parcă prea mă asemănam uneori cu el, ca să-l divulg. Și nu cînta decît melodii de o tristețe răscolitoare, iar singura vietate cu ureche muzicală din preajma lui părea a fi necuvîntătoarea aceea cu coada îmbîrligată ca un semn de întrebare, căci trecătorii cu treburi mai importante îl ocoleau ori se făceau că nu-l observă. Iar el avea o privire de statuie rece și un neg ca o lacrimă îi înghețase pe obraz. Spunea: „Oameni buni, opriți-vă o clipă... Un «chanson d'amour» vreau să vă cînt, cel mai frumos «chanson d'amour!»...Nu vă opriți măcar o clipă?... Un «chanson d'amour», oameni buni!..."

Ioan GRIGORESCU

de la lume adunate

Mama Volga și fiul ei. S-a descoperit recent că paralel cu Volga trăiește un fluviu subteran a cărui albie atinge în unele locuri 15 kilometri lățime. Cum rîul subteran nou-descoperit curge la numai circa 100 metri distanță de suprafața solului, și cum zona respectivă este destul de secetoasă, se înțelege că această surprinzătoare sursă de apă va fi folosită în scopuri corespunzătoare.

Jos pornografia. Printr-o ordonanță, municipalitatea Parisului a hotărît ca librăriile și magazinele care difuzează lucrări pornografice și obiecte licențioase să-și opacizeze vitrinele, pentru a nu mai atrage atenția trecătorilor. Coroborată cu faptul, de netăgăduit, că și în Danemarca, patria «porno-shop-»urilor, comerțul respectiv înregistrează pierderi serioase, măsura semnalată dovedește că împotriva valului imund al pornografiei se ridică vocea bunului-simț.

Viitorul este al bicicletei. Belgia, țară ale cărei orașe, ca și ale altor țări, sînt gîtuite de «ambuteiaje», numără circa 3 milioane de biciclişti, cam o treime din populația țării. Lucru ce i-a determinat pe edilii belgieni să elaboreze un plan vast de construire a unei rețele de piste ciclabile, care să lege între ele marile orașe ale țării. În creștere este și numărul centrelor de închiriat biciclete. De asemenea, în Franța, Elveția și R.F. Germania «zeul bicicletă» capătă noi prozeliți.

Locul I, cu 1 520 000 puncte... «Îmi permiteți, «regele ilustratelor» nu este domnul Angoretti din Florența, așa cum s-a anunțat în presă, ci, eu, Antonin Kocenda»... Într-adevăr, față de numai 1 500 000 ilustrate cîte posedă colecționarul italian, cetățeanul ceh Antonin Kocenda din Bucovice, Moravia, are o colecție de 1 520 000 ilustrate, adunate în 40 de ani de viață, depozitate în patru camere și cîntărind circa 7 tone. Să-i dăm deci cezarului ce e al cezarului...

«Banii sau... sîngele». În mod curent contravențiile de circulație erau sancționate în orașul american Lexington (Massachusetts) cu o amendă de 30 dolari sau cu 30 zile închisoare. În prezent însă contravenienților li se pune alternativa: «Banii (adică amenda) sau sîngele» (adică o donație de circa 0,5 l sînge). Și astfel cei care încalcă legile circulației îmbogățesc în mod substanțial tezaurul «Băncii sîngelui» din Lexington.

Inflație de toreadori. 10 000 de *torreros* profesioniști în Spania, mulți dintre ei fără lucru, iată un tablou sumbru, descris chiar de autoritățile spaniole, care sfătuiesc pe tineri să se gîndească bine înainte de a-și alege profesiunea: «Cine nu are în sînge vocația arenei — se spune — să se apuce mai bine de altceva».

Freddy, muncitorul anului 1977. Un grup de cercetători de la universitatea din Edinburgh l-au creat pe Freddy, robotul care, grație mîinilor sale (mecanice), ochilor săi (o telecameră), creierului său (electronic), este în stare să monteze automobile, avioane, bărci cu motor, deocamdată de proporții reduse. Părinții lui Freddy însă și-au exprimat speranța că pînă în 1977 fiul lor va putea fi utilizat în industria britanică, la banda de montaj.

Adio, mici furtișaguri! Comerțul vest-german era păgubit ani de-a rîndul de mari sume de bani, ca urmare a faptului că în automatele care funcționau cu monede de două mărci erau introduse monede străine, egale ca mărime și greutate, dar de valori mult mai reduse. De curînd însă coțcarii au primit o lovitură decisivă: automatele au fost dotate cu un dispozitiv magnetic care «identifică» imediat noile monede de două mărci, respingînd pe toate celelalte, egale ca formă și greutate.

Luminopunctura, terapeutica de mîine? Bazîndu-se pe principiile medicale ale acupuncturii, savanții sovietici sînt pe cale de a găsi o nouă metodă terapeutică. Inovația lor constă în folosirea, în locul tradiționalului ac, a unui fascicul extrem de fin de raze laser, aplicate, timp de cîteva secunde, asupra pielii. *Luminopunctura* este nedureroasă și absolut sterilă.

ai noștri și ceilalți

fotbal și arbitraj la nivel internațional

Apartenența la o formație de club sau la reprezentativă creează obligații morale generale. Cu atît mai mult cînd apartenentul nu este simplu suporter, ci mai are și răspunderea de a conduce pregătirea echipei, de a o purta într-un loc cît mai onorabil în clasament, de a o face să joace din ce în ce mai bine și mai eficient.

În cele două săptămîni de cînd cu colegul meu Ion Voica am trecut la cîrma echipei «Sportul studențesc», greutățile sînt altele decît cele depistate de spectatorul din tribună sau de cronicarul care înregistrează, cu un cîntar foarte sensibil, și plusurile și minusurile ivite în jocul echipei. Bineînțeles, e prematur să formulez judecăți definitive. Totdeauna apar pe parcurs alte noi dificultăți create de diferențele de valoare și de personalitate din lotul studențesc, ca și de însăși complexitatea jocului de fotbal, care reclamă mereu alte forme de pregătire, căci ele trebuie să se țină în pas cu vremea noastră, cu tot ceea ce apare nou în fotbalul mondial. A te închista într-o formulă de joc care azi e bună, dar mîine poate deveni falimentară, înseamnă a te cantona într-un conservatorism nociv. Și nimic nu poate fi mai vechi și mai retrograd în fotbal decît să te cramponezi de o idee, fie ea «temporizare», fie joc de așteptare, fie «nucleu ofensiv», fie «placă turnantă» etc. Valabile în acest sport capricios sînt numai cîteva adevăruri: să joci cu toată convingerea, într-un ritm cît mai îndrăcit, fiind mereu peste adversar («primul la minge»), alternînd combinațiile colective cu isprăvile individuale (gen Rora), diversificînd cît mai mult modalitățile de atac prin explozie, recurgînd la tot ceea ce poate să-ți asigure superioritatea asupra adversarului, superioritate în care factorul psihic este tot atît de important ca și cel tehnico-tactic, iar rezistența fizică se cere la fel de mare ca și viteza utilitară de joc.

Or, degeaba ridicăm noi imnuri de proslăvire marcajului «om la om», cîtă vreme el nu este executat de întreaga echipă pe tot timpul meciului și pe toată suprafața terenului, cu precădere în zona de pedeapsă. Așa s-a întîmplat și cu «elevii» noștri de la Arad, unde marcajul nesimultan și nesincronizat oferea adversarului culoare largi de pătrundere, iar trecerea din atac în apărare (și invers) se făcea greoi, cu o mare încetineală. Sau, jucătorii noștri, în loc să caute soluțiile cele mai simple pentru cîștigarea terenului, își complicau acțiunile, le întîrziau, dînd posibilitate apărătorilor adverși să se regrupeze și să ridice noi obstacole de netrecut. Și mai este o problemă de arbitraj; dacă «foarfeca» este admisă în fața porții chiar atunci cînd atacantul are în apropiere un apărător a cărui integritate corporală este vizibil amenințată? Arbitrii noștri nu se racordează, oare, la pulsul arbitrajului impus de F.I.F.A.? Au, oare, alte indicații decît cele date pe plan internațional? Așa cum dorim ca prin joc să atingem nivelul cel mai de sus al fotbalului mondial, trebuie ca și în pregătirea arbitrilor să năzuim la aceeași cotă.

În ceea ce privește driblingul, să ținem seama că alta este factura driblingului lui Rora (Standard Liège), care nu întîrzie ci, dimpotrivă, accelerează jocul, și alta a driblingului lui Marcu, care încearcă să depășească un mănunchi de 2-3 jucători, întorcîndu-se de mai multe ori în toate direcțiile și culminînd cu intrarea directă în adversar.

Angelo NICULESCU

repriza a treia

un simbol numit dobrin

Contraperformanțele fotbalului nostru din ultima vreme i-au cam zdruncinat moralul. Așa cum unii boxeri au bărbia slabă, fotbalul nostru are moralul slab. Două-trei lovituri și sîntem gata să recunoaștem că sîntem la pămînt, că totul este la pămînt, că nu mai este nimic de făcut etc.

Admițînd că dricarii fotbalului sînt sinceri, — și cred ei înșiși în plînsul lor —, noi neputîndu-le intenta un proces de intenție, nu putem împărtăși **«soluția» înfrîngerii** (nici n-am avea dreptul s-o împărtășim!) atîta timp cît fotbalul românesc are multe rezerve prost exploatate sau chiar neexploatate.

Și pentru a nu fi acuzați, la rîndul nostru, de teoretizări care se vor constructive, dar sînt o simplă emisie de cuvinte, vom pleca de la două exemple reale. Două exemple legate — nu întîmplător — de numele lui Dobrin. Sîmbăta trecută, la București, acest mare jucător a învins o echipă. Deși F.C. Argeș se tot caută în această toamnă, deși Steaua se arătase pe cale de a se replasa pe orbita performanței, Dobrin a spulberat «calculele hîrtiei», făcînd din formația sa o învingătoare, detașată, pe toate planurile. «Artistul» ineficient, «cavalerul fentei de dragul fentei» a fost la originea celor trei goluri și ar fi putut fi coautor la alte trei-patru, dacă jucătorii coechipieri l-ar fi înțeles. Alt exemplu, ceva mai vechi. La meciul de adio al lui Gento, una din marile personalități ale partidei a fost «europeanul» Dobrin, aplaudat la scenă deschisă, acompaniat cu repetate «olé»-uri la fiecare din driblingurile sale de mare rafinament. Nu degeaba a încercat insistent Real Madrid, ulterior, să-și apropie serviciile acestui strălucit fotbalist român. Și spaniolii ăștia se cam pricep la fotbal, după cum am putut bine vedea și din ultima lecție «predată» de Atletico.

Ce vrem să spunem cu aceste momente-Dobrin? Că avem o țară în care talentele (a căror anvergură ne șochează uneori) răsar și în fotbal, talente autentice, talente numeroase, talente neîngrijite, risipite, pierdute! Ziarele amintesc — ciclic — numele **tinerilor-mari speranțe** ratați, consemnînd finalul ireversibil al unui proces care se petrece sub ochii noștri. Acum, azi, mîine, nu facem însă mai nimic pentru tinerii care au nevoie de sprijin, de promovare, de îngrijire și îndrumare metodică. Centrele de copii și juniori sînt — la ora asta chiar — mai mult formă și mai puțin conținut. Scriam, cîndva, că un fotbalist ajuns titular într-o echipă de divizia A a costat 1 milion de lei (!), el fiind singura creație — pe o lungă perioadă — a unui centru de copii și juniori. Și cazul era departe de a fi izolat.

S-a schimbat ceva?

Marius POPESCU

P.S. Felicitări echipei Universitatea Cluj, care a reușit o eclatantă CONFIRMARE a ultimului joc disputat (la Cluj) în compania dinamoviștilor. Asta ca să se lămurească toată lumea cum stăm cu **facerea campionilor.**

Merituoasa echipă constănțeană s-a instalat confortabil în fotoliul nr. 2 al clasamentului. Toată stima pentru Em. Hașoti!

m.p.

fotbalul ca fenomen social

Ne va interesa în acest colț de pagină fotbalul, nu în aspectele lui tehnice, la care Constantin Teașcă și Angelo Niculescu se pricep bineînțeles mult mai bine ca oricine dintre cei ce scriu, ci în esența lui omenească, fotbalul ca fenomen social. Ne va interesa deci nu numai sportivul, ci și ambianța în care el se manifestă.

*

Una dintre minciunile cele mai periculoase ale fotbalului nostru de astăzi: *«calificarea s-a pierdut la Helsinki»*. Dar noi am pierdut 2 (două) puncte la Leipzig, în luptă cu adversari față de care trebuia să fim mai buni, pentru a merge noi, nu ei, la Campionatul mondial. Va să zică noi trebuia să ne calificăm prin ricoșeu, nu direct? Dacă totuși ne vom califica, îmi îngădui să susțin că ne-au calificat norocul și jocul partenerilor, iar dacă nu — atunci e limpede: calificarea a pierdut-o Valentin Stănescu. În orice caz, nu Valentin Stănescu ar urma să fie, cred eu, antrenorul naționalei noastre de mîine.

*

Splendidă echipă F.C. Constanța! Fără ambiții prea mari cu privire la promovarea jucătorilor din pepiniera proprie, F.C. Constanța a realizat o formație solidă și tehnică, în măsură să dea de gîndit tuturor.

*

Am fost la Tg. Mureș la meciul A.S.A.-Universitatea Craiova. Cine va fi curios va vedea (cum poate a și văzut pînă azi în presă) în volumul meu de publicistică «Lumea ca lume» (în curs de apariție) că am fost, ori de cîte ori s-a ivit prilejul, alături de valorile reale ale fotbalului românesc, nedreptățite (ziceam eu) ba de colegul nostru de azi, Angelo Niculescu, ba de (probabil) viitorul nostru coleg, Valentin Stănescu.

Am scris *pentru* Pescaru și *pentru* Györfi, am scris *pentru* Kun și *pentru* Marcu. Între alții, am încordat cobza și am lăudat și cîțiva jucători de la Tg. Mureș: Hajnal și Bölöni. Pe merit, cred și azi. Dar după tot ce am văzut duminică, încep să regret că am lăudat, înainte de a-i vedea în *toate* manifestările lor, în deplasare și acasă, pe niște jucători de fotbal.

Ei nu sînt neapărat Hajnal și Bölöni. Dar m-a cuprins o imensă amărăciune cînd am văzut că și ei, și acești tineri și talentați fotbaliști, pot deveni «fiare», atîțați de o patimă inexplicabilă în plan sportiv.

Am văzut la Tg. Mureș pe Czako lovindu-l brutal pe Țarălungă și, lîngă mine, în tribună, spectatori aprobînd zgomotos gestul. Am văzut pe fundașul Grigore aruncîndu-l în groapa de nisip pe Marcu și am auzit voci din galerie răcnind: *«mîncați-i pe olteni, ham-ham»*. Același aplaudat Grigore l-a călcat în picioare pe tînărul Balaci și niște huligani răgușiți strigau: *«Aaașa! Jos oltenii! Hai prazul!»*

Am fost înjurat, pe acel stadion, pentru vina de a nu mă fi bucurat că arbitrul Aurel Bentu (despre care cred că este, într-adevăr, cel mai aberant, mai răuvoitor și mai antisportiv arbitru din acea duminică) nu a acordat 11 metri pentru Craiova, cînd la începutul meciului Marcu a fost trîntit în careul mureșenilor. Am fost hămăit și insultat, am fost anchetat de mamă de un anume Zoli de sub tribuna oficială. În tot acest timp, oamenii de ordine rîdeau a satisfacție. Și, dacă e de înțeles să mai existe și la Mureș, cum desigur există peste tot (inclusiv la Craiova), huligani care, în loc de a-și încuraja echipa favorită, încearcă să o timoreze pe cea adversă, mi se pare inadmisibil că, de la înălțimea responsabilității de organizator de meci, nu se ia o atitudine corectă, obiectivă, favorabilă adevărului. Sînt gazetar și nu accept să fiu insultat, în exercițiul funcțiunii mele, de nimeni, cu atît mai mult de oameni învestiți cu autoritatea organizării unor întreceri sportive. Ce fel de sport e acela în care sînt antrenate patimi bolnave care cer «moarte oltenilor» cu voce tare, sub blînda tutelă a organelor de ordine? Ce să mai zic de aceste organe de ordine, dacă unul din reprezentanții lor mi-a declarat inițial că n-am ce căuta în tribună, că acolo nu sînt valabile decît abonamentele de la Tg. Mureș, nu cele de la București? În teren, în această vreme, arbitrul Bentu părea toropit de acțiunea unei stranii licori. El și-a bătut joc de meci, nedreptățindu-i cu impertinență pe olteni, și nu pentru că erau olteni, ci pentru că jucau în deplasare. La Craiova, Bentu ar nedreptăți, cred, pe mureșeni.

Amărăciunea mea a fost și mai mare cînd, ca la un ordin, în repriza a doua, tinerii ostași care strigaseră spontan în prima repriză: «Hai oltenii» au tăcut. Erau, se vede, tineri olteni ce-și fac armata în Transilvania. Păcat că nu știu ce anume nu le-a mai permis să-și strige pe nume echipa favorită și, în acest fel, dorul de casă.

N-aș mai vrea să văd ce am văzut la Tg. Mureș. Acela n-a fost meci. Aceia n-au fost organizatori. Acela n-a fost arbitru.

*

Răul obicei de a se organiza petreceri zgomotoase în hotelurile unde sînt cazate echipele-oaspe trebuie să dispară. Mi-aduc aminte fețele topite de oboseală ale jucătorilor constănțeni după noaptea de nesomn trăită de ei la Hotelul Jiul din Craiova, în care se răsteau la destin două nunți voioase.

În hoteluri ar fi cel mai indicat să se doarmă, nu să fie torturați oaspeții care încearcă să treacă geană prin geană.

Adrian PĂUNESCU

Ne jucăm de-a prinselea, Florian Dumitrescu?
Fază stranie din memorabila partidă Dinamo-Universitatea Cluj.

Fotografie de Emil COIOCARU

sfîrșitul unui blestem?

Prezentată de la tribuna celui de-al 6-lea Simpozion internațional de cercetări în domeniul leucemiei (Nagoya-Japonia, septembrie 1973), teoria profesorului Sol Spiegelman de la Universitatea Columbia din S.U.A. a părut multora de-a dreptul o provocare. *Cancerul nu este ereditar* — afirmă profesorul american — *ci este produsul unui virus. Și încă al unui virus cît se poate de banal.* Pentru cei mai mulți dintre participanții la simpozion, afirmația era pur și simplu aberantă. Leucemia — spuneau ei — este forma de cancer justificînd în cel mai înalt grad teoria oncogenică, adică a transmiterii cancerului — cel puțin ca predispoziție — de la părinți la copii. Iar virusul, dacă există așa ceva nu numai că nu poate fi unul banal ci — atît cît rezultatele cercetărilor îngăduie pînă în prezent să se știe — este unul atît de special încît se camuflează în însăși materia vie, se confundă cu materialul genetic, se transmite de la celula-mamă la celula-fiică și declanșează atacul atunci cînd îi convine. Nimeni n-a văzut virusul cancerului la nici un fel de microscop electronic, așa cum a fost văzut, bunăoară, virusul poliomielitei. În plus — argumentează oncogeneticienii — experiențele pe șoareci s-au soldat cu crearea unor *linii*, subiecți de leucemie.

Profesorul Spiegelman recunoaște, cinstit, că nici el n-a văzut în viața lui vreun virus de leucemie. Dar asta nu înseamnă nimic. Martorii profesorului american nu locuiesc în microscop, ci în uzina biochimică, cum denumește el celula și nucleul ei. Și nu tocmai oncogeneticienii vor avea curajul să-i contrazică afirmația că întregul program de fabricație al acestei uzine este comandat de materialul genetic din nucleul celulei, patrimoniu ereditar format încă de la nașterea unei noi vieți prin unirea ovulului cu spermatozoidul. Dar acest patrimoniu este conservat intact în *toate* celulele organismului apărute în urma divizării oului. Și dacă e așa, *fiecare* din aceste celule ar trebui să ofere detectivului biochimist indicații de cancer sau predispoziție canceroasă. Realitatea însă — confirmată de experiențe — arată cu totul altceva. Profesorul Spiegelman dezvăluie rezultatele autopsiilor efectuate de el și de colaboratorii săi în numeroase cazuri de deces, cauza fiind cancerul. Pentru ce — se întreabă el — în toate aceste cazuri numai *unele* celule sînt marcate de cancer, iar altele nu? Teoria oncogenică ori explică totul, ori nimic. De ce dacă mutațiile biochimice sînt comandate de nucleul genetic ele nu apar decît la *anumite* celule și nu la *toate?* Continuîndu-și perseverent experiențele, profesorul a expus cazul a doi gemeni — opera deci a *aceluiași* ou — din care numai unul suferă de leucemie, iar celălalt nu prezintă nici un semn, cît de cît suspect de «predispoziție», nemaivorbind de vreo aberație biochimică.

Optimismul profesorului Spiegelman merge mai departe. Deși stadiul actual al experiențelor sale nu o confirmă încă, el afirmă că virușii leucemiei (și ai cancerului în general) n-au nimic special. Niște viruși banali, vreo douăzeci la număr, și care vor putea fi reduși la tăcere de un viitor vaccin-cocteil.

Dacă și cînd asemenea fericite preziceri se vor adeveri, nu se știe. În orice caz, oamenilor li se oferă o speranță în plus, și asta nu-i puțin lucru. Este de reținut și observația revistei franceze «L'Express» că experiențele doctorului Spiegelman au darul să aducă liniște în sufletul celor care văd în misterul cancerului un blestem de familie.

E. DASCĂLU

cronica de trei secunde

diminețile lui casals

Moartea lui Pablo Casals ar fi trebuit să aibă un alt decor decît cel pe care omenirea nemuzicală i l-a oferit cu perversă dărnicie. Acest patriarh al muzicii n-ar fi trebuit să fie îngropat printre blindate dezlănțuite, printre tunuri care bubuie, printre alarme mondiale, printre flote de portavioane gata de decolare. Nu hărți strategice ar fi fost cazul să-i punem pe mormînt, nu mapamondul însîngerat și în armură de luptă ar fi trebuit să-i vegheze ultimul său somn. O cu totul altă alarmă ar fi trebuit să răsune în lume la moartea lui Casals. Un îndelung sunet de violoncel — emis de toate posturile de radio, de radar și chiar, într-un elan suprarealist, de cele antiaeriene — ar fi fost nimerit să se audă peste întreaga lume, peste oceanele, canalele și pîraiele ei. Toate armele ar fi trebuit să tacă în acea zi pentru a lăsa ca un sunet de violoncel să înfioare lumea, amintindu-i acestei omeniri nemuzicale că a murit cel mai bătrîn muzician al ei, cel mai integru și cel mai incoruptibil violoncelist al ei. Dar omenirea nemuzicală nu știe să-și numere violonceliștii, iar dacă aceștia sînt și bătrîni, generozitatea ei nu merge mai departe decît a-i socoti în afara numărării rezerviștilor apți de luptă.

Lumea ar fi trebuit să arunce armele măcar la moartea lui — dacă n-a făcut-o cînd îi asculta Partitele lui Bach. Omenirea nemuzicală ar fi trebuit să renunțe la războaiele ei — așa cum au fost violoncelești onești care au renunțat să mai cînte la violoncelul lor, după ce l-au ascultat pe Casals. Sau, dacă toate aceste argumente par prea pioase și umaniste — să fie măcar sinceră, să-și abolească ipocrizia și să proclame cu tot cinismul: dat fiind că nu putem realiza gîndul lui Casals ca Bach să fie cîntat și ascultat într-o perfectă stare de curățenie sufletească, dat fiind că nu sîntem perfect curați, să nu mai auzim de Bach! Ar fi fost — fie și crud — un răspuns la somația incoruptibilă a lui Casals.

Căci fiecare zi din viața minunată a violoncelistului a fost o somație divină la adresa omenirii nemuzicale. O somație fără compromisuri — acea lipsă de compromis deloc inumană care l-a făcut pe Thomas Mann, alt om de excepție care a încercat să trăiască fără portavioane și permise de portarmă, să-l socotească pe Casals drept un «fenomen uman».

Prin moartea lui Casals a încetat să existe un fenomen uman. Nu mai avem ureche muzicală pentru a auzi cutremurarea pămîntului cînd se sfîrșește un fenomen uman care a găsit esența creației în modestie și nu în orgoliu? Nu mai auzim și nu ne mai înfricoșează decît cutremurele Terrei sub bombe?

Cînd un idiot — fie el mare actor de filme cu cow-boy — a îndrăznit să spună, ca un omagiu adus forței războinice, că zgomotul bombardierelor B-52 «conține sunetul arcușului lui Casals», înțeleptul din Prades l-a strivit cu fulgerul mîniei sale, atît de rar și de decisiv scoasă din teacă; dacă omenirii nemuzicale i-a fost imposibil să înțeleagă pacea la care Casals a chemat-o aproape 100 de ani — nu i se poate cere să priceapă măcar această scurtă izbucnire de furie a celui care a îmbunat pînă și moartea, silind-o să-i dea putere de viață și de muzică timp de-un secol?

Ce-ar fi dacă am spera? Dacă am spera, ca ori de cîte ori îi ascultam violoncelul, dimineața, cînd trezindu-mă din somn îmi spuneam — precum m-a învățat Arthur Rubinstein în lecțiile sale pentru iubirea vieții — «iată e lumină», și adăugăm, de la mine putere, «e lumină și Casals trăiește...»

Radu COSAȘU

oameni despre care se vorbește

LE DUC THO (născut în anul 1910 în provincia nord-vietnameză Nam Ha, studii superioare de drept; în anul 1930 devine membru al Partidului Comunist din Indochina, tovarăș de luptă al lui Ho Și Min; din 1956 este membru al Biroului Politic al Partidului celor ce muncesc din Vietnam, secretarul C.C. al partidului; a reprezentat Vietnamul de Nord la convorbirile de la Paris pentru încetarea războiului din Indochina), distins cu Premiul Nobel pentru pace, a declarat că-l va accepta numai atunci «cînd vor tăcea armele și o pace reală va fi instaurată în Vietnamul de Sud».

GAAFAR MOHAMMED EL NIMEIRI, președintele Republicii Democrate Sudan (născut în anul 1930 la Omdurman, lîngă Khartoum, studii la Colegiul militar din Sudan; a făcut o remarcabilă carieră militară; din anul 1969 este președintele Consiliului Revoluției, comandant șef al armatei iar; în același an devine și prim-ministru; din 1971 este președintele Republicii Democratice Sudan) a emis un decret prin care se constituie un guvern provizoriu pentru regiunea de sud a țării, format din 11 membri sub conducerea vicepreședintelui țării Abdel Aller.

EDMOND Jules Isidore LEBURTON, primul-ministru al Belgiei (născut în anul 1915, studii superioare social-politice la Universitatea din Liège, ocupă funcții de seamă în învățămînt; membru al Partidului socialist, activitate în rezistența antifascistă din Belgia, deputat din 1946, ministru în 1954-1958, 1961-1965 și 1965-1966, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri în 1968, iar din ianuarie 1973, prim-ministru), a făcut recent declarații importante politice. Printre altele, a anunțat crearea Comitetului de politică generală.

FRANCO ZEFFIRELLI, pe numele adevărat Franco Corsi (născut în anul 1923 la Florența, a urmat cursurile liceului artistic din acest oraș; regizor și scenograf cu bogată activitate pe scenele teatrelor dramatice și lirice și pe platourile de filmare; e cunoscut la Covent Garden, Old Vic din Londra, Scala din Milano, la Roma, Paris etc.; deținător al prestigiosului «Prix des Nations»), pregătește versiunea filmică a capodoperei lui Dante «Divina comedie», în distribuție cu Alberto Sordi, Marlon Brando, Alec Guiness, Liz Taylor.

La 14 ani după ce a fost pusă piatra fundamentală, noua clădire a Operei din Sydney, plasată în golful Wooloomooloo, a fost inaugurată în prezența reginei Angliei și a primului-ministru al statului New South Wales. Realizarea arhitectului danez Jörn Utzon este decretată de unii ca «operă de geniu», de alții ca «o nerușinare», dar toată lumea este de acord — trebuie să fie — că e cea mai costisitoare operă din lume, prețul construcției ridicîndu-se la peste o sută de milioane de dolari.

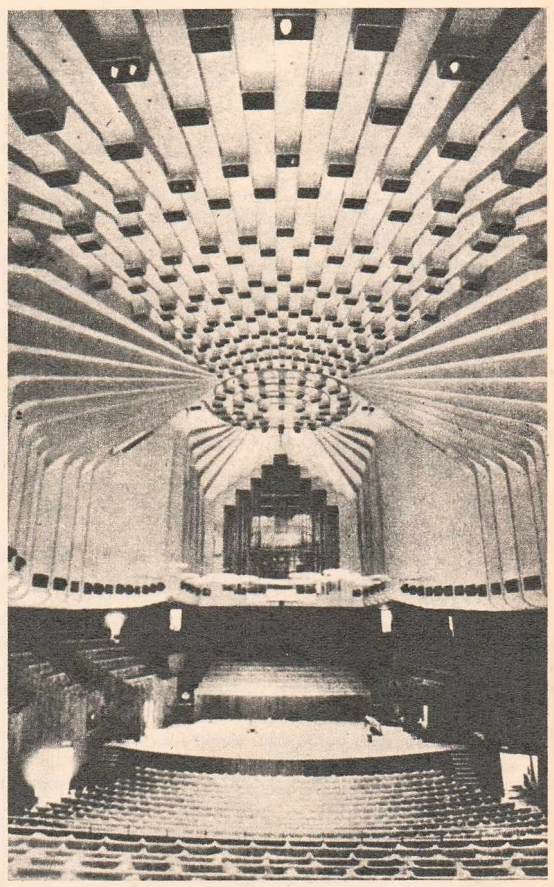

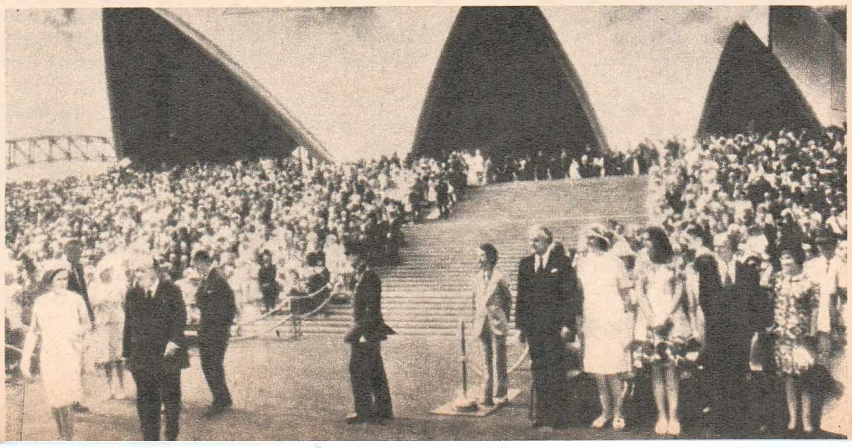

VIAȚA ȘI MOARTEA LIDIEI JIGA, DRESOARE DE LEI, TIGRI ȘI PANTERE (II)

FETIȚA ȘI PUIUL DE URS

Lidia Jiga, eroina noastră, care în decursul strălucitei sale cariere avea să realizeze «Cel mai frumos număr de fiare sălbatice din lume» («Die schönste Raubtiernummer der Welt», cum efectiv glăsuiau programele din 1968 ale marelui circ german Willy Hagenbeck din R.F.G.), a fost o dresoare care iubea animalele. Și animalele simțeau asta. Căci ele simt cînd cineva le iubește, au încredere în el și devin ascultătoare. Așa s-a întîmplat și cu celebrul «dompteur» francez Jean Baptiste Pezan.

Argat la o fermă din nordul Franței, acesta a fost celebru la vremea lui prin puterea și forța de dominare pe care o avea asupra animalelor: vacile furioase, caii, taurii se domoleau subit în fața lui. Cînd a cumpărat odată un leu, s-a prezentat singur la căpitanul vasului care-i transportase «marfa» în portul Marsiliei și singur a luat leul, legat doar cu o zgardă și un lanț...

Lidia Jiga a avut o copilărie tristă, de fetiță orfană. La șase luni și-a pierdut mama și se poate spune că și tatăl, pentru că acesta se recăsătorește și pleacă din satul unde la 1 mai 1932 i se născuse o fetiță.

Aceasta e crescută pînă la vîrsta de 12 ani de bunici și de unchii dinspre mamă. Copilărește acolo, în Veneția de Jos, sat frumos, așezat sub poalele Făgărașului, lipsită de o afecțiune maternă și de căminul familiei. În loc de păpuși se joacă cu animalele și orătăniile din gospodărie: un dulău lățos, cîinele de pază al ogradei, un pisic, pui de găină... Era prietena mînjilor și a vitelor, îngrijea vaca.

Din ograda casei bunicilor, pe o costișă, începea pădurea. Rătăcea adesea pe acolo uitîndu-se după veverițe, iscodind în căutarea vreunei sălbăticiuni pe care să o privească sau cu care să se împrietenească.

Într-o zi găsește un pui de urs rătăcit de vizuina lui. Îl ia în brațe și-l aduce acasă. L-a îngrijit și hrănit mult timp pînă ce, crescut mare, ursulețul o părăsește reîntorcîndu-se printre ai lui.

Povestea totdeauna apoi că această întîmplare a avut semnificația unei opțiuni.

CHEMAREA IREZISTIBILĂ NUMITĂ VOCAȚIE

Fetița cu păr arămiu (de un blond «venețian», dar după numele satului natal și nu din ținutul lagunelor italiene) crește, își termină școala primară în Veneția de Jos, urmează liceul la Deva și Cluj. Își caută un rost în lume, un loc care să fie al ei și numai al ei, poate un răspuns chemării surde ce o ademenea. Se decide să devină actriță.

Singură și fără sprijinul unei familii încearcă zadarnic să se descurce în viață.

În 1953 vine la București și încearcă să intre la Institutul de teatru. E nevoită să facă figurație pentru a-și cîștiga existența, la Teatrul Armatei și la Municipal.

Circul nu-l cunoștea, nu văzuse niciodată unul pînă atunci.

Pe locul unde se înalță astăzi clădirea noului Teatru Național și a Hotelului Intercontinental, în inima Capitalei, se instalase Circul Krateyl, ultimul mare circ particular din țara noastră.

Seară de seară era aici privind spectacolul care o fascina. O atrăgeau mai ales fiarele sălbatice și dintre acestea urșii cu care se simțea familiarizată. Erau niște exemplare uriașe de urși bruni carpatini și printre aceștia și un pui, atît de aidoma cu cel pe care-l crescuse cînd era copilă încît i se părea că e același, pierdut de mult și regăsit.

Directorul Emil Krateyl, dresor de cai și pătimaș iubitor și el de animale, o angajează pe un post de îngrijitor la urși.

Pentru Lidia Jiga destinul se preciza, căpăta contur. Intrase în circ, într-un loc care avea să-i devină și casă și adevărata familie.

În toamna acelui an, Circul Krateyl este donat statului și devine Circ de stat. La 15 august 1959 Lidia Jiga e angajată în noua instituție ca elev dresor. Se ocupă de urși, pînă ce o întîlnește pe Dina Mihalcea, o actriță de teatru care a devenit prima dresoare de lei din țara noastră.

Devine asistenta ei și își transferă dragostea și interesul pentru leii africani din această dresură.

Dina Mihalcea, frumoasă, temerară, i-a servit drept model și exemplu. Să devină dresoare de fiare sălbatice era acum idealul ei. Dar nu avea pentru asta nici o pregătire și Lidia simțea că o dresură nu se realizează doar cu bunăvoință. Exista o «știință» a dresajului, trebuia să existe o seamă de cunoștințe pe care nu le avea. Dacă ar fi trebuit să și le cîștige doar prin propriile ei observații nu i-ar fi ajuns o viață întreagă; or, ea era nerăbdătoare să devină dresoare. Ar fi făcut orice sacrificiu în acest scop.

Prilejul i se oferă în 1959, cînd la Circul de stat din București, vine în turneu cu Circul «AEROS» din R.D.G. celebrul dresor italian Francesco Capri.

Impresionat de insistența fetei, acesta acceptă să-i dea lecții.

Dar lecțiile erau dure ca și profesorul care le dădea, renumit pentru brutalitatea sa. Adesea o explicație era urmată de o palmă sonoră aplicată pe obrazul ucenicei. Lidia rabdă fără să crîcnească și cu fiecare vînătaie de ghiont sau de pumn își acumulează cunoștințe și experiență.

La sfîrșitul turneului Circului «AEROS» își încheie și ucenicia și totodată pregătirea profesională. Este dresoare de lei în Circul de stat.

A. IOSEFINI

(Va urma)

Alergătorii de fond au un fel de cult al efortului pe care cred că ni l-au transmis atunci și nouă. Angajarea băieților noștri era totală, iar capacitatea de muncă a lui Țiriac imprima lucrului o trenă infernală. Fiecare avea sentimentul că poate mai mult și de aceea toți cei opt jucători terminau leoarcă antrenamentele. Se muncea pînă la istovire. Cine nu juca tenis, alerga, iar cine nu alerga ridica greutăți. După-amiaza urmau alte două ore de pregătire fizică pe care le încheiam adesea cu pasionante jocuri de fotbal. Bosch și Constantin Năstase se străduiau să joace la plasă, Dumitru Viziru să-și șlefuiască serviciul, iar Țiriac și Sereșter să-și potențeze dreptele.

După o vreme diabolicul program avea să facă prima victimă. Rakosi s-a îmbolnăvit de icter mecanic și ne-a părăsit. Mă așteptam la o perioadă de reflux, dar momentul a trecut aproape pe nesimțite.

Duritatea programului spărsese gheața de început și acum numele meu se schimba din nou. Pentru cei mai tineri deveneam dom' profesor, iar pentru cei de-o vîrstă cu mine sau mai mari «profesore». Se auzea despre intenția conducerii de a renunța la Cupa Davis și la o parte din deplasări, ca și de eșecurile cu care se soldaseră intervențiile lui Gogu Viziru, pe atunci secretar federal, pentru obținerea unor condiții mai bune de antrenament.

Era clar că nu ne bucuram de nici un fel de credit. 0-5-ul de la Hanovra, în care Țiriac și Constantin Năstase nu reușiseră să ia nici un set lui Bungert și Buding se situase undeva la periferie în ansamblul vieții noastre sportive.

La lipsa de valoare se adăuga acuzația că băieții noștri nu duc viață sportivă. Se vorbea despre unele abateri disciplinare ale lui Mărmureanu, dar nu se știa nimic precis. După un antrenament în care mi s-a părut puțin obosit, l-am luat deoparte pe Petre și l-am întrebat:

— La ce oră te culci seara?

— Pe la nouă jumătate cad frînt. Am și uitat de cînd nu m-am mai culcat peste ora zece.

— De băut, bei?

— Ce să beau? Apă?, îmi răspunde el rîzînd.

— Băuturi alcoolice, bei?

— Doamne ferește! Dacă beau două pahare de bere dorm trei zile.

În următoarea perioadă, cam pe la mijlocul lui ianuarie, am fost

Zece ani în slujba maiestății sale, tenisul românesc

— BĂUTURI ALCOOLICE, BEI?

— DOAMNE FEREȘTE!

convocați la o ședință de analiză unde am prezentat o informare detaliată în care subliniam marele volum de muncă și rîvna băieților. În timpul expunerii aveam să surprind zîmbetul cîtorva dintre cei care voiau să insinueze că scot cifrele din mînecă. Aș fi preferat să mi se spună că vînd gogoși și să încep lupta pe față. Dar fiindcă ei tăceau a trebuit să continui și să amîn confruntarea.

În cuvîntul său, unul din membrii biroului federal mă face de cîteva ori să înțeleg că se îndoiește de multe din lucrurile spuse acolo, apoi spune: «Și ca să vă dovedesc că este așa, am să-l întreb pe tovarășul Mărmureanu de unde venea marțea trecută, pe bulevardul 6 Martie la o oră în care sportivii serioși dorm? Aș vrea să aflu răspunsul pe loc». Luați prin surprindere, înghețăm cu toții. Mărmureanu se ridică încet, parcă urcîndu-se pe-o scară și după ce-și așază nodul de la cravată, răspunde: «Marțea trecută, pe bulevardul 6 Martie, la o oră cînd sportivii serioși dorm, adică la patru jumătate dimineața, plecam de-acasă și mă duceam la antrenament». După care adaugă pe același ton serios: «Dealtfel nu înțeleg de ce mă întrebați tocmai de marțea trecută, fiindcă eu trec în fiecare dimineață pe acolo». Rîdem cu poftă, iar cei ce erau hotărîți să ne mustruluiască, nu-și pot ascunde mirarea. Spusele lui Mărmureanu au prelungit ședința cu încă o oră. Ne-am despărțit de cei ce ne hotărau soarta cu promisiunea că nu se va renunța la Cupa Davis și la nici una din deplasările programate. Mai mult, ni s-au acordat două săptămîni de cantonament, cu casă, masă și scoatere din producție.

În următorul interval, la începutul și sfîrșitul lunii februarie, două deplasări: Budapesta și Cairo. Cîte două locuri pentru fiecare. Așteptam o nouă perioadă de avînt în fața acestei perspective, dar reacția băieților a fost exact pe dos. Nu înțelegeam ce se întîmplase. Constantin Năstase, rămas decan de vîrstă după îmbolnăvirea lui Rakosi, avea să-mi lămurească totul: «Degeaba te agiți, se știe cine pleacă și de aceea am lăsat-o cu toții mai moale».

Atunci mi-am dat seama că respectul impus pe care-l mai simțeam uneori formal trebuia să capete greutatea încrederii lor totale în mine. Biletele de avion trebuiau cucerite și nu primite cadou. Era singurul mod în care treaba bună începută cu două luni înainte putea să continue. Selecția excludea orice subiectivism și m-am bătut pentru ea ca un nebun. Am cîștigat în acest moment de răscruce și așa aveam să păstrez încrederea băieților.

Ștefan GEORGESCU

(Va urma)

starea comerțului

vina de a fi cumpărător

Dintre multele și complicatele prevederi și norme ale comerțului, una surprinde prin claritate. Pentru produsele care se vînd cu termene de garanție (frigidere, televizoare, tranzistoare etc.) unitatea comercială și uzina producătoare se desolidarizează de cumpărător în clipa următoare încheierii contractului. Ieșit pe ușa magazinului, vina de a fi cumpărat devine imprescriptibilă. Cumpărătorul poate constata orice defecțiune, îl privește. Poate constata că s-a dezlipit o sîrmuliță sau arderea unei lămpi, cum tot la fel de bine își poate da seama că din cine știe ce viciu ascuns aparatul pur și simplu nu funcționează. Norma nu prevede nici o derogare, în fața ei toate defecțiunile sînt egale.

«Vin cumpărătorii la mine — îmi spune șeful serviciului comercial de la magazinul «Victoria» — și se plîng. Știut e că pentru a cumpăra un Frigero sau un televizor Saturn nu e suficientă o singură chenzină. Unii se înfurie și mai strigă: hoțule, mi-ai băgat mîna în buzunar, ori mai știu eu ce. Norma comercială apără fabrica nu pe cumpărător. Le explic atunci că nu-i o nenorocire chiar așa de mare, că există cooperative de reparații care sînt obligate să remedieze orice defecțiune la timp, bine și pe gratis. Dar au și ei dreptate cînd pretind ca pentru banii munciți și agonisiți de ei să nu cumpere de la început un lucru cîrpit».

Ar fi de așteptat, în atare condiții, ca unitățile de reparații să existe într-un număr corespunzător și dotate cu tot necesarul de piese de schimb. La I.C.L.-Tehnometal din Piața Sfîntul Gheorghe, vînzătoarea Bălin Eugenia afirmă însă că pentru repararea frigiderelor, de pildă, ființează un singur centru, în strada Avrig. În strada Avrig aflu de la cei prezenți că o reparație poate dura și cîteva luni de zile, cum e în cazul frigiderelor care au compresoarele defecte. La cooperativa Radio-Progres din strada 30 Decembrie stau de vorbă cu Maria Cristescu și Dan Bădicioiu. De la ei aflu că în general televizoarele noi, cum e «Saturn» de exemplu, sînt bune și foarte bune, sau dacă vreți la fel de bune ca televizoarele fabricate de firmele recunoscute din străinătate. Există încă unele defecțiuni firești datorate rețelei electrice a abonatului: arderea siguranței sau a unei lămpi; ele sînt reparate în cîteva ore. Pentru viciile mai grave însă cooperativa nu dispune de piesele de schimb necesare, deși ele sînt produse de serie ale uzinei «Electronica». Pentru obținerea unui selector sînt necesare note complicate de evidență, parcurgerea unei filiere încîlcite pe traseul căruia cooperativa se găsește în ipostaza solicitantului neavenit, de parcă altcineva și nu uzina trebuie să răspundă pentru propriile ei greșeli și rebuturi. Obținerea unei piese durează uneori și trei luni, timp în care posesorul aparatului defect nu are decît satisfacția de a plăti abonamentul, fiindcă și cei de la abonamente dispun de o optică identică cu a fabricii de televizoare considerînd că obligațiile revin exclusiv cumpărătorilor. O astfel de dispoziție globală, nediferențiată și anacronică nu servește nimănui, nu e echitabilă în primul rînd și nici stimulatorie atît pentru uzina producătoare cît și pentru unitatea comercială sau cumpărător și, firește, nu se potrivește climatului de echitate instaurat în țara noastră de la care nici măcar comerțul nu poate abdica.

Nicolae CRISTACHE

premieră românească

Un rol generos pentru Ion Caramitru, un rol ingrat pentru Tamara Crețulescu

despre o anume fericire

Fără să aibă o distribuție «trăsnet», fără să atragă prin vreun nume de regizor debutant despre care să se fi vorbit încă din anii studenției, ultima producție românească «Despre o anume fericire» cheamă publicul; de unde se vede, încă o dată, că filmul de actualitate reprezintă, deopotrivă, pentru spectatori și profesioniști, pentru noi toți, un centru de interes vital, încrederea că, odată, cîndva — dacă nu acum — în această zonă a contemporaneității trebuie căutată adevărata măsură a unei cinematografii.

Se înțelege că pretențiile publicului sînt mult mai mari în fața unor creații care își asumă răspunderea de a capta pulsul zilei de azi, judecățile — mai hotărîte, disponibilitatea de a face concesii de dragul unui amănunt sau altuia este serios redusă. «Despre o anume fericire», film — după părerea noastră — modest dar necesar, care încearcă să extragă, dintr-o poveste cu doi absolvenți ale căror drumuri se despart, sîmburele unei dezbateri etice despre libertatea de a-ți construi destinul profesional și social, acest film, spun, are privilegiul unei astfel de primiri din partea spectatorilor.

Atenți la termenii dezbaterii, la consistența morală a argumentelor, la autenticitatea crîmpeielor de viață surprinse pe ecran, unii dintre ei au remarcat valabilitatea punctului de pornire, premisele atent construite, lipsa de ostentație a tonului cu care cei doi eroi ai filmului, tineri ingineri, își prezintă cartea lor de vizită: alegerea locului de muncă. De partea cui va înclina balanța viitorului, a aceluia care «se duce la dracu-n praznic», sau a celuilalt, care vede într-o catedră universitară o șansă?

«Filmul este bine lansat — declară inginerul constructor Ovidiu Măcriș — pregenericul are toate datele unui mic film care a rezumat deja două vieți. După despărțirea din gară a celor doi prieteni, bărbătească, fără cuvinte, dar încărcată de emoție, frumos rezolvată, așteptam, sincer să fiu, o altă creștere a peliculei, mai puțin complicată prin tot felul de adaosuri, de întîmplări menite să lege sau să dezlege o situație, mai dispusă să surprindă meandrele sufletești ale protagonistului care s-a dus, de bunăvoie, acolo unde știe că este nevoie de el. Oare timp de trei ani viața sa s-a confundat doar cu imaginea acelei mașini care devine calul de bătaie al filmului? Cred că și actorii, regizorul Mihai Constantinescu, scenariștii Constantin Chiriță și Andrei Blaier au simțit că este nevoie și de altceva, de aceea au lipit eroului un hobby, alergările de dirt-track».

«Astfel de filme solicită un asentimei al spectatorului — este de părere farn cista L. Munteanu și filmul se îndrea limpede către aducerea, în sfera interesu nostru afectiv, a protagonistului, omul c trăiește aspru și gîndește aspru, dar dincios lui însuși. Acest personaj, in pretat cu o sobră distincție de către actor mai puțin cunoscut nouă, Ov luliu Moldovan, conține în sine sufici forță de a ne convinge că este în sta înfrîngă obtuzitatea și lașitatea unui tor birocrat, nu văd de ce filmul a t să fabrice niște bețe în roate în p amplifice și să complice inutil disputa «nou și vechi». Un aer de nedorită cialitate se instalează la un moment ecran, amănuntul cu propunerea u proiect al directorului este greoi, sos, contrafăcute sînt și luările d în ședințe. Este păcat, pentru că mîncat din timpul și spațiul destin ților inspirate, firești, cum ar fi sc casa eroului, prima reîntîlnire a foști prieteni».

Descopăr, în spusele interlocuto glas — aproape răgușit — al acelei critici care a amintit, de a teama cineaștilor noștri de o an plitate, neîncrederea în viețile f plicații.

«Despre o anume fericire» și-a nat serios echilibrul, «și-a mîncat țiul său vital» și printr-o poveste s tală de planul doi, surprinzător de inserată, printre picături. Apariți fete grațioase (Tamara Crețulescu de unul, neiubită de celălalt, sînt mai mult să ne informeze ce se î cu cei doi, decît să ne aducă în fa alt destin.

„De ce nu avem curajul să facem u **de bărbați?** — întreabă inginera Cîrjeu — dacă motivațiile interio unei teme permit asta, dacă proble fie ea și «de producție», poate st teres? De ce se apelează obligatori cente sentimentale?"

Încercînd să îmbogățească acțiu torii au sărăcit filmul. O dovadă în și faptul că dialogurile, în general grijite și mai **la obiect** decît în m filme din urmă, nu fac deloc cor cu personajul fetei. Vorbele ei au cu maximele, cu sentințele și fraz sive. Cuvintele lui Ovidiu luliu I și ale lui Ion Caramitru (într-un scris, excelent interpretat) au de-a viața.

Magda MIHĂI

pe ecrane

tu și eu

De obicei, un astfel de film se vede cu o sală goală; de cele mai multe ori cei care intră să-l vadă se adăpostesc ori de ploaie, ori de plictis. Surpriza se înregistrează la sfîrșit. Observi, la spectatorii care se îndreaptă liniștiți spre ieșire, că în locul indiferenței s-a instalat participarea. *Tu și eu* este un film static, fără o deschidere a acțiunii în sensul seducător al cuvîntului: urmăriri, suspense sau poveste de dragoste cu finaluri fericite. Filmul este ca o miniatură despre un El și o Ea care trec simultan printr-o criză de existență. Acest bilanț îl fac niște oameni trecuți de prima tinerețe. Pentru Ea începutul și motivul principal al neliniștii pornește de la enunțul: «El nu mă mai iubește ca înainte». Pentru El, impasul profesional ia proporția unei crize de conștiință; și ca în celelalte filme ale «genului» (amintim în treacăt afinități întîlnite și în *Cléo de la 5 la 7* sau *Noaptea* lui Antonioni) faptele din jur, oameni, lucruri și întîmplări sînt trecute prin filtrul lucidității treze a eroului, prin introspecția nemulțumirii de sine. Un bărbat plîngînd în hohote pe ecran este un lucru rar. Plînsul lui, eliberare și neputință în același timp dă semnele unui reînceput de viață, dar în sensul amar al cuvîntului. Pentru că ochii bolnavei care-l fixează cu speranță și încăpățînare sînt invitația la o viață ce trebuie mereu trăită și mereu începută.

«Eram sceptic la început — îmi mărturisește inginerul Vifor Barbu. Pentru mine semnătura unei femei pe generic, (regizoarea sovietică Larisa Șepitko) nu prezenta garanția unui film de rezistență. Dar filmul acesta, cu aparențe modeste, are profunzimi nebănuite».

Rada PREJBEANU

Nici un drum nu e lung...
Nici un drum nu e greu...

DOSAR FLACĂRA

mărul de toamnă

Căsuța de la marginea cartierului, cu poarta tăiată într-un gard de lemn jos, mai mult simbolic, încît puteai trece peste el ușor, cu boltă de viță, cu un cîine în relații de leneșă prietenie cu pisica, aducea cu acele miniaturi din poveștile copilăriei. Era căsuța Liviei, căsuța de unde pleca în fiecare dimineață în zori, dusă de mînă pînă la stația de autobuz de mama ei. Ghiozdanul era pregătit de cu seara, ca dimineața nimeni să nu facă zgomot, fiindcă bunicul dormea. Un bunic, o mamă rămasă singură, o fetiță cuminte, cu micile lor necazuri și bucurii, pînă în dimineața în care...

A FOST PREA TÎRZIU

Abia îmi așezasem pe birou dosarele după care urma să întocmesc referate, cînd miliția mi-a anunțat accidentul. Un accident de circulație, banal și stupid ca toate accidentele. O fetiță și mama ei au fost surprinse pe un drum de la marginea orașului și lovite în plin, cînd încă abia se îngemănau zorii.

Urmele existente la fața locului nu prea erau concludente. În timp ce ofițerul de la «tehnic» făcea măsurători, mulaje de ghips, strîngea niște cioburi de sticlă (probabil de la un far), iar eu dictam datele pentru procesul verbal căpitanului Bogdan, nu știu cum de a apărut și un tînăr sergent cu un splendid cîine lup.

— Ce dracu vrea să facă aici cu cîinele? l-am întrebat pe căpitan.

— Să-l «lanseze» după urme, că ăștia cred în cîine ca-n sfinți! Doar n-o să găsească cîinele tocmai camionul gri, fiindcă, uitați, mulajele arată că a fost camion, și, vedeți, aici e o mică urmă de vopsea gri.

— Permiteți? Permiteți? Mă tot sîcîia la cap sergentul care abia mai stăpînea cîinele în lesă, și mai mult ca să scap de el i-am spus că sînt de acord.

Cîinele a țîșnit aproape tîrîndu-l după el pe sergent, l-a purtat în lungul străduței, a sărit gardul scund de lemn, a înspăimîntat un cîine pașnic și o pisică ce dormeau împreună pe pragul căsuței și l-a trezit pe bătrîn, care, astfel, prin năvala cîinelui și explicațiile vecinilor, a înțeles greu, buimăcit de somn și de bătrînețe, că fiica și nepoata lui sînt în stare gravă, la spital.

Am vrut să-i spun cîteva tînărului sergent, dar era atît de dezamăgit de rezultatul acțiunii cîinelui, încît am renunțat.

După ce am transmis celor de la «circulație» indicațiile referitoare la un camion gri cu un far spart și o mică zgîrietură pe aripa din față-dreapta, am plecat la spital, cu gîndul că poate victimele sînt în viață și își amintesc amănunte. Eram intrigat și de faptul că urmele parcă indicau că acel camion s-a oprit, că femeia a fost ridicată din locul unde a fost aruncată de izbitură și că s-a încercat ștergerea unor urme, de aceea mulajele erau atît de neclare.

Portarul spitalului și-a amintit de «transportul» (expresia lui) la care ne refeream și ne-a îndrumat la secția de reanimare.

Un grup de medici cunoscuți tocmai comentau cazul care ne interesa.

— Vă rog... Aș putea sta de vorbă cu femeia, cu mama fetiței? am întrebat.

— Nu...

— E atît de grav?

— E deja la morgă.

— Fetița?

— E în operație. Sperăm că ea va scăpa.

Medicul înalt, solid, care, după felul în care își dădea jos halatul încheiat la spate, se deducea că a operat-o pe mama fetiței, părea înciudat.

— Prea tîrziu, domnule! Înțelegi? Prea tîrziu! Dacă ar fi fost adusă imediat după izbire, poate am fi putut opri hemoragia internă, poate... De ce nu a fost adusă cu maximă repeziciune?!

Se uita la mine de parcă eu aș fi fost vinovat.

— Era o străduță de la capătul orașului, cu puține case, și a fost găsită tîrziu. Cel care a provocat accidentul, a fugit.

În timp ce medicii au început să discute cu mine despre «crima» celui care a fugit de la locul accidentului, deși văzuse două ființe pe moarte, căpitanul Bogdan mi-a cerut permisiunea să dea un telefon din biroul directorului spitalului. I-am făcut semn afirmativ. Știam că va vorbi cu cei de la circulație și dacă îi vor spune că încă nu au prins șoferul camionului care a provocat accidentul, le va spune, la rîndul lui, că nu sînt buni nici să conducă un concurs de trotinete la grădiniță și altele de acest gen.

VINOVATUL

Raportîndu-mi asupra repeziciunii cu care s-a desfășurat munca grea de verificare a tuturor camioanelor gri din oraș și de identificare a camionului care a produs accidentul, locotenentul de la circulație arunca din cînd în cînd cîte o privire triumfătoare către căpitanul Bogdan. L-a introdus apoi în birou pe șoferul camionului. Surpriză! Acesta se jura că nu a părăsit casa în noaptea și dimineața aceea, că nu știe nimic despre cele întîmplate, cu toate urmele demascatoare pe care le prezenta camionul său. Spre a ne convinge, a propus mărturia membrilor familiei sale.

— Bine! Vom verifica apărarea ta, i-am spus, și, în adevăr, am plecat imediat la locuința lui, însoțit de cei doi ofițeri.

Primul lucru care ne-a dat de gîndit a fost faptul că locuința lui era nu departe de locul accidentului, adică dacă ar fi venit cu camionul din exterior spre oraș, ar fi trebuit să treacă pe strada cu locuința victimelor, unde s-a produs și accidentul.

Cei cu care locuia însă spuneau cu toții același lucru, și anume că nu a lipsit de acasă în noaptea aceea, plecînd dimineață după ora accidentului. Eram destul de iritat din cauza acestei încurcături, cînd a apărut și sergentul cu cîinele lui. Cineva spusese ceva la sediu despre o cercetare și tînărul sergent mă privea încurcat, cu cîinele culcat cuminte la picioarele lui, și fără să aibă curajul să mă mai sîcîie cu «permiteți?»

— Dacă o fi pe aici vreo urmă? m-a întrebat căpitanul Bogdan. Nu dispuneți să facem o percheziție în camera șoferului?

— Dispun, dispun, dacă zici... Să încercăm și asta.

În timp ce Bogdan a început percheziția după toate regulile tratatelor de criminalistică, pornind de la premisa că din moment ce șoferul a deplasat victimele din locul unde le-a lovit, nu ar fi exclus să se fi pătat pe haine, tînărul sergent a dat cîinelui să miroasă o salopetă a șoferului și apoi s-a lăsat condus de acesta pînă în fundul grădinii. Sub niște tufe de zmeură cu frunzele uscate, cîinele a început să sape cu labele din față repede de tot, pînă a scos ceva cu gura. S-a întors apoi dînd din coadă și depunînd la picioarele sergentului o poșetă de damă, murdară de pămînt.

— Bogdane! am strigat spre casă și, apoi, cînd uriașul căpitan a apărut, am continuat: «Sfîntul» cîine ne dă lecții de percheziție!... Gata. E poșeta victimei, după toate probabilitățile, și, atunci, totul e clar.

Deși poșeta s-a dovedit prin conținutul ei că era a victimei, totuși lucrurile nu erau atît de clare, fiindcă martorii propuși de șofer în apărarea sa își mențineau declarațiile chiar și în fața acestei descoperiri, iar soferul o tinea întruna cu: «Sînt vinovat, dar nu eu le-am lovit cu camionul», refuzînd orice altă explicație.

FETIȚA ȘI MĂRUL DE TOAMNĂ

La garderoba spitalului, unde conform regulamentului îmbrăcam halate albe (al lui Bogdan cam crăpa peste uniformă), căpitanul a introdus în servieta mea alături de cutia de bomboane două mere, unul galben si altul roșu, cu adevărat fantastic de mari si de frumoase. «Mi le-a adus un coleg de la Tîrgoviște», mi-a spus de parcă voia să se scuze.

Medicul șef al secției de ortopedie, un bărbat înalt, suplu, cu zîmbet plăcut, ne-a prevenit:

— Vă rog să nu o obosiți. A trecut peste operație, a trecut peste șoc, dar, fiindcă bănuiește ceva cu mama ei, e într-o stare... Înțelegeți, nu?

I-am promis că vom avea grijă și am pătruns în salonul unde celelalte femei priveau spre noi într-un fel anume, văzînd că ne apropiem de patul fetiței cu ambele picioare în ghips.

— Ce facem, domnișoară Livia? a început discuția medicul șef, cu vocea lui plăcută și odihnitoare. Nu se mai poate să plîngem la vîrsta asta! Ai dureri?...

— Nu plîng... Mă răzbun... așa...

— Uite, au venit să te vadă două cunoștințe. Lasă-mă pe mine să îți șterg nasul, așa. Doar am și eu două fetițe care seamănă cu tine.

— Domnișoară Livia, am început și eu cu modul de a vorbi al medicului, am auzit că în curînd o să ieși din spital și că te simți mai bine.

— Da. Nu vă supărați. Nu îmi aduc aminte.

— O! Erai foarte micuță cînd ne-am cunoscut.

— Înseamnă că o cunoașteți și pe mama. Ați fost pe la ea? Spune-ți-mi, vă rog, sînt mare acum. I-am spus și bunicului că o să îl îngrijesc eu, imediat ce mă fac bine.

Eram încurcat și simțeam parcă și mai pironite privirile rugătoare ale celorlalte bolnave din salon.

— Uite, Livia, am spus evitînd răspunsul, ți-am adus o cutie de bomboane și două mere, mari și frumoase, cum nu ai mai văzut.

I-au plăcut merele. Părea că le cîntărește pe fiecare într-o palmă și, după ce i s-a părut că acela roșu este mai mare și mai frumos, mi l-a întins.

— Vă rog să duceți mamei mărul acesta. Mie toată lumea din spital îmi aduce fructe, dulciuri, de toate.

— Mămica ta are și ea, am început, dar m-am împotmolit în cuvinte. Fetița ridicase acum cu ambele palme și întindea spre mine mărul acela nespus de frumos.

— Vă rog frumos, a continuat. Cînd omul acela cu mustață a vrut să o urce în camion și apoi a lăsat-o, mămica a spus să mă ridice întîi pe mine, apoi nu a mai spus nimic. Ea e mai grav, nu?

Am luat mărul, l-am trecut medicului șef, iar acesta la rîndul lui unei asistente medicale, care a simțit brusc nevoia să iasă din salon, fiindcă i se umeziseră ochii.

Cred că atunci, în clipele acelea, noi, oamenii mari, am făcut-o, fără să vrem, să înțeleagă adevărul. Am încercat să-i vorbesc despre colegele ei de la școală care o așteaptă, Bogdan i-a promis o păpușă mai mare decît ghipsul ei, medicul a încercat să glumească, dar fetița nu a avut să ne mai spună nimic decît despre faptul că după ce se va vindeca îl va îngriji ea pe bunic...

La ieșirea din salon, am găsit o asistentă medicală cu boneta pe frunte, ca un soldățel, discutînd cu asistenta cu ochi mari, negri, umeziți de emoție, uitîndu-se amîndouă la mărul acela superb. L-am luat, fără să le spun nimic.

ADEVĂRUL

— Uite, vreau să îți dau mărul acesta! i-am spus cu furie șoferului arestat. L-am dat fetiței căreia i-ai rupt cu camionul tău ambele picioare, dar ea mi-a spus să-l duc mamei ei. Femeia aceea, la care te-ai uitat cînd ai coborît din camion, pe care o puteai salva dacă ai fi avut inimă de om, ducînd-o imediat la spital. Ca să scapi, ai fugit, lăsînd-o să moară, acolo, în drum, lîngă fetița ei cu picioarele frînte.

Șoferul s-a încovoiat, s-a strîns. Mîna în care țineam mărul întins îmi devenise grea.

— Nu! Nu! a început să strige convulsionat. Sînt vinovat, dar nu ucigaș! Sînt vinovat că i-am dat camionul șefului, deși nu are carnet de conducere. Vinovat că l-am ascultat să iau totul asupra mea, fiindcă îmi spunea că tot voi intra la pușcărie, și, măcar să rămînă el să-mi ajute nevasta și copiii. Dar nu puteam face așa ceva! Nu puteam face o adevărată crimă! Mă credeți?!

— Tipul, vreau să spun, șeful ăsta al tău are mustăți? l-a întrebat căpitanul.

Șoferul a înclinat din cap în sens afirmativ.

— Bogdane! Adu-l imediat, arestat!

Emil POENARU

COPERTA NOASTRĂ

Vremea nuntilor.

Fotografie de Elena GHERA

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12. Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

41 505

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

Prezentarea artistică:

Dan BÎRLĂDEANU

FLACĂRA ALBUM

NATALIA FATEEVA,

o Tină Karamîș de neuitat în filmul «Bătălie în marș».

Acest număr al revistei noastre s-a tipărit într-un tiraj de 160 000 exemplare.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU